B. Nihan Eren

Yavaş

ÖYKÜ

YKY

YAVAŞ

B. Nihan Eren 1981'de Tekirdağ'da doğdu. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema-TV Bölümünü bitirdi. Yeditepe Üniversitesi'nde Karşılaştırmalı Edebiyat alanında yüksek lisans yaptı ve burada araştırma görevlisi olarak çalıştı. Halen, Marmara Üniversitesi'nde İletişim Bilimleri'nde doktora çalışmasına devam ediyor ve senaryo yazarlığı yapıyor. *Kör Pencerede Uyuyan* ile 2015 Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü'nü aldı.

Öykü: *Yavaş*, 2008; *Kör Pencerede Uyuyan*, 2015.

B. Nihan Eren'in
YKY'deki kitapları

Yavaş *(2008)*
Kör Pencerede Uyuyan *(2015)*

B. NİHAN EREN

Yavaş

Öykü

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 2761
Edebiyat - 838

Yavaş / B. Nihan Eren

Kitap editörü: Murat Yalçın
Düzelti: Fulya Tükel

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Altan Basım Ltd.
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sit. 222/A Bağcılar / İstanbul
Tel: 0212 629 03 74 Faks: 0212 629 03 76
info@altanbasim.com
Sertifika No: 11968

1. baskı: İstanbul, Eylül 2008
2. baskı: İstanbul, Mart 2016
ISBN 978-975-08-1475-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2008
Sertifika No: 12334
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 34425 Karaköy / İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

A • 9
Yavaş • 30
Dönme Dünya • 38
Nehirşehir • 56
Örenbayan • 63
Maykılceksınmadonna • 73
Terliğin Halleri • 86
Allah Baba • 100
Ademlerin Havva • 107
Resimli Gazete • 115
Yarın • 124
Fare Ölüsü • 134
Hoppalacık • 149
Z • 158

Ne çok sürdü diyecek bana
Ne uzun sürdü hayat

(Bejan Matur, "Onun Çölünde")

A

O gece dinmedi. İçinden canı ılık ılık akarken, burnuna mor sümbüllerin rüzgâr yiyince havaya salınan kokuları çalındı, nicedir koklamadığı. Mutlakla muğlak birbirinin içine süzülüp karışırken, odanın mor kanaviçe işli perdelerine kimi pırıldak seslerin kıvrımları yerleşti, uzun zamandır duymadığı. Toprağın altında, aç biilaç haşaratın tırtıklarıyla yok olmakta olan annesinin, neşelenince vaktiyle mor mor cıvıldaşan sesi kulağına çalındı, ona "gel gel" diyen, yanına çağıran. Beyaz badanalı odanın tümsekli tümbekli duvarlarında öte dünyanın bütün ölmüşleri, ermişleri, arızalı ruhları belirdi, onun ölüm kokan taze başına tebelleş oldu. Açıldı perde. Bir yanda tubalı, kevserli ince bir tül gibi kımıldanan şeker gibi fısıltılı cennet ve bir yanda iblisli, alevli, zebanili, ateşten, çığlıklı cehennem belirdi. Analaın ayağına serilen mis gibi cennette huriler, papatyalı yamaçlardan süzülüp kıvrımlanan sulara girip paklanırken, neşelenirken, gülüşürken; cehennemde günahkârlar, kâfirler, katiller, canına kıyanlar yanmış baldırları, dökülmüş etleri, yoluna yoluna tepeleri saçtan arınmış kafalarıyla figân edip utançla kaçıştı. Huzurun ve yaygaranın, gülümsemenin ve hıçkırıkların, mayhoşluğun ve nahoşluğun, uyku halinin tatlı uyuşukluğunun ve acının mızrak olup dürtüklediği, uykulardan ettiği kançanağı kederli gözlerin, bütün resimleri, ömrünün armağanı yahut cezası diye önünde açıldı, ona gösterildi.

Hangisine? dendi. Hangisine layık ruhun, ey günahkâr kadın? dendi.

Kanı bacaklarının arasından ince ince süzüldü. Pirinç başlı yatağında, altın yaldızlı tombaklar, bakırdan ibrikler gördü, onun üstünü gelinciğin, yüksükotunun sarıp zapt edeceği mezarına ince ince su bırakacak olan. Arkasından okutulacak pilavlı mevlitlerde, ölü evine birazcık ferahlık gelsin diye gezdirilecek buhurdanlıklar gördü. Onun ölmüş bedenine hürmeten pişen pilavını, helvasını iştahla kaşıklayacak pişpirik kasabalıları gördü, evinin her yanına doluşan. "Mukadderat" diyen umursamaz yüzler gördü. "Yazık" diyen yalancı acımalar duydu. "Hak etti" diyen karanlık imanlı, yüzü et benli çirkin yaşlılar gördü. Güya, böyle onun gibi düşüp kalkmalı çirkinlikler yapmadan, duvaklı pürpak gelinlikleriyle haneye girdikleri için, onun ölüsüne bakıp bakıp için için gönenen kolu bir dizim bilezikli taze gelinler gördü, kurumla oturan. "Bak sen Medet'in kızına" deyip salyası akan, onun ölüsünden bile erkekliği kabaran delikanlılar gördü.

İçi yana yakıla aşkından öldüğü, etrafında pervane olup gözünü gözünden ayıramadığı erkeğini gördü. Kum olup başından savruldu. Ruhu çöllerde kavrulan Mecnun'la eş oldu, kafası keşler gibi dumanlandı. Bir titreme, bir üşümeyle gelen ölümden, gelsin alsın, onu kurtarsın istedi. Katılaşacak bedenini, bedenine yine sarsın, efil bir rüzgâr gibi, çağıldayan şelaleler gibi, gizli gizli yanmakta olan korlar gibi, bacaklarının arasındaki karanlık kuytusundan içine, en derinine bir daha girsin, ona ölümü değil de dirimi versin istedi. Terle yoğrulan bedeninde aşkın çiçekleri yeniden açsın, duvaklanamayan başına papatyalar dizilsin istedi. Alev alev yanan içi, erkeğinin önünde katmer katmer açılsın, onun mırıltılı ve ılık öpüşleriyle etleri lime lime aralansın, bütün varlığı, ölümden köşe bucak kaçırılmış bütün bedeni, onun hançeriyle dağılıp boşluğa savrulsun istedi.

Ölürken bile duyduğu bu arzunun sebebini, aşkının kudretinde buldu.

Yüreğine korku ve pişmanlık salsın diye açılan, cennetin ve cehennemin pencereleri onun gücünden, aşkının hiddetinden utandı.

Kapandı.

* * *

Ağaç kökleri gibi uzamış saçlarının her bir teline, kaynamış lavantaların sularını sürdü. Mor kokulu, ipek saçlarını şimşir tarakla taradı, beyaz omuzlarından aşağılara saldı. Baba evindeki odasının duvarlarına, eflatun sümbül işli kırlentlerine, kar beyazı çitili çarşaflarına, kıvrım kıvrım perdelerine, sürahisinin suyuna, gümüş aynasının sırrına gençliğinin taze kokularını, kalbinin güp güp eden heyecanını saldı. Aynada vişne vişne kabaran etli dudaklarına dokundu. Beğendi. Kollarının altına, ince boynunun kıvrımlarına, şeftali memelerinin arasına ev yapımı lavanta kokularından sürdü. Sabahtan cımbızla yay ettiği kaşlarını elleriyle bir daha düzeltti. Ağdayla sütunlaşmış ince bacaklarını, kalçalarının dolgununu, balbademsütlerle yağladı, ipek yaptı.

Kozalak gözlerinde, kasabada adına edepsizlik denen kabarmış tutkuların, kımıl kımıl arzuların, kaçamak bakışların yürek kabartan simleri pırıldadı.

Sıra vuslata gelmişti.

Her bir teyelinde, dikişinde, kesiminde sevdiğinin dikişçi ellerinin olduğu, şeker pembesi kaygan geceliğini başından geçirdi.

Tiril tiril kumaş, vücudunun kıvrımlarından her seferinde böyle yavaş yavaş kayarken, sanırdı ki, bedeninden akan, kumaş değil de onun elleridir. Kasaba yerinde şimdilik ancak makaralar, mezuralar, kumaş topları, iğneler, iplikler, fermuarlarla sürdürülebilen bu aşkın bütün şahidi işte bu geceliklerdir.

Hülyalarla yatağa girdi.

Birinin adı Moher, öbürünün adı Saten'di.

Saten Moher'e moher kazaklar örer, Moher Saten'e saten gecelikler dikerdi. Emeklerine işledikleri elleriyle birbirlerine dokunurlardı.

Moher, Saten'in vücuduna değecek kumaşa varlığını, kokusunu nakşeder, Saten'in vücudunun kıvrımının suretini kumaşa biçip çıkarırdı. Ellerini kumaşa bırakırdı ki o elbise el olup Saten'in kuytularına dokunsun. Saten, Moher'in yumuşak ve ince parmaklarıyla diktiği elbiseyi süslene süslene giyerdi ki, Moher'in elleri esvap olmuş da ona gelmiş, onu sımsıkı saracak, sarmalayacak sanırdı. Moher, Saten'in ördüğü moher atkı-

sını boynuna sıkıca sarardı ki, o sardığını yün değil, Saten'in pembe ve yumuşak sinesi sanırdı.

Birbirlerini ancak böyle sevebilirlerdi.

Sevişmeleri, tahayyül edebildikleri kadardı.

Şimdilik...

* * *

Sinsi Efsun, her gün allanıp pullanıp Terzi Moher'in, meydana bakan dükkânının önünden geçer. Onun, kasabalı kadınları giydirebilmek için önüne eğile eğile diktiği kumaşların, pulların her birine bakar, seçer. Dükkâna adımını atan, bir kumaş ve bir kâğıda çizilmiş model bırakan, provaya gelen yahut elbisesini teslim alıp giden bütün kadınlara kıskançlıkla bakar. Yüzlerinde bir güzellik, bir pembelik, bir taze gülümseme, bir işve, bir nazenin cilvesi görürse şayet, şirretliğinden içi tıkış tıkış nefretlerle dolar, evine gidip sihirli düşlere dalabilir, göremediğini uykulara yatıp rüyalardan sorabilir.

Kimselerle ahbap olamayan, sokulup konuşamayan bu kara kuru beşerin niyeti, hep ve illa ki karadır.

Efsun ister ki, Moher kimselere bakmasın. Moher kimselerle konuşmasın. Moher kimselerin olmasın.

Efsun kötüdür. İsterse, uzun burunlu, karga sesli, kemik torbası anasından öğrendiği bütün büyüleri, kasabanın bütün kadınlarının, kızlarının başına çorap edip örebilir. Sabunlara iğneler saplayabilir, kör kuyulara atıp eritebilir, taze bir ölünün toprağından bir avuç alıp masum kadınların başından serpebilir, düzeni yerle yeksan edebilir, haneleri dağıtabilir, bağırlara evlat acısını yürütebilir. İsterse, ölüyü diriltebilir, mumlara yedi kerteler vurup kuş teleğiyle beraber yetmiş yedi gecede yakabilir, aybaşı kanlarını şurup edip içirebilir. Efsun kötüdür. İsterse, kırk bir baklanın her bir tekinin üstüne ateş koruyla elif çekebilir, o baklaları kor ateşlerde ağır ağır közleyebilir, ay ışığına sırtını verip tekmilini birden havanda dövebilir. Sabah yeline salabilir.

Efsun kötüdür.

* * *

Saten'in ümidi Moher'in gözlerinde bir tek Saten'in güzel yüzünün aksi belirir. Moher dünyadan başka bir şey istemez, ona ses vermez, karşı durmaz, en küçük bir şey için inat etmez. Moher uyur, uyanır, gününü birinden diğerine bir tek Saten için ekler. Moher'in, kumaşları kesip sonra yeniden birbirine bağlamaktan, iğneleri batırıp çıkarmaktan kızaran ela gözlerinde, dünyayla bağının ipleri okunur. Moher, dünyaya dikilmemiş de teyellenmiş gibi durur. Herkesin yalnızca belli bir vakitliğine burada bulunduğunu bilmenin ağırlığı Moher'in ağır akan kanında belirir. Moher yavaş yürür, çok üşür. Dükkânında, harlı harlı yanan sobasının önünde iğnelere ipler geçirir, iğneleri dünyaya batırır. Yeryüzüne bir büyük sessizlikle, oradan bakar, ayağına gelen kadınlardan hayatın gündelik telaşesini, gailesini, dedikodusunu edinir. Sonra da unutur. Kumaşın kıvrımlarında Saten'in narin kıvrımlarını görür. Sevinir.

Hiç ağlayamadan ve hasbelkader geldiği bu yeryüzünde, Saten'le avunur. Moher'e göre Saten'e dokunabilmenin hayali, dokunmanın kendisinden makbuldür. Bir gün ola ki, gerçekten öpüp koklarsa bekleyişinin tükeneceğinden, dünyayla işinin biteceğinden korkar. Vuslatı, düğünü derneği geciktirir. Bazen hayalinde Saten'i, kendisinin çoraplarını yıkarken, donlarını asarken, kendisi için bir tas çorba pişirirken görür, tiksinir. Saten'i hanesine aldığında, güzel Saten'inin bir şeftali gibi pörsüyeceğini, onun güzel ve narin ellerinin, evini dip köşe temizlemek uğruna arapsabunlarıyla hatır hatır kabuklanacağını bilir. Saten'in saten saçlarının daimi kucaklaşmaların sıradanlığıyla yumuşaklığını kaybedeceğini, tüllere sarılmış bir biblo gibi gelen Saten'in günden güne, buruşuk bir hurma gibi kararacağını bilir.

Bu yüzden Moher, ona diktiği elbiselerle sevişir, her bir teyele elinin izlerini nakşeder. Elbisesiyle dükkâna girerse Saten, kendini ona dokunmuş sayar, yetinir.

Moher bekler, bekletir.

* * *

Saten, iki dirhem bir çekirdektir. Kasabanın, birinden diğerine yavaş yavaş eklenen alacakaranlık günlerinin ortasında, o,

tatlımsı bir yaz meyvesidir. Gülümseyişinde, sandıktaki ümitlerinin püsküllü oyası, yürüyüşünde kasabanın kıvrımlı sokaklarının süzülüşü gizlidir. Saten'in kötülüğe bulanmamış kalbinde pembemsi bir pamuk şekerinin şerbeti, annesizliğinden gelen kederinde, dalında olmayı bekleyen ham zeytinlerin buruk tadı iliklidir.

Çünkü Saten, annesiz bir yarım annedir.

Saten'in kasabanın perçemotları ve ışığa koşan kelebekleri gibi mevsimlik ve narin ve kısacık ömürlü annesi, yeryüzüne bir can bırakırken, çektiği acıdan çarçabuk yorulmuş ve doğurur doğurmaz ölüme kayıvermiştir. Saten, gelirken annesinin canını da alan oğlan kardeşi kıvır kıvır saçlı Keten'e analık eder, onu büyütür, kasabanın sokaklarında gezdirir, oyunlar belletir, örfler öğretir. Babası Medet'e ve kardeşi Keten'e, mevsimlik sebzelerden yemekler, kasaba güneşiyle olgunlaşan meyvelerden tatlılar yedirir; yamaçlardaki çalılarda biten yabanmersinlerinden ve ahudutlarından şerbetler içirir. Üstbaşlarını yıkar paklar, söküklerini diker, kazaklarını ilmekler, yuvalarını bal dök yala yapar. Çünkü Saten, annesinin yerine getirilebilecek bir üvey ihtimalinden korkar, ödü patlar. Babasının koynuna sokula sokula, onu diliyle zehirleyebilecek, kendilerinden soğutabilecek, çirkin ama işveli bir kadın, bir üvey, onun düşlerinde hep ama hep bir kâbus olarak belirir, onu uykularından eder. Kasabanın kısmet yapıcı bir iki kadını, Medet gibi iki çocuklu bir dula varacak türden yaşı geçkince bir iki kadını kısmet diye Medet'in önüne sürünce, Saten ne yapıp edip bu izdivaç kavillerini bir çırpıda bozuvermiştir. Çünkü Saten, öz olmayanın sevgi veremeyeceğine inanır, annesinin mezarında bir o yana bir bu yana döneceğini, çürümekte olan kemiklerinin sızım sızım sızlayacağını görür, üveyin onları kapı dışarı edebileceğini, önlerine bir çorba koymayacağını, itip kakacağını tühtüh ede ede kafasında kurar, durur.

Bu yüzden Saten, annesi öldüğündendir annedir. Kimselerle evlenip de hanesini terk etmeyeceğine, yeni doğmuş kardeşini kucağına aldığı gün, yemin etmiştir.

Etmişti.

Moher, ona öyle bakmasaydı...

* * *

Bir gün, dükkânın kapısından içeri süzülen bahar güneşinin içinden, biri geçiverdi. Dalda ötüşen serçelere benzeyen sesiyle "iyi günler" dedi. Akıp gitmekte olan hayatın içinde o an, bir şey oldu. Moher'in ezelden beridir kumaşa batmış iğnesi, o an eline batıverdi. Kasabanın harman yerlerinde top peşinde koşmaktan dizleri kabuğa tutan Keten'in sünnetinde giymek için Saten, kaymak kreminde bir top sateni, Moher'in önüne koydu, gitti.

Dünya durdu.

Kumaşların yumuşaklığı Saten'in yumuşaklığı yanında utanıp keçeleşti, ağaçlardaki bahar çiçekleri pıtır pıtır dökülüverdi, o ana kadar yavaş yavaş akan günler, kayarken katılaşan akşamüzerleri, Saten'in gelişiyle bir anda hiç geçmez oldu, buza kesti, durdu. Zaman, öğlenle ikindinin arasına sıkışıverdi. Güneşin gökyüzündeki bir tam turuyla, dükkânın önündeki sokak lambasının doğudan batıya yürüyen gölgesinin ayakları tutmaz oldu, yürüyemedi. An durdu. Ayın parlaklığı söndü, yıldızlar yerlere döküldü, kurnalardaki sular ipe döndü, karıncalar durdu, ne yapacağını unuttu, kışa erzaksız kaldı. Asmadaki üzümler olgunlaşamadan koruk, karpuzlar büyüyemeden kelek kaldı. Kızların, ip atlarken bacakları ipin tepesinde durdu, havada asılı kaldı. Oğlanlar topa tekme atarken bir ayakları yukarıda kaldı. Fırınlarda börekler hamur kaldı, kadınların dedikoduları yarım kaldı. Güneş tepede asılı kaldı.

Durdu.

* * *

Saten, kardeşi Keten'in sünnetinde giymek için, iki Halep arşını kadar sateni, bir güzel elbise yapsın diye Moher'e getirdiğinde, Moher ona öyle bir baktı ki, Saten'in iki memesinin ortasındaki kalbi, kasabanın sokaklarını yerlerinden kaldıracak, bahçeli ahşap evleri yerlerinden zıplatacak, meyve ağaçlarını yerlerinden sökecek kadar hızlı hızlı attı. Saten'in çocuk

yumruğu kadar kalbiyle kuş kadar midesi yer değiştirdi, bir büyük zelzele oldu, dünya yerle yeksan oldu. Çocukların oyunları, kadınların nakışları, erkeklerin tavlaları bir fırtınayla döndü, birbirine karıştı. Ayla güneş, yıldızla Merih fır döndü. Döndü. Saten'in dünyasında depremler, fırtınalar, afetler oldu, şimşekler çaktı. Tuzla şeker karıştı, acıyla tatlı kardeş oldu, karaya al, ala kara bulaştı, denizle göl karıştı, ölümle dirim kaynaştı, ihtiyarlarla bebekler anlaştı, düşmanlarla dostlar barıştı, ninelerin beşikleri hızlı hızlı sallandı, pireler tellal develer berber oldu, masallar martavallaştı, dalaletle delalet kendini şaşırdı, yer değiştirdi. Kafdağı Habeş çöllerine dikildi, hüthütler yönünü şaşırdı, gülmek ağlamakla karıştı, cüceler develerle yarıştı, hançerler oklarla kapıştı. Hayatın bütün parçaları manalarından oldular ve kol kola verip yusyuvarlak bir çemberle Saten'in tepesinde, karnının boşluğunda, ellerinin titremesinde, saçlarının tellerinde, pembemsi damarlarında döndüler, döndüler, döndüler.

Döndü.

* * *

Efsun, merdivenin taşına oturmuş Moher'le başlayıp Moher'le biten hayaller kurarken, bir anda kötü kalbine hık diye bir taş oturdu. Anladı. Bir koşu eve girip rüyaya yattı, gözlerinin önünde Moher'in Saten'e uzanan elleri belirdi. Yıkıldı. O günden sonra, ilkdördünden sondördüne kadar her gece ay ışığının altında oturup ateşler yaktı, ateşin içine sabah alacasında deniz kıyısından topladığı çakıl taşlarını attı, allem edip kallem edip alabildiği Saten'in saç tellerini, mezarlar üzerinde biten gül dallarına doladı. Mırıl mırıl konuşup dalları sirke şişelerine yatırdı, içine yanık çakıl taşlarını attı. Şişeleri Saten'in bahçesine kimselere görünmeden gömüverdi.

Zaman geçti, büyüleri tutmadı.

Moher'in gönlünden Saten'i, Saten'in gönlünden Moher'i kazıyamadı.

"Bebek hayırlamaya geldim" diyerek girdiği loğusa evlerinden, gizlice aşırdığı bebek bağlarıyla çıktı. Ak mendil içinde

sakladığı kordonları sarımsak ve domuz yağıyla kaynattı, içine yamaçlardan topladığı sersemotlarını kurutup sepeledi. Gitti, Saten'in kapısına bulayıverdi.

Zaman geçti. Olmadı.

Moher'in aklından Saten'i, Saten'in aklından Moher'i çekip çıkaramadı.

Bir gün, Saten'in başına geleni duyunca, bütün büyülerinden vazgeçecekti.

* * *

Masallarla büyütülen bütün kasaba kızları gibi, Saten de, bu aşkın sonunu evliliğe yordu. Sandı ki hemşehrisi bütün babaların anaları, dedelerin nineleri alışı gibi Moher de onu evine alıp oturtacak. Korktu. Annesinin ölüsüne ettiği yeminlerden utandı, babasıyla Keten'in başına gelebilecek çirkin dişli musibet üveyden korktu. Evlenmeyi kendine yasak belledi̇ğinden, gönlünün böylesi kımıldak hoplayışlarından utandı, onu uzunca bir süre iki memesinin ortasında sımsıkı tuttu. Aşkın zapturapta alınamayacağını, isterse cihanı yıkabileceğini, mevsimler birbiri ardına geçip gitse bile silinemeyeceğini, her şeye kadir olabileceğini henüz bilmediğinden, onu orada sessiz sedasız saklarım sandı. Olmadı.

Aşk, Moher'in elleri oldu çıktı. Elleri, diktiği elbiselerden Saten'in diline, beline, dizine doğru kaydı. Moher'in eli işli bluzlar, göbeğinin yuvarlağından ince ince kayarken, kasıklarına güp güp kuşlar uçurdu. Sırtını geren elbiseleri incecik boynuna meltemler üfürttü. Üfürürken dizlerini titretti. Moher'in eli gizli bütün elbiseleri, gecelikleri, gömlekleri, etekleri her giyişinde, belinin kıvrımında, topuğunun tümseğinde, memelerinin tepesinde, bileğinin saydamında, kulağının arkasında, bacaklarının arasında sanki Moher'in ekşi sessizlik kokan nefesi dolaştı. Kasıklarında kımıl kımıl yılanlar dolandı.

Moher'in hayali bile dudaklarını ateş gibi yaktı.

Soluğunu kesti.

Moher'in elbiselere sinen ter, kekre ve kül kokusu Saten'e mis gül gibi koktu. Aklını başından aldı.

Giydikçe kendi kokusu Moher'in kokusunun üstüne binmesin diye, elbiseleri giyemediği vakitler de oldu. Kendinden geçerek, dünyanın boşluğunda kaybolarak, dallara asılmış gibi sallanarak günden akşama, geceden sabaha kadar Moher'i kokladı, koklarken bayıldı, uyudu.

Dünya Moher diye döndü.

* * *

Saten'in her bir ilmeğine kendinden parçalar dolayarak ördüğü atkılar, Moher'in kara boynunu her sarışında, dünya kıpırtısız bir tamlığa kavuştu. Hayat sebepsizlikten kurtuldu, arnavuttaşın, meydan çeşmesinin, mırraların dumanının, gülüşlerin ılıklığının, çocukların neşesinin, bebeklerin katılamasının, annelerin endişesinin, madrabazların kaypaklığının, paranın pulun yalancı şıkırtısının, şanın şöhretin faniliğinin, yolların tükenişinin bütün tuhaf görünümleri, bir moher atkının cismi ile birleşti, oturdu. Moher, boynunu saran aşkın bu suretinde Saten'in sütlü tarçın kokusunu, dağ rüzgârlarının getirdiği dağ çileği kokusunu, yağmur sonrası toprağın havaya salınan kokusunu, Saten'in lavanta tüten saçlarını, türlü türlü amberleri, çeşit çeşit miskleri buldu.

Ona diktiği elbiselerin her karışında kendini Saten'in mahremine dokunmuş saydı. Drapelere, pililere, karpuz kollara, bebe yakalara, nervürlere varlığını nakışladı, Saten'in üstünde diktiklerini görünce kendini ona dokunmuş saydı. Saten'i arşınlarıyla sardı. Endazesiyle kucakladı. Metre metre istedi. İstedikçe soluğu sıklaştı, şakaklarına ter oturdu. Kanı gümbürdeyerek aktı, bütün bedenini dolaştı.

Zaman geçti.

Moher, bir tek güzeller güzeli ve temiz pak, nazenin haliyle görebildiği Saten'i, gece kötü kokulu soluğuyla uyurken, sabah gözlerinde çapaklarla uyanırken, dolaşık saçlarını çeke çeke tararken, uyumaktan kabarmış yüzünü yıkarken, burnunu sümkürürken, ağdasını yapıştırıp yapıştırıp çekerken, içi guruldarken, yorgunluktan püflerken görmemek için ve onun bu tül gibi güzelliğinin baki kalması için, onunla evlenmemeye karar

verdi. Saten'in çocuklarını doğurmak için şişmanlayıp çirkinleşmesini, ellerinin arapsabunlarıyla açılmasını, avuçlarının börek açmaktan şişmesini, çarşı pazar dolanmaktan ayaklarının davullaşmasını görmek istemedi. Onu öyle çok sevdi ki, Saten'i hep böyle efil gibi, tül gibi, buğday başağı gibi kalsın, zaman durmuş gibi kalsın, orada dursun istedi.

* * *

Saten, filmlerin, masalların, hikâyelerin, manilerin, türkülerin, şarkıların sonlarında hep ve illa ki, "onlar ermiş muradına" duyduğundan, aşk muhakkak gökten düşen üç elmayla çemberlenmeli, başkaları da bu aşk yuvasının kerevetine çıkıp oturmalı sandı. Muteber olanı, bir beyaz gelinlik sandı, kasabalı bütün kızlar gibi. Filmlerdeki mutlu sonlara varan sevda masallarının, gerçek akıbetlerini yaşayınca tükendiğini göremedi. Bir zaman özlemle yanan bedenlerin, hep beklenen mutlu düğün dernek ertesinde, aynı hane içinde, birkaç vakitler içinde birbirine kararacağını bilemedi. Bir saadetli varış gibi gösterilenin aslında sıhhatini kaybetmeye, elden ayaktan düşmeye, çişini bile tutamaz olmaya götürecek, sevdiğinin önünde çirkinleştirecek, yaşlandıracak, küstürecek, soğukluk verecek bir elemli yolun başı olduğunu, bütün bir dünya ondan köşe bucak gizledi. Bilemedi.

Bütün kızlar gibi o da hem bekledi. Hem beklediğini gizledi.

Moher'in onu kaybetmemek için tüllere sarmadığını bundandır ki, anlayamadı. Ama yine de Moher'e küsmedi, ona gücenmedi. Moher, ona anın güzelliğini öğretti. Varışı değil de yolu gösterdi.

Hem evini üveye bırakmadan, hanesinden, kardeşi Keten'den olmadan Moher'i sevebildi. Hayatın birinden ötekine geçilmesi şart koşulan bir katı yol olmadığını, iki tarafın da yan yana olabileceğini ondan öğrendi.

Gelgelelim, aşkın türlü türlü suretlerle görünen yüzü arzu olup çıktı, ikisinin de yüzüne, eline, dudağına yapıştı. Elbiselerle atkılarla sevişmek ikisine de yetmez oldu. Aşk katmerlenerek büyüdü, önündeki gecelikleri yırttı, atkıları söktü. Tahayyül ta-

hammülsüzlüğe yürüdü, bekleyiş yalnız titreyişlere büründü. İstek, Moher'de kan ter bir uyku oldu, onu kıvranarak ve ıslak uyandırdı, Saten'de sessiz bir tokluk oldu, ağzından tek lokma geçirtmedi, yüzünü soldurdu. Hayallerle yandırdı.

İkisi de ayrı ayrı çatılar altında debelenir oldular.

Aşk, daha fazlasını isteyen iştahlı bir karına dönüştü.

* * *

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, uzak memleketlerin birinde...

...

* * *

Günlerden bir gün...

...

* * *

Bir gün...

...

.

.

.

* * *

Günlerden bir gün...

Cennetin kapısı aralanmış.

Saten'in başından topuğuna inciler yuvarlanmış.

Moher'in başından topuğuna yağmur damlaları süzülmüş.

Saten'in saten ve yumuşak bedeniyle, Moher'in yünlü ve sert bedeni birbirine karışmış.

Erimiş.

Saten hayatın ne olduğunu, Moher içindeyken anlamış. Tanımış.

Moher bekleyişin manasızlığını Saten'in içindeyken anlamış. Unutmuş.

Hayatın, hem yere değince dağılıp giden bir sulu sepkenin ömrü kadar kısa ve bir toprağın pıtrak pıtrak can vermesi gibi bereketli ve sonu nereye vardığı belli olmayan bitimsiz yollar kadar uzun ve bir saman çöpü kadar değersiz ve sönük ve şekilsiz ve tatlı ve acı ve elemli ve gülüşlü ve uçucu olduğunu böylece kavramışlar. Hayatın acıyla başlayan ama mutluluğun, savaşın, uyumun, coşkunun ve yavaşlığın bir aradalığıyla sürdürülen bir gidiş geliş ve sakinlik içinde ölüme kayılan bir güzellik olduğunu birbirlerinin içlerinde görmüşler.

Kocaman yeryüzünün orta yerinde rüzgâr gibi süzülmüşler, uçmak gibi salınmışlar, kuşlar gibi havalanmışlar. Yavaş yavaş inen bir damla gibi denizlere, göllere, okyanuslara karışmışlar. Güneşten parçalar toplamışlar, tepelerinden serpmişler, yanmışlar. Çöllerde kavrularak koşmuşlar, ırmaklara dalmışlar, kumları uçurmuşlar, bir büyük zelzeleyi onlar yaratmışlar. Dünyanın bulutlarını yere indirmişler, ağaçlarını göğe dikmişler.

Koşmuşlar. Yürümüşler. Durmuşlar.

Soluk soluğa titreyen bedenlerinin her bir köşesine adlarını kazımışlar. Kokularını kuytularına zerk etmişler.

Bütün bir dünya Moher'in içine doluşmuş, Saten'e doğru koşmuş. Dünya, sıcağı ve aleviyle Saten'e bir gelip bir giderken, saçlarının diplerinden, şakaklarının üzerinden, parmaklarının uçlarından, şahdamarından duman olup tütüvermiş. Saten'in memelerinden bulutlar, ellerinden ipekler, dizlerinden deniz kabukları dökülmüş. Moher geldikçe Saten'in başı göklere erişmiş, çekildikçe içi hıçkırıklarla tükenmiş. Bir büyümüş, bir küçülmüş Saten, bir uzamış bir kısalmış. Moher'in gözlerinin önünde dünya parça parça ayrılmış. Panayır yerindeki aynalı odadaki suretler gibi dünyanın da bütün yüzleri kısalmış, uzamış, büyümüş, küçülmüş, binbir parçaya ayrılmış. Yeniden birleşmiş, yeniden dağılmış. Moher Saten'le yarlardan yuvarlanmak gibi süzülürken tepesinden martılar havalanmış. Omuzlarından sırtına yürüyen suyollarının üzerinde minik minik serçeler sanki su içmiş. Tavanla zemin yer değiştirmiş. Moher'in siyah sakallarında kelebekler uçuşmuş, ayaklarının kemiklerinde cırcırböcekleri bağdaş

kurmuş. Gürze dönmüş kollarıyla Moher, Saten'i sarmış un ufak etmiş. Soluğuyla tozlarını dağların arkasına üfürmüş, iç çekişiyle yeniden getirmiş, toplamış.

Dünya bir dağılmış, bir toparlanmış.

Hem erimiş.

Hem çoğalmış.

Gökten elmalar yağmış.

* * *

Evliye evli, bekâra bekâr, dula dul diyen ve arada kalmışlar olursa şayet, onları kendi aralarına katiyen almayan ama lakırdılarının baş tacı yapan dedikoducu kasaba, bu güzel aşkı, oynaşmaya, söz verip de kandırmaya yordu. Moher'le Saten'in tatlı bir mum gibi olan aşkları, kasabanın ağzında çirkin bir sakız oldu çıktı. O güne dek sonu bir duvakla biten bir sevdadan başkasını görmemiş bulunan kasaba, mümkünü yok onları anlamadı. Elbiselerini diktirdikleri sakin ve suskun Moher'in, kızları ağına düşürüp de almayan bir şeytan olduğuna kanaat getirildi. Gelinlik kızlara dükkânının önünden geçmesi yasak edilirken, Saten'in dükkâna girip girip çıkışına bıyık altından gülündü. Kızlara, kadınlara Saten'le ahbaplık etmek, komşuluk etmek, laflamak yasaklandı, ondan el ayak çekildi. Ona önce kandırılan bir zavallı, sonra erkekleri yoldan çıkaran bir yosma gözüyle bakıldı.

Dedikodu, kasabanın evlerinden bahçelerine, dükkânlarından sokaklarına, yel olup uçtu. Pencereden pencerelere dillendi. Genç kızlara, Saten gösterilerek, terbiyeyle başlayan sakın ha'lar, edeple biten e mi'ler söylendi.

Onların nezdinde;

Moher hepitopu haytalaştı,

ama...

Saten çirkinleşti.

* * *

Onların aşkıyla Efsun'un içi cihanı titretecek kadar nefretle dolmuştu ama kasabalının Saten'in bu edepsizliğini, A... a... a... aaaa'larıyla... şaşırmalarıyla... cık... cık... cıklarıyla… ayıplama-

larıyla birazcık yatıştı. Ama yine de büyülerine büyü kattı, tutmayan büyülerini katmerledi. Saten'in yüzüne çirkinlikler otursun diye, aynaları kezzaplarla yıkadı.

* * *

Günlerden bir günün devresi günlerden birinde,

Saten'in içinde bir can tomurcuklanmış. Ancak bu canın akıbetine onlar değil, kasaba karar vermiş. Çünkü doğumunun yolu ancak ve ancak duvarlı bir evden geçiyormuş. Üçünü, sonra dördünü, sonra beşini, belki altısını ve belki daha fazlasını, bir soyadda birleyen. Loğusa şerbetleriyle kutsayan, beşibiryerde altınlarla şerefleyen. Karısı ve çocukları diyerek hiçleyen, isimsizleyen.

Bunu değil, koşulsuz ve karışılmasız birbirlerini istediklerinden, çaresiz, yeni güne onsuz uyanmayı düşlemişler. Korkmuşlar. Birden, yol, ufukta iki ağaçlıklı yola açılıvermiş, ince ince uzayan. Biri yalnızca aşka, diğeri kız çocuklarının resimlerine açılan. O resimler ki; hani arkadaki yamaçlardan ince bir dere gelir, etrafında ağaçlar dizilidir. Hani ağaçların üzerinde kırmızı yuvarlak elmalar asılıdır. Yusyuvarlak güneş, yamaçların ortasından belirir hani ve sapsarı boyalıdır. Kuşlar siyahtır hani ve bacakları yanlara uzamış bir M'yi andırır, hani küme küme maviden bulutların içindedir. Öndeki çayırın içinde bir kuyu, kuyunun önünde bir adam, adamın yanında bir havhav boyalıdır hani. Havhava "tut yakala" diyen biri büyük öbürü küçük, biri kız öbürü erkek iki çocuk dizilidir ya hani. Resmin ortasına hep siyah saçlarıyla kondurulan annenin elinde üstü dumanlı hani bir elmalı kek vardır, belli ki ağaçlardaki kırmızı yuvarlakları koparıp koparıp pişirmiştir hani. Çocuklarına yedirmek için hani sanki peşlerinde koşturur. Vefakâr ve güler yüzlüdür ya hani, üzerinde iyiliğin pembelikleri oynaşır. Sonra, o resimlerin sağına hani hep bir ev kondurulur, iki katlı ve küçüktür ve çok büyük bir sevimlilik içindedir, hani içindekileri gizleyen. Kuyusu, annesi, havhavı, çocuğu, çiçeği, babasıyla bu evin kenarına hani dolay dolay çitler eklenir ya, kötülüklerden korunur hani. Hani kız çocuklarına hep, bu resimlerin çeşit çeşit halleri

yaptırılır. "Büyüyünce" denir ya. Bekle denir ya hani. Hani hepimiz çizdik ya, boyadık ya hani.

Oysa büyüyünce, dışarıdan içeriye girilir.

İçi resimde hiç olmayan bu kırmızı perdeli, bacası kara dumanlı minik evlerin odaları, duvarları, konsolları, koltukları, çay bardakları, yemek takımları, kocanacak bir yastıkları, avizeleri, dolapları, meraklı misafirleri büyüyünce görülür. Sonra evin bütün köşeleri, içleri ve bütün eşyaları hep birlikte büyürler. Odalar büyür, duvarlar büyür, koltuklar büyür. Onlar büyüdükçe ev boşalır. Suskunluk gelir çöreklenir. Sıkıntı duvarlardan yapış yapış süzülür. Pencereler küçülür. Kararır.

İşte bir yol buydu.

Ötekiyse, aşkın yoluydu. Sevişmekle tüketilemeyen, içine gündelik karışmayan, sıkıntısız ve açık ve evin duvarıyla değil, aşkın kutsal halesiyle çevrelenen. Gülümsenen, gülümseten. Yakan. Konuşturan, anlattıran. Sevdiren. Ilık.

* * *

– Yasak, dedi doktor. Kasabanın kıytırık sağlık ocağında, nuhnebiden kalma edevatının içinde.

– Yaparken düşünecektiniz. Devlet izin vermiyor. Yapamam.

* * *

Saten, tavanlara uzandı. İskemlelerin üzerinden yerlere atladı. İçi su dolu kovaları kaldırdı, içi kışlık yorgan dolu bohçaları sırtladı. Ağır sandıkları çekeledi.

Olmadı.

* * *

Tıptan, doktordan değil kaynamış ottan, nazar duasından, macun edilip ciğere sürülen soğandan, bele yapıştırılan yakıdan medet uman, yürek darlanmasını, iç sıkıntısını İman Gücü Züleyha Ana'nın kurşunlarıyla defetmek isteyen, gelinlerini doktora değil Ebe Kadın'a doğurtan, çocuklarının pipisini kasa-

banın berberi Keskin Makas Kâzım'a kestiren, ağrıyan dişlerini yine ona çektiren kasabanın çocuğudur Saten. Ne yapsın bilemedi. Dişsiz ağzı ve içeri doğru büzüşmüş buruşuk dudaklarıyla mırıl mırıl dualar ede ede kadınların dertlerine derman olan, Al Bunu Burdan Ayşe Kadın'a gitti, kapısını çaldı. Ayşe Kadın, önüne ilk kez nikâhsız bir kadın geldiğinden, utandı, onu ayıpladı. Çok korktuğundan duymadı Saten. Ayşe Kadın, kimseler onları görmesin diye odanın perdesini çekti. Saten'i nice kadının çığlığıyla ıslanmış, kararmış yol yol çizgili divanına yatırdı. Bacaklarını açtırdı. Ağzının arasına bir top çaput koydu, ısırttı. Kenarları yamulmuş bakır tası, bahçedeki ipten aldığı nemsek havlusu, bir çay bardağı zeytinyağı ve uçlarına birer kaşık bağlanmış biri uzun öbürü biraz kısa iki çubuğuyla geldi Ayşe Kadın. Yaşlı gözleriyle eğildi.

Duvara dayanmış zümrüdüanka işli kırlentlerin arkasından, çerçevelenip tepeye asılmış şahmeran nakışına doğru bir hamamböceği geçti telaşsız. Camın önündeki sehpanın üstündeki kurmalı saatin içinde turuncu bir tavuk, başını eğip eğip yem topladı.

Saten, korkudan bayıldı.

* * *

Gün akşama dönerken Saten, yataktan kalktı. Ayşe Kadın'ın evinden çıkarken…

Görüldü.

Saten, yorgun ve apış apış yürürken, poşetlerindeki örgüleri ve ev terlikleriyle, çaylı kurabiyeli bir ev gezmesinden dönmekte olan, sevmediği kocasının yanında çürüyen Ev Ödevi'nin Annesi ve kaynanasından bıkan Ali Gel'in Annesi, onu görüverdiler. Kadınlar, onun altları morarmış gözlerinde, ayrık bacaklarında, canının acısında bir günahın izlerini okudular. "A.. aa.. aaa.." dediler. Bir anda kaynanalarının dırdırlarını, onları bekleyen dağ gibi ütüleri, bulaşıkları, çocuklarının vızıldamasını, sessiz, ağır ve kasvetle dolu salonlarını unuttular. Kendi kupkuru ve buz gibi ama nikâhlı sevişmelerini, Saten'in hazza doymuş apışarasıyla kutsadılar. Her şeyi unuttular. Temiz olduklarını düşünüp avun-

dular. Ömürlerinin heder olup geçip gitmiş olmasını bile onun görünümüyle unuttular. Gelinliklerini ağlayarak giydiklerini unutarak, hiç değilse böyle kalmadan, hasbelkader de olsa bir beyaz gelinlikle haneye girebildiklerinden ötürü, gönendiler, hemencecik yer değiştirdiler. Sevdikleriyle evlenememiş oldukları için, geceleri içli içli ağladıklarını pek çabuk unuttular. Özlemle yanan kalplerinin kuruduğunu hiçe saydılar.

Çünkü yapamadıkları ne varsa, Saten olmuş önlerinden geçiyordu. Ama düşkün olarak, acı çekerek ve solgun yüzüyle.

Sevindiler.

Bütün kasabaya haberi uçurdular.

* * *

Saten, eğer kasabanın izin vereceğini bilseydi, bebeğiyle yaşardı belki. Doğurur, Keten'in yanına katar, onu da büyütürdü. Göğsünde uyuturdu.

Olmadı.

* * *

Efsun, Saten'le Moher'in ayrılacaklarından ümidi yavaş yavaş kesmeye başlamıştı ki, o gece herkes uyurken kalkıp son çaresi karabüyüyü yapmaya karar verdi. Sabah ezanı gelmeden mezarlığa gidip, toprağa yeni düşmüş Loto Dede'nin mezarını açıp taze kefeninden bir parçacık koparacak, sırt sırta verdiği tahta kaşıklara saracaktı artık, son bir medet. Haberi alır almaz vazgeçti. Bütün büyülerini bıraktı. Şişeleri gömdüğü yerlerden alıp denize fırlattı. Çakıl taşlarını yamaçlara saldı, üfürdü. Çünkü Efsun, en büyük karabüyünün, en büyük felaketin, darbelerin, gözyaşının, sürgünün ve lanetin bir tek dedikoduyla geleceğini bilir. Hiçbir büyünün yapamadığı acıları bir tek o yapar. Çünkü büyü, ateşli, kötücül, füsunkâr ve karanlıkken bile aslında ümit doludur ve sabırlıdır. İyilik de içerebilir. Kısmet açabilir, para getirebilir, kaybolmuş evlatları tıpış tıpış evine sürükleyebilir. Kumara oturmuş kocaların kesesini bağlatıp yuvasına döndürebilir. Dölsüz topraklara bereketli yağmurları düşürebi-

lir. Tembellik edip yapamasa bile, bunların olması için bekleyen sabırsız yüreklere yine de ferahlık verir, ümit şerbeti içirtir.

Oysa dedikodu...

Sinsice kıvrılan bir yılan gibidir. Dedikodusu yapılanın kabir azabı, ölmeden gelir başlar, başına çöreklenir. Dedikodu yapanın, o güne dek belki de bal damlamış dudaklarına, sanki cüzzam gelip yerleşir. "Onu bununla gördük"le başlarsa dedikodu, kız evlatlara elem getirir, "ay başka bir kadınla gördük"le başlarsa dedikodu, kim bilir kaç senelik evlilere küslük getirir, "bütün parasını âleme yemiş yedirmiş"le devam ederse, o kadıncağızı, çocuklarını da alıp baba evine döndürür, "meğerse hâlâ eski nişanlısıyla gezermiş, onu hiç unutmamış, hâlâ ondan mektup alırmış"la başlarsa dedikodu, tazecik gelinleri kapı önüne koydurtur. Aslı astarı var mı bilinmeden, varsa bile bana ne demeden, kasabada herkes herkesin işine, gücüne, derdine, tasasına burnunu sokar, ortalığı yapağı gibi karıştırır, hallaç pamuğuna döndürür.

Kasabada, kızının bir sevdiği olduğunu aslında bütün babalar bilir, ne zaman ki başkasından kendi kulağına gelir, ancak o zaman kızına azap çektirir.

Kasabada, aldatılan bütün kadınlar aslında aldatıldığını bilir, ne zaman ki, başkasından kendi kulağına gelir, ancak o zaman bohçasını toplayıp baba evine doğru yürür.

Dedikodu baştan başa giden, haneden haneye yürüyen kocaman bir yılan dilidir. Tıslayarak gelir.

Kasaba dedikodusunu ettiğine yüz eğdirtir, sonra mutlu mutlu gerinir, katiyen beşer şaşar demez. Onu kabahatinin büyüklüğüne göre, dükkânına almaz, düğünlerini haber etmez, hanelerine sokmaz, parmağıyla, yüzüyle hep onu gösterir, küçültür. Kasabayı ona iyice daraltır. Yeri yarıp içine girdirir. İşte o zaman, durmadan dedikodusu edilen bundan iyice bıkar, darlanır, süzülür ve hiç görülmemek için, kasabada evini, yedi ceddini bırakıp büyükşehirlere doğru yürür.

Dile düşenin, hanesinin kararacağını, kendisinden el ayak çekileceğini, sanki ceza niyetine, paradan puldan, dosttan, hoş sohbetten men edileceğini herkes gibi Efsun da bilir. Hiçbir büyüyle yapamadığının ancak dedikoduyla gelebileceğini elbet bilir.

İşte bu yüzden Efsun, Saten'e kasabanın dar edileceğini anladı. Büyüleri bıraktı.

* * *

Saten, odasına girdi, yattı.
Ağladı.
Ağladı.
Ağladı.

* * *

Gece, kasabanın üstüne serpildi, tepesine yusyuvarlak bir ay bindirdi. Evlerde lambalar birer birer söndü. Martılar ötüşerek uçuştu. Nerde akşam, orda sabah şarapçı bir delikanlının gürültüyle geçen motosikletinin ardından köpekler havlayarak koşuştu. Ağaçlar rüzgârda kımıldadı. Ev Ödevi, rüyasında, uzaklara süzülen bir kara trene bindi, gitti. Ev Ödevi'nin Annesi'nin kocası, karısının soğuk bedenine yanaştı, kadın, sanki çoktan uyumuş gibi yaparak, yalandan horuldadı. Adam mızırdandı. Ev Ödevi'nin Annesi'nin elemden keçeleşen saçları yastığına yapıştı.

Bütün evlerin karanlığına, dertop olup uyumuş gelinlerin marazlarına, ev geçindirmenin derdindeki kocaların kafasındaki hesap kitaplara, dedelerin öteki dünya dualarına, babaannelerin niyazlarına, türlü türlü kederler, can sıkıntıları saklandı. Karanlığa bulanmış koltuklara, iskemlelere, yüklüklere, kül tablalarına, vazoların altındaki dantel örtülere, patates çuvallarına, aşure tencerelerine hep aynı buhran gelip uzandı.

Saten'in, kimselere görünmemek için kuytulardan kuytulardan koşarak Moher'e vardığı bacakları, yatağının içinde dermansızlıktan titredi. Moher'le tamlanan, bir olan, yanan yerinden ince ince kanı süzüldü, bir türlü dinmedi, çoğaldı. Çocukluğunun seslerini duydu, fır fır döndürdüğü hulahopunu istedi, neden ki dedi, bilemedi. Canı, annesinin yaptığı içi karmakarışık aşureden çekti, düşündü, Muharrem'e daha var, dedi, üzüldü, istesem, günü gelmeden de yapar belki dedi, sevindi ama annesinin ölü olduğunu unuttu. Keten'in kokusu geldi

burnuna, tencereden kupaya akan ılık süt gibi, yumuşak ve zararsız. Sonra bu koku, annesinin kokusuyla karıştı, şeftali, domates ve sabun sabun oldu oda. Kanlanan yatağa baktı, yatak dedi, yatağı yarın sabunlarla yıkar paklarım, bahçede güneşe verir kuruturum, dedi. Sanki canı değil de, süt dökülmüş sandı. Zararsız, sanki hiçbir şey olmayacak. Ölüm yok, görmedi. Uzandı, bacaklarının arasına bir havlu daha sıkıştırdı. Bunları da dedi, bunları da yıkarım. İpe sererim, dedi, kururlar. Sanki hiçbir şey olmadı. Bunu Burdan Al Ayşe Kadın'a hiç gitmedi ki. Gitmedi di'mi? Yarın olacak. Moher'e gidecek.

Oda Moher oldu, Moher koktu.

Yastıklar Moher, yorganlar Moher, sırrı dalga dalga dökülmüş ayna Moher, terlikleri Moher, askıların artık almaz olduğu elbiseleri Moher, tarağı Moher, tarağının üzerinde kalmış bir iki tel saçı Moher, kolonya şişesi Moher, perdeler Moher, üstünde allı güllü dalların uzandığı halı Moher. Kireci yol yol dökülmüş tavan Moher, dolay dolay duvarlar Moher. Kapının eşiği Moher, kapı Moher. Dışı Moher.

Dünya Moher oldu.

Hayat Moher.

* * *

Çocukluğunda kalan masallar, öte dünyanın yolları, cennet avuntuları, cehennem korkuları birer birer çıkıp karşı duvarında belirdi. "Hangisine" dedi.

Anladı. Yüreğine korkular doldu.

Bir küçük melek geldi, kulağına eğildi, fısıldadı. "Korkma" dedi. "Bunlar yalan. Bunlar düşün. Aşk, senin sevabın, cennetin."

Ölürken bile Moher'i istedi, katılaşacak bedeni yine de Moher diye yandı. İki dünya da bundan utandı. Cennet ve cehennemin resimleri çekildi. Kapandı.

Ölüm dudaklarından ince bir sızı gibi geldi.

"A" dedi.

Ortalık Moher oldu.

Hayat Moher.

Ölüm Moher.

2008

Yavaş

Rıdvan topu kaptı. Şeytan Rıdvan geliyor, Rıdvan, Rıd..!
Korner...

Yanmakta olan kahverengi sobanın içindeki odunların çıtırtıları, üzerinde kaynayan çaydanlığın sakin fokurtusunu hafifçe kabarttı, ikisi bir olup buharlar yarattılar, buharı odanın duvarlarına yavaş yavaş saldılar, evin içini ısıtarak sardılar. Tellerine asılmış çorap teklerinden demir kütleye damlayan sular her an havada asılı kalabilecek kadar ağırdı ve uyuşuk. Büyük bir hızla koşuyor Rıdvan, hiç durmuyor. Babaannenin usul usul soyup torunlarına yedirdiği mandalinaların kabukları, sobanın üzerinde kavrularak küçülürken ve kokusu odanın sarımtırak duvarlarına yapışkan bir biçimde sürünürken, Rıdvan'ın topu dikdörtgen yeşil sahada köşeden köşelere vurdu, geçti; çarptı, düştü; peşinde bir alay adamı koşturarak zıpladı durdu. Kavruldu kabuk.

Tut lan şu topu, keriz! dedi baba ve kocaman göbeği kadim hareketsizliğinin ağırlığıyla hafifçe sallanıp durdu. Annenin, kasaba dedikodularının gerektirdiği hayret nidalarından iyice pörtlemiş gözleri, maç bitse de kocası evden gitse diye sabırsızlandı. Bekleyişi, babaannenin tespih şıkırtılarına karıştı ve boşlukta büyüdü, kendisiyle beraber odanın içindeki diğer eşyaları da büyüterek. Koltuğun kolçaklarına konmuş dantel örtüler, köşeye kıvrılmış, üstü zümrüdüanka işli kırlentler, sehpadaki cam işi küllükler, halının kıvrım kıvrım göbeği, göbeğinden fışkıran pembeli morlu gül demetleri büyüyerek her şeyi ve herkesi ezip geçiverdiler. Soluksuz kıldılar.

Bir nefes çekti babaanne Ya Allah, diyerek.

Koştu Rıdvan. Koştu top. Maç seyrindekiler nefeslerini tuttular.

* * *

Derslerini yerde çalışırdı. Babaanne torununun emekleri yerlere saçılıp da zayi olsun istemediğinden, ona "masada oku oğlum" derdi. Ama masaya çıkmazdı Ev Ödevi, çıkamazdı, annesi binbir emekle örülmüş çeyizlik masa örtüsünde kurşunkalem izlerini; süpüre süpüre tüylerini süpürgeye yedirdiği halısının üstünde ise arı maya silginin döküntülerini görünce saçının her bir teli dikildiğinden.

– Ödev. İki nokta üst üste. Anne kelimesini üç cümle içinde kullanınız.

"Yaz. Ben annemi hep üzüyorum" dedi anne tel tel ayrılmış kestane koyusu saçlarını kıpırdatmadan ve kemikli burnunu hafifçe burarak.

Ev Ödevi'nin yere yayılmış ince kemikli bedeni annesinin sözüyle çıtırdayarak kırıldı. Varlığı yerde büzülerek kayboldu.

"Usludur benim oğlum" dedi babaanne gönenerek. "Nerde üzmüş ki gördün; sen de nankör kadın." Sinirlenerek sustu anne, içinden sayıp dökerek. Ve altmış yılın çizgileriyle susmadı babaanne, bir zamanlar kendisinin de susturulmuş bir gelin olduğunu hiç unutmayarak. "Maşrapacıların Ali'nin oğlu okulun camını kırmış gene. Ama benim oğlum kırmadı, kırmaz. Yavaştır benim oğlum." Eğildi ve siğil dolu elini, Ev Ödevi'nin yana doğru taranmış bal köpüğü rengindeki saçlarında gezdirdi.

Ev Ödevi, gelin-kaynana kavgasının her daim can damarı olmanın boynuna doladığı iple daha da uslu oldu, kendini annesine bir kerecik olsun beğendirebilmenin hasretiyle yanarak ve babaannesinin güveni boşa çıkmasın diye giderek kıpırtısızlaşan bir usluluğa büründü ağzını hiç açmayarak, kollarını böğründe kavuşturarak. Ev Ödevi, müteahhite verilince çıkılan apartman katındaki evlerinden sonra gelen son kaleydi, iki kadının da tahakküm kurmak için can attığı. Bir o yanından bir bu yanından çekiştirilirdi Ev Ödevi. Annesini severse babanne-

sinin nefretini, babaannesini severse annesinin öfkesini kazanırdı. Birini memnun etmek öbürünü mutsuz kılmaktı. Birinin elinden tutmak ötekinin körleşmesi demekti. İkisinin aynı anda mesut olabilmelerinin imkânsız olduğunu anlayacak yaşa henüz ulaşmamış olduğundan en uslu çocuk, en yavaş çocuk, en temiz çocuk, en söz dinleyen çocuk, en yardımcı çocuk yarışına girerdi bıkıp usanmadan. Pötibör püsküütünü çaya düşürmeden ıslatır, ellerini yıkar yıkamaz, yerlere su damlamasın diye kenarı oyalı havluya hemencecik ellerini siler, beğendiği bir oyuncak varsa beğendiğini dile getirmez, sofraya tabakları sırayla dizer, Karabaş'ın papara yemeğini annesine ikiletmeden verir, okulda kızların saçını çekmez, sade gazozunu ve simidini hiç olmayan bir sıraya girerek ve derse giriş zili çaldığında ancak alabilirdi. Kasabalılara özgü tevazu ve suskunlukla aslında gizliden gizliye övünmeyi öğrenerek büyütülüyordu. Büyükgönüllülüğün yasaklandığı topraklarda, iyi olduğunu birileri görsün, teyit etsin diye yaşıyordu. Ve kendini anlatmayı öğrenemiyordu.

Yavaştı.

Şuuuuut... Ve gooooooooooollllll!!!

Fırladı baba, devrildi vazo.

Fesuphanallah, dedi babaanne.

* * *

Annenin bir zamanlar pörtlememiş ve güzel ve anlamlı bakan gözleri vardı. Sabahları evin işi bitince alt kata dükkâna, babasının manavına inerdi. Elma tartar, kesekâğıdına üzüm tepeler, terazinin kefesine kabak yığardı. Elmaları parlatır, karpuzları pışpışlardı. O zamanlar gençti, adı Elmayanak Toparlak Lütfü'nün Kızı'ydı. Bir de sevdiği vardı, baharın en güzel çileklerini, en kütürdek can erikleri ayırıp verdiği, Astsubay Selim. Sokağın boyunca uzanan ağaçların aralarından süzülen güneş, kızarmış yanaklarına vurur, ipek saçlarını güneş yalardı. Dantel örmeyi, mekik işlemeyi, örtü kolalamayı öğrenmiş narin elleri, Selim'in üniformalı yürüyüşünü görür görmez titrerdi. Dönerdi sokak ve o sokakta seksek oynamak-

ta olan çocukların bağırışları onun kalbinin güm gümü yanında sessiz kalırdı. Sonra mevsim döndü, ağaçların yaprakları döküldü ve Türk Silahlı Kuvvetleri, Astsubay Selim'i bir başka yana tayin etti. İstasyondan trene bindi Selim, bir daha da dönmedi. Süzüldü Elmayanak Toparlak Lütfü'nün Kızı. Çilekler eridi, erikler kurtlandı, şeftaliler posalandı. Üfürükçü İman Gücü Züleyha Ana'nın oğluna gelin gitti, Astsubay Selim'in ocağına götürmeyi umduğu, içi kolalı dantellerle dolu sandığını yüklenerek. Adı değişti, Ev Ödevi'nin Annesi oldu. İçi geçti, ipek saçları giderek şişmanlamakta olan kocasının koynunda kederden keçeleşti, güzel bakan gözleri kaynana dırdırından pörtledi. Yaşlandı.

* * *

"Çekirdek aile iki nokta üst üste, çekirdek aile anne, baba ve çocuklardan oluşur. Eskiden geniş aile vardı. Anne baba çocuklar büyükanne ve büyükbabayla beraber yaşardı ancak giderek modernleşmekte olan ülkemizde artık çekirdek aileler vardır. Çekirdek aile toplumun en küçük birimidir. Baba evi geçindirmekle yükümlüdür. Anne ev işlerinden sorumludur. Çocuklar, ailesine saygılı, vatana millete hayırlı evlatlar olarak yetişmelidir."

"Yeter sus, içinden oku, kafam şişti" dedi anne ve bir eliyle ütü yaparken, diğeriyle başını tuttu. Zonkluyordu. "Senin bu başın da hiç durmaz hep ağrır" dedi babaanne ve çekirdeklerini döke saça çitlemeye devam etti. Çit çit çit.

Bir kuvvet aldı Ev Ödevi, sesi çıktı biraz ama sonra annesinin çatılmış kaşlarını görünce giderek eridi. "Hayat Bilgisi yazılısı var ama."

Anne bunu duymazlıktan geldi, Ev Ödevi yere kapandı ve sessiz sessiz okumaya devam etti. Anne bunu da görmedi çizgili gömlekleri ütülediğinden ve sonra pantolonlara geçti, farkında olmadan, onları da bitirdi ve sonra mor çiçekli çarşafları ütüledi, onlar da bitmişti ki babaannenin koyu renkli entarilerini ütüledi, sonra pazen gecelikleri de ütüledi, düzleşecek ne varsa düzleştirdi ve yerlerine yerleştirdi.

Hayat Bilgisi ödevini bitirmişti.

Televizyonda bir buharlı tren kıvrıla kıvrıla geldi, Ev Ödevi'nin burnunun ucunda durdu.

* * *

Ev Ödevi, kara önlüğü sırtında, çantası omzunda, yana doğru taralı bal köpüğü saçlarından yayılan beyaz sabun kokusuyla hükümet bahçesindeki teneke kaydıraktan kaydı, Atatürkümüz'ün etrafında koştu, döndü, etraftaki kuşları havalandırdı, berideki ekmekçinin kokusunu içine çekti. Osman Gazi Caddesi'ni geçerken önce sağa sonra sola sonra tekrar sağa bakacaktı, çünkü televizyonda bir kaplumbağa böyle yapılmasını salık veriyordu ama pazara balık taşıyan Kefal'in el arabasından başka araba göremedi, ha bir de motorbisiklet. Ziraat Ofisi'nin önündeki Karaduman'ın tezgâhına varıp bir külah karaduman çekirdek alacaktı ki, 5 lirasını bulamadı. Bir tutam çekirdek istemeye de dili varmadığından geçti, delik cebini tutarak. Londra Asfaltı'yla kesişen, terk edilmiş tren yolundan yürüdü. Bir zamanlar insanlar trene binerlerdi, askerler vatan hizmetine onunla gider, öğretmenler tayinle geldikleri kasabayı ilk kez onun penceresinden görür, bir başka sürgüne onunla varırlardı. Otların bittiği raylara kulağını dayadı, bir taşla demirlere vurdu, çıkan sesin titreye titreye içine girmesine güldü. İçinde farelerin kaçıştığı vagonların üzerinde yazılanları okudu, okuma yazma bilmekten mutluluk duyarak, makinist oldu mahsusçuktan, buharın nerden çıkabileceğini hesaplamaya çalıştıysa da öyle küçüktü ki, buharlı trenlerin zamanlar ötesinde kaldığını düşünemedi. Televizyonda gördükleriyle boy ölçüştürdü, kasabasının artık itibar görmeyen istasyonunu, tren cesetlerini. Tren kasabalılıktı, araba ve otobüs şehirlilik, tren kabalıktı, otobüs incelik ve tren modası geçmişlikti, araba ise modernlik. Güneş, vagonların kırık camlarında oynaştı, paslı lekelerde dolandı. Londra Asfaltı'ndan kayarak geçen otobüslere el salladı Ev Ödevi. Bu ismi pek severdi, yabancı bir isimdi, güzel miydi? Değişikti. Kasabasına benzemezdi. Öğretmeni bu yolun İstanbul'a, oradan da bütün Avrupa'yı boydan boya geçe-

rek Londra'ya ulaştığını söylemişti. Uzak mıydı ki? Hem o kadar uzaktaysa bu Londra, yolunu nasıl olup da buralara kadar eriştirebiliyordu, anlayamıyordu.

Avrupa yakın mıydı?

İstanbul nerdeydi?

Belki bu trenle gidilirdi. Bir yana annesini alırdı, öbür yanına babaannesini. Bir kadından ötekine geçemezdi ki, bir kadını öbürüne seçemezdi. İkisi de sevsin, ikisini de sevebilsin isterdi. Artık annesiyle babaannesi, evdeki vazonun yeri, koltuğun duruşu, akşama neyin pişirileceği hakkında atışmasın, kendisini hangisi daha çok seviyor, kim daha çok Ev Ödevi'ni kolluyor diye yarışmasınlar isterdi. Annesinin dediği gibi babaanne kendi evine, üst kata çıksa, sadece geceleri yatmaya gitmese, gündüzleri de evinde otursa daha mı iyi olurdu? Sahi evleri kimindi? O mutfak kimin? Patateslerin nasıl doğranacağına kim karar verecekti? Sütlacın pirincini en iyi kim bilirdi? Çiçekler hangi kadınındı?

Trene baktı. Otobüsler geçip gitti.

Tren durmaya devam etti.

* * *

Elmayanak Toparlak Lütfü ve Üfürükçü İman Gücü Züleyha Ana, çocuklarını evlendirebilmek için inşaatın bitmesini beklediler, o yıllardaki diğer evlenecekler gibi. Çünkü o zamanlar kasaba, arnavut sokaklar boyunca ilerleyen iki katlı, asmalı, beyaz badanalı, ahşap pervazın önünde vita tenekelerine dizilmiş sardunyaların olduğu bahçeli evlerini talan edip yerine apartmanlar dikmekle meşguldü. Tarih kitaplarının pek anmadığı ama büyükannelerin gece yarıları korkunç hikâyelerle anlattığı harpten beri, ilk kez böylesi bir yıkım görüyordu kasaba. Taş üstünde taş kalmayacaktı ama kutu üstüne kutular dikilecekti adına daire denen. Şehirden gelen, mektep görmüş mühendisler kasaba kahvehanesinde projeleri açtılar bir bir, hayaller çarşaf çarşaf alındı. Artık bölüneceklerdi, büyükannelerle büyükbabalar alt kata gidecek, gelinler, damatlar, oğlanlar, kızlar, torunlar, torbalar üst katlara yerleşecekti. Böylece kasaba-

nın bütün tuğla damlı, iki katlı, bahçeli geniş evleri Ev Yapan Yuva Kuran İsmail A.Ş.'ye verildi ve karşılığında 3 katlı apartmanlar alındı, dairelerden birini her seferinde İsmail A.Ş.'ye kaptırarak. Torun torba yaşanan geniş evlerinden geriye kalan katları gelinlere bölüştürdüler bölüştürmesine ama akşam yemeklerini yine birlikte yediler. Daire kapılarını kapatmadılar, zil çalmayı, kapı vurmayı öğrenmediler, zamanla apartman merdivenlerini kilimle kapladılar ki, fıştık fıştık ev terlikleriyle alt kata inebilsinler, kardeşlerin hanelerine rahatça girebilsinler. Seramik döşeli, odun şofbenli banyoları oldu ve bir daha ocakta su kaynatmadılar. Altı marley kaplı odaları oldu ve o odaların baş köşesini, her haneye birer birer gelmekte olan televizyona verdiler. Üstüne dantel örtüler örttüler, çay demlediler, mısır patlattılar ve o kutunun içinde olup bitenlere baktılar, dünyayı izlediler, ordaki kaloriferli evlere özendiler, durmadan tüten sobalarından bıkıp. Gece yarısı olunca İstiklal Marşı'nı dinlediler ayağa kalkarak, hazırola geçerek ve televizyonlarını kapatmayı unutmadılar. Usluydular.

Çekirdek aile oldular, kasabalarına şehri getirdiler.

* * *

Ev Ödevi, bakırcı dükkânının önünde durup bir ıslıkla Maşrapacıların Ali'yi çağırdı. Biri uslu öteki yaramaz, biri hızlı öteki yavaş, biri fırtına öteki kaplumbağa iki çocuk okula giderken, Kara Kurşun Nedret'in kırtasiyesine girmeden edemediler. Bir paket leblebi tozu alıp çıkacaklardı ki; onu gördüler. Büyük, renkli, ışıldaklı, dükkânın baş köşesine konmuş… Etrafında ona bakıp dalmış, başka çocuklar gördüler. Nefesi kesildi Ev Ödevi'nin. Sesler yavaş yavaş birbirine dolanarak silinirken, aydınlık karanlıkla yer değiştirdi. Kendinden geçti Ev Ödevi.

– Uyansana len. Aç gözünü.

Güldü diğer çocuklar, siper oldu Maşrapacıların Ali.

– Siktirin lan... Dağılın hadi.

Uyanamadı Ev Ödevi. Ali yanaklarını bir iki tokatlarken, Kara Kurşun başına koştu, Ev Ödevi'nin narin bedenini kucaklayıp yattığı yerden kaldırıverdi.

Bayılmayı delikanlılıkla bağdaştıramayan diğer çocuklar başta kikirdedilerse de, şimdi korku yüzlerine, gözlerine doğru yükselir olmuştu, gözlerini kocaman açarak sustular, kenara çekildiler. Kara Kurşun, kucağında Ev Ödevi'nin aşağı sarkmış, sallanan kollarıyla koşarken, Ali kahvehaneye koştu. Peşi sıra diğer çocuklar. Nakşolunmuş bir hat kadar kıpırtısız duran bu minyatür kasaba, Ev Ödevi'nin hareketsiz bedeniyle dalgalandı. Maç seyrine dalmış, kasaba erkekleri Kara Kurşun'un can hıraş içeri dalışıyla ayaklandılar. Bir uğultu, hayret yükseldi ağzını açmayı pek sevmeyen kasabanın göğüne doğru. Ağaçlar fışırdadı.

"Kolonya" diye bağırdı Kara Kurşun.

Ev Ödevi'ni kolonyayla yıkadılar, uyandırdılar. Ev Ödevi'nin küçük dünyası bir muğlaklıktan mutlaklığa doğru yavaşça geçiverdi. Tepesine eğilmiş yüzleri önce üçer beşer, sonra teker teker gördü, seçti.

"Tren" diyebildi.

Kara Kurşun Nedret'in kapısı açık in cin top oynar kırtasiyesinde, oyuncak pilli tren ışıklar saçarak dönmeye devam ediyordu.

2006

Dönme Dünya

bir camın arasındayımdır belki,
belki kürerim tozlarımı yerden yükseğe

Kolu çevirdi. Dönüyor dünya. Dünya dönüyor, dönüyor, dönüyor. Dönme dünya, dönme dolap. Dönüyor. Hep akıyor. Zaman, kasabasını yararak akmakta olan nehre benziyor, geri dönüşsüz, yılgın ve ince ince akan. Usul usul akıyor zaman, insanı uyuşturarak, uykulara bırakarak. Küçükken kendini bu nehre atmayı düşünürdü. Eskidendi o. Artık orda boğulamayacağını biliyor. Öyle yavaş akan, durgun bir suda ve o su boyunu bile aşmazken, nasıl ölünür?

Toprakları bozkır.

Nehir ne can verebiliyor, ne can alabiliyor.

* * *

Kolu çevirdi. Dönmedolabın, al kırmızısı, her gün bıkıp usanmadan doğarak ekinleri ve insanları yakan güneşe heder edilince döküklerin arasından pasları görünen kutuları dönmeye başladı. Bilir ki, koyu turuncu kahverengi paslar büyüdükçe dünya darlaşır. Paslanır kabininde. Kalbi paslanır. Dönme dünya, dönme dolap.

– Lan ben sana, bi' piçle dönmeyecek bu mendebur alet demedim mi?

Demişti. En az dört çocuk binmeden açmak yasaktı.

– Sidikle mi çalışıyo lan bu?

Sidikle çalışmadığı aşikârdı.

Oysa lunaparkçı patronun bir türlü yapamadığı şey, küçük bir kasabada her gün en fazla kaç çocuğun gelebileceğini hesap edememesiydi. Kaç insan gelirdi ki? Kaç çocuk var ki kaçı gelsin, hem de her gün? Patronunun salak doğduğuna çoktan hükmetmiş olduğundan bir şey demedi. Zaten genelde pek bir şey demezdi. Pek konuşmaz, onun yerine daha çok bilet keser, para alır, dönmedolabın kolunu çevirirdi. Soru sorduğu pek olmazdı. Çocuklarla durmadan şakalaşan çarpışan arabacı ebleh yüzlü Patpat Salim'e inat, onun çocuklara bir gün olsun güleryüz gösterdiği pek görülmüş şey değildi. Gülmezdi. İçine ancak, bir masa, sandalye ve kendisinin sığabildiği teneke kabininden hiç çıkmadan, gençliğini mevsimlere, yağmurlara, doğan güneşlere verirdi. Adı Kabin'di.

Salim'in ölgün arabalarından müteşekkil mekânı solgun yeşillerle, beyaza çalan mavilerle ve onun ardından canhıraş çıkmaya debelenen pembemsi morumsu lekelerle doluydu. Kokardı Salim, lastik kokardı, demir yığınları gibi kokardı. Bir de çok gülerdi, sebepsiz yere. Niyeyse hep konuşurdu ve sıklıkla da arabalara biner çocuklara sataşırdı.

– Gel lan, harcıcam seni, DAAN!!! Bak nasıl koyar Salim.

Gülerdi Salim. Gülerdi çocuklar. Anlamı ve varoluşu itibarıyla cıvıl cıvıl olmaya muktedir lunaparkın gerekliliklerini yerine getirmeye çalışmaktan hoşnut, bir arabadan ötekine çarpardı Salim.

Sanki dünya bir tek Kabin'e kararırdı.

Geçmezdi gün, ferahlamazdı yürek.

Gidiyor gençliğim...

* * *

– İki tane versene.

– İki taneye açmam.

– Niye milleti mi bekliices. Aç işte binelim.

– Git iki arkadaş daha bul getir.

– Ben miyim lunaparkçı be, müşterinden bana ne. Aç dedik!

Kasabanın ölmüş çöpçüsünün kızı mürdüm gözlü Deli Kız'dı bu. Çöpçü Kokar Efendi, çöplerle uğraşa uğraşa yaman bir öksürükle başlayan hastalıkla iyice halden düştükten sonra ayvaların iyiden iyiye sararmaya başladığı günlerden birinde ölüvermişti. Gözlerinde mürdüm eriğinin morlarının oynaştığı kızı Deli Kız, eğitim lojmanında yaşayan kasabanın öğretmeninin oğlu suskun ve sıska Lojman'la birlikte kasabanın kıvrımlı sokaklarında dolanır, denize varır, nehre bakar, taranmamaktan keçeleşmiş saçlarını dünyaya batırırdı. İnatçı, dediğim dedik, ürkütücü, kocaman mürdüm gözlerini oraya buraya sertçe dikerek alnını yükseltir, insanları korkuturdu. Deliydi.

İşte kasabanın delisi. Hep böyle bu. Deli deli bakar mürdüm gözleriyle, yanar ortalık, yanına da örtmenin oğlunu katmış gelmiş.

– Aççan mı açmiican mı?

– Açmıyom

– Parasıyla diil mi?

– İki kıçı kırığın parasıyla döner mi lan koca dolap?

– Döner.

Dönermiş. Çöpçünün kızı, sen de.

Mürdüm gözlerini dik dik bakışlar için kullanan kız, Lojman'ın elini tutup çekeledi. Hızlı hızlı gitti, iki basamağı sertçe çıktı, en alttaki kutuya oturdu, yanına da Lojman için yer açtı. Oturdu Lojman.

Bir nefes çekti Kabin. Kolu çevirdi. Döndü dolap. Bir çocuğa bile geçiremediği hükmünü dolabın gıcırtıları arasında unufak olurken izledi.

Dönüyor dolap, eziliyor zaman, kıyılıyor gençlik.

* * *

İsterdi, kabinden çıkmayı, gitmeyi, uzaklara varmayı. *Nereye gidecem ki?* Güzel günleri olsun isterdi. *Güzel günüm ne yana düşer?* Güzel sesini beğendiği şarkıları söylemek için kullanmayı isterdi, geceleri kendinden geçercesine çalıp söylemeyi, alkışlanmayı, sevilmeyi, beğenilmeyi... *Şak şak şak, bravo bravo bravo!!!*

"Ne şarkısı lan" demişti babası.

Susmuştu.

....

Çocukken, imam hasta olduğu yahut bir işlere kalkışıp da geciktiği zamanlarda ya da şehre günü birlik işlerini halletmeye gittiği günlerde, ezan okumuşluğuyla kaldı.

Allahu ekber Allahu ekber!!!

Artık onu da yaptığı yoktu. Sesini kendisi de dahil kimseler duymazdı artık. Liseyi bitirdiği yaz, şehre tek başına gidip de döndüğü gün, pavyondaki kadına eğlence sektöründe çalışıyorum demişti, sektör lafını kullanınca büyük adam olduğuna hükmederek. Bir nevi eğlence sektörüydü elbet, lunaparklar çocuklar için eğlence ile anılırdı. Ama bu kasabanın lunaparkının paslı bir geçmişi ve bugünü vardı, gıcırtılı sesleri, çocuklarının hiç gülmeyen bayat ve eksik neşeleri vardı, toprakları çoraktı, renkleri kızıla çalan bozlarla, sarılarla doluydu.

Esnedi. Kapının altında ucu gözüken beyaz bir kâğıt durduğunu fark etti, oturmaktan uyuşmuş bacaklarını açmaya çalışarak kalktı, eğilip kâğıdı aldı. Bir zarftı. Hollanda'dan.

"Arkadaşım,

Mektubunu aldım almasına, ama bir türlü fırsat bulamadım ki sana iki satır yazayım. Artık kusuruma bakma. Bu Hollandalılar pek yoruyolar vallahi. Bütün gün fabrikada gençliğimiz gidiyo. Babamı da çıkardılar fabrikadan. Artık ne zaman iş buluruz, bunca zaman annem kızlar babam ne yaparız bilmem."

Yüzü asıldı. Dışarda bırakılmışlık yumru yumru gelip oturdu, boğazının kıvrımlarına, yerinde büzüştü, alnında biriken damla damla terlerden habersiz, devam etti.

"Nasıl desem, oralardan buralar hoş görünüyo elbet, ecnebinin nimeti diyon. Ama yok be oğlum, ben kendi halinde bi işçiyim, araba tekerleklerinin içinde. Babama hayrım dokunmaz seni buralara nasıl getireyim. Memleket burnumda..."

Bir hayal, demir kütlesi tabut kabinin kırık camlı bilet penceresinden buharlaşarak çıktı, dönmedolapların demirlerine yapıştı, uçan salıncağın kahverengi zincirlerinde ayrıştı, çarpışan otoların altında ezildi. Dönerek gitti, otomobil lastiği fabrikasında, tekerleklerin içinde çalışmakta olan kendi göçmen görüntüsü.

Tepesinde durmadan dönen o koca tekerlek dönmedolabın altında, o demir kabinin içinde kalakaldı. Hayali emen boz kasaba hafifçe boydan çekti, daha da küçüldü, daha da sarardı.

Bitti.

Bir sigara yaktı.

Grimtırak kabininin içinde, boyana boyana, boya tutmaz olan demir masanın kahverengisine dayanıp dumanı içine çekti. Kolu indirdi, çocuklar indi.

– Zaten size gelmiices bi daha..

Omuz silkti. Sigarasını üfürdü.

– Panayır geliyo, oraya gidices artık.

!

Panayır! Gezici panayır, gezen panayır, dolaşan panayır, durmaz panayır, diyar diyar panayır... Panayır... Bir yolun kıvrımında yüklenmiş gidendi panayır, yolları aşa aşa kasabaları, kentleri dolaşan ama hiçbirinde durmayandı panayır. Kuş olurdu, uçardı dağları aşarak. Hiçbir yere konamayandı panayır. Konar göçerdi. Göçer konardı. Ülkenin fakir batakhanelerinden, tereyağlı, şaraplı zengin eğlencelerine dek her yerde o vardı. Falcılar, eteği cümbüşlü oynak karılar, aslanlı terbiyeciler, cambazlar, ağzı ateşler salanlar, pamuk pamuk şekerleri çocukların burunlarının dibinde karıp yapıveren şekerciler, tekmili birden konvoy olup birbirine eklenerek deniz kenarlarından, ay ışığının altından, tepelerin kıvrımlarından, doğan güneşin altından geçerek giderlerdi. Gezendi panayır. Görendi. Bir kentten ötekine akarak gezer tozardı.

Dünyalara varırdı. Bir dünya kadar vardı.

Panayırdı.

İçi kıpırdadı.

* * *

– Sana çorba getirdim.

– Tokum.

– Ama çok güzel.

Gülpare güzel sayılabilirdi tabii, birçoklarına göre öyleydi de kuşkusuz. İnce bir boynu, bir yanı biraz aşağı doğru kıvrıl-

mış ince dudaklarıyla, soluk teninin üzerinde iki siyah gözü vardı, bakir ve meraklı. Kabin'in kabininin önünde güzel ve hamarat görünmeye çalışarak dikiliyordu, nazlanarak. Uzun ince parmaklarıyla kavradığı çorba kâsesinden yüzüne vuran buhar, alnına değen saçlarını yalıyordu. Halkacı Veysel'in kızıydı, Veysel'in çapkınlıklarına, karanlık işlerine, türlü dolaplar çevirmesine Gülpare'nin varlığı imkân tanırdı. Veysel karanlık sokaklarda kaybolurken, Halkacı Gülpare, babasının yerinde durup halka satardı, çakmaklar, sigaralar, kasetlerle dolu olan bir tezgâhın önünde, insanlar kaderlerini bir halkayla Marlboro sigarasına heder etsinler diye. Mekânı dönmedolabın tam karşısıydı. Kabin'i izlerdi hep.

Âşıktı.

Kabin'le evlenip çocuklar doğurmanın derdindeydi kalbi ve çiçekli eteğinin altındaki terli apışarası. Kabin'in anasının üst katındaki, şimdilerde Nüfus Dairesi'nin sünepe memurunda kirada olan daireye yerleşilecek, çiçekli perdeler asılacak, Hayat Ağacı dizinde görüp de vurulduğu yuvarlak masa, marangoz Ahmet Usta'ya yaptırılacak, üzerine Zengin ve Güzel dizisinde görüp özendiği ve manifaturacı Mahmut'a bir koşu gidip biçtirdiği, her kişi için ayrı ayrı olan şu Amerikan işi gabardin masa bezlerinden konacak. Üzerine çiçek. Bir görse onu Kabin, bunların hepsi o dakka olacak ama... İlki oğul olursa Kabin'in üç kış önce kanlı kusmadan ölen babasının ismi verilecek. Halka satmaktan kurtaracak onu Kabin. Elin ağzı salyalı heriflerinin sibelcanın kasetlerini yakalamak için onca cebelleşmelerini görüp midesi bulanmayacak artık. Sonra arkadaşlarına anlatacak Kabin'le mutlu...

– Yemicem diyorum, daha ne dikiliyosun.

...luklarını.

* * *

"Ülkemizde bir bir açılmakta olan eğlence merkezlerine bir yenisi daha eklendi. Amerika'daki Disneyland'dan etkilenilerek yapılan Tatilya, artık ülkemizin çocuklarının bu zevkten mahrum kalmamalarını sağlayacak. Sadece çocuklar mı, elbette büyükler de bu devasa oyun-

caklarda içindeki çocukları ortaya çıkaracaklar. Hızlı trenler, korku tünelleri, insanın kanını beynine sıçratacak daha nice eğlenceler... Ülkemizin modern yüzünün göstergelerinden biri olmaya aday Tatilya, yarın yapılacak görkemli açılışa tüm halkımızı davet ediyor."

Kahvehanenin tozlu rafındaki televizyonun bu mekanik sesinin altında ve ona kulak asmadan, kasaba erkekleri çaylarını karıştırıp yudumladılar ve kefil olduğu Lefter Sami'nin senetleri ödemeyince Elmayanak Toparlak Lütfü'nün, üzerine kalan borçları nasıl temizlemeye uğraştığını çaresizlik içinde anlatışını dinlediler ve haline acıdılar. Kahvehanenin parmak izleriyle lekeli camının önünde duran Lojman ve Deli Kız kaldırıma bir seksek çiziverdiler. sibelcan'ın kızının adını alıp kendi mavi gözlü kızına şak diye yapıştırıveren Gülnur, Melissa'sı kucağında sokaktan geçerken, tebeşirli sekseki şıpıdık terlikleriyle eziverdi. Kasabanın elma ağaçları hışırdadı, ağdan dönen balıkçıların sesleri rüzgârla sokaklara kadar ulaştı. Sofaların lambaları yandı, sofralara arsız kediler yanaştı. Üfürükçü İman Gücü Züleyha Ana'nın akşamüstü, avlusunu yıkayan sular, demir sokak kapısının altından usulca kıvrılarak sokakta ilerledi. Bir sinek duvar boyunca uçtu.

Gün sessiz sessiz battı.

* * *

Kabin, kabininden fırlayarak harman yerine koştu. Gelmişlerdi. Loto Dede'yi mezara koyduktan sonra büyükşehre giden oğullarının hiç ellemeden bıraktığı çorak dönüme demir atmıştı karavanları. Kabin, etrafında dolaştı kaderinin. Uzakları yakın edecek, kendisine dağları taşları aştıracak, yollarda ruhunu, gönlünü açacak konvoya baktı uzun uzun. Bir sonraki durağa Kabin'le varacaklardı. Emindi. Kabin'in, ince uzun vücudu, kemikli elleri, griye çalan açık mavi gözleri, çökmüş avurtları artık bu kasabada kavrulmayacaktı.

Açık pembe boyası hafifçe çatlamış, aralık dantel perdesinin etrafı yeşil çerçeveyle harelenmiş olan karavanın aralık kapısının eşiğinde, taşlı terliklerin aldığı güneşi oynaştıran, tırnakları kırmızı boyalı, pamuk beyazı bir çift ayak gördü önce.

Yaklaştı. Ayaklar iki basamağı indi, Doğu'nun sıcak, baharatlı kokularını yayarak. Getirdiği memleketlerdeki rüzgârın uçurduğu siyah saçları ve kırmızı rujla dolgunluğu ta ötelerden seçilen dudakların üzerine yerleştiği o yüzü gördü sonra. İri, yeşil gözlerin, bıkkın bir biçimde etrafını süzüşünü izledi. Toprağından utandı Kabin, güzel kokularıyla buralara kadar gelen o güzel kadının memnuniyetsizliğini görerek. Her kıpırdanışında elmalar, tarçınlar, güller, şeftaliler, nergisler ve misk amberleri havaya salan kadın, siyah saçlarını savurarak, beyaz omuzlarından kayan şalını düzeltti, içeri girdi, kapıyı kapadı.

Dondu Kabin.

Durdu dünya.

Rayiha!

* * *

O gece lunaparka uğrayan bile olmadı. Kabininde iyice darlanan Kabin, dayanamadı, hayatında ilk defa, mesai saati sayılan bir saatte, kabinini kapattı, Loto Dede'nin toprağında kurulan, uzak diyarları ayaklarına getiren eğlenceye gitti, ardında Halkacı Gülpare'nin ona seslenen ince sesini bırakarak. Kocaman meşalelerin, ateşlerini kasabanın göğüne savurduğu o akşamda, mahşer yeri gibiydi meydan. Melissalı Gülnur'la Nüfus Müdürlüğü'nde çaycı kocası Çaykur Rize, Lojman'la Deli Kız, Lefter Sami'yle karısı gazetelerdeki ayakkabı resimlerinin koleksiyoncusu imeldamarcos, sık dikiş terzi Çiroz Perver, tenekeci Hopörlö Muhtar, Üzüm Şapı Şakir ve karısı Üzüm Sapı Sakine, Üfürükçü İman Gücü Züleyha Ana ve torunu Ev Ödevi, Şila'yla Redkit ve kasabanın tüm donu düşük çocukları, yani Kabin'in görmeyi istemediği ve onu boğan herkes, tam tekmil oradaydı. Zamanın akmadığı kasabanın tüm sakinleri, memleketin eeeen uzaaağına düşen bu sakil, bu bir başına, bu bozkır kasabalarına gelmeye tenezzül etmiş; bu alçakgönüllü, bu müstesna, bu büyük şehir adab-ı muaşeretini bilir, bu ne yollar görmüş, ne diller bilmiş, bu güngörmüş, memleketin bu büyük sanatçılarına gönül borçlarını ödemek maksadıyla, hoş geldine gelmişlerdi...

...kasabalılara özgü utangaçlıklarıyla.

Ağzından ateş çıkaran ateşbazlar, dondurma karan şakacı dondurmacılar, içine sığıştırılmış hayallerin pırıltılı sular ve yıldızlarla ıslandığı küreleri satan küreciler, gelecekten haber veren baklacı falcılar, tütün sarıcılar, yılanla ahbaplığı artırıp dansa taşıyan dansçılar, ip üstünde yürüyen hafifçecik cambazlar, kükreyen aslanı elini şöyle bir indirmeyle durduran aslanparçaları, ve...

Rayiha!

Kıvrım kıvrım bordo eteğinin ucunda sallanan ziller ve çıplak ayak bileklerine dolanan incili boncuklu zincirlerle, amber kokusunu taa ötelere duyuran Rayiha, ince bilekleri, süt beyazı kolları müziğin kıvraklığında salınan... Bordo eteğin sardığı ve üzerinde şıkır şıkır paralı kemerin o dans ettikçe okşadığı kalçaları, bir o yana bir bu yana giderken…

Bitti Kabin.

Kasabanın göğü yere indi, yeri göğe çıktı. Yarısı kurumuş elma ağaçları kökünden çıkıp uzaktaki denizlere girdi, içi geçmiş şap üzümlerin bir sıkımlık canı onun nergis kokusuyla boğuldu, güneş eridi, bulutlar sarktı, ay düştü.

Eridi Kabin.

İki dolgun memesinin ortasından, her kıpırdanışında havaya saçılan şeftali kokusu, Kabin'in kemikli burnundan içerilere girip kalbine değerek geçti yalaz yalaz, karın boşluğuna düştü yanarak.

Kavruldu Kabin.

* * *

Âşıktı.

Gitmek istiyordu. Panayırın olmak, Rayiha'yla olmak, dünya üzerinde dolanarak kaybolmak istiyordu. Dağları aşmak, dalgalarda kaybolmak, engebeler aşarak geldiği yabancı kalabalıklara şarkılar söylemek istiyordu.

Yaşamak istiyordu.

Çaresi ayağına gelmişti Kabin'in, tarifeli son treniydi panayır, bu kasabadan çıkışın. Bir sonraki durakta onlarlaydı, aklına koymuştu. Geceleri kan ter içinde kalarak okşadığı, öptüğü,

mis kokusunu içine çektiği Rayiha'nın koynundan çıkıp şarkılar söyleyecekti. Rayiha'yı müstehcen bakışlar, göz süzmelerle dans ettiren orkestra, ona şarkı söyletecekti bu kez. Alkışlayacaktı insanlar onu, bravo diyeceklerdi, beğeneceklerdi, kızlar gözlerini hafifçe kapatıp onun buğulu sesini içlerine çekeceklerdi, varlığı anlamlanacak, Kabin'lik bitecekti. Rayiha'nın dans ederken iyice kıvraklaşan ince beli, dolgun memeleri, geceleri el ayak çekildiğinde onu mest edecekti.

Doğacaktı gün, aydınlanacaktı hayat.

* * *

"Görkemli bir açılışa sahne olan Tatilya, bütün çocuklara ve içi çocuk kalanlara enfes anlar yaşattı. Büyük atlı karıncalar, devasa çarpışan otomobiller, korkutucu hızlı trenler ve daha niceleriyle dolu olan Tatilya, ülkemizin modern çehresine kavuşmasında..."

Gülpare Kabin'e olan aşkıyla damıttığı pilavın demini alması için tezgâhta duran ve okumaya hiç tenezzül etmediği gazeteyi alıp üzerine kapattı. Olacaktı bu iş, telli duvaklı varacaktı Kabin'in koynuna, pilavların, çorbaların yüzü suyu hürmetine.

Tatilya, pilav tenceresine kapak oldu ve pirinçlerin demiyle eriyerek kayboldu modern çehresi.

* * *

– Ne demek burda kalıyoruz!

Rayiha'nın hiddeti, yüzünü daha da güzel yapmıştı. Topuğunu yere vurdu Rayiha, hızlı hızlı inip kabaran göğsü, tüm dünyayı titretecekmiş gibi.

– Kalıyoruz işte... Bizi kim ne yapsın ki artık.

Şişman Patron, dünyanın deviniminden, hayatın akıp gitmesinden rahatsız bir biçimde, sesindeki hayal kırıklıklarını ortalara serdi.

– Bu boklu yere gelişimizden belliydi zaten. Ne yapacağız ki burda? İnsan aynı numaraları kaç defa yer, bizi en fazla üç gece daha izlerler. Sonra?

Sonraları yoktu.

"Benden bu kadar artık" dedi Şişman Patron. "Yolun sonu burasıymış. Bitti Rayiha, bir devir bitti, bir sayfa kapandı."

Tarih denilen acı hatıralarla dolu engereğe batmaktaydılar. Bir tekerrüre dahi imkân vermeyen modern zamanlar, onları bir çuvala atmış, sallayıp sallayıp duvara vuruyordu. Siliniyorlardı dünya üzerinden, içinde kaybolunan alışveriş merkezlerindeki bakılmalık cicili bicili vitrinler, tatil beldelerindeki kıvrım kıvrım su kaydırakları, bir yiyeceğin bin türlüsünün bulunduğu kocaman kocaman bakkallar, kıtlık ya da savaş varmışçasına tepeleme doldurulmuş tekerlekli sepetler, oyuncaklı Tatilya, ilerlemeye çalışan bir ülkenin yüz aklarıydı, dizilerde görülüp özenilen; ve panayır, ülkenin bu gidişatından bihaber olan tüm sefil kasabaları dolaşmış, el üstünde ağırlanarak, son güzel günlerini, avuntularını yaşamıştı. İşte son kasaba da bu boz kasabaydı. Bitmişti. Kasabalar tükenmiş, yollar bitmiş, gitmeler tıkanmıştı.

Batıyordu gün.

Müreffeh oluyordu ülke.

* * *

– Ben de sizinle çalışmak istiyorum

– Elemana ihtiyacımız yok.

Hayat içerisinde kullanmak zorunda kaldığı tüm cesaret kırıntılarından daha fazlasını toplayarak geçmişti, Şişman Patron'un karşısına Kabin.

– Şarkı söyleyebilirim.

– İstemiyoruz dedim.

Ona göre böylesine iyi ve şehirli olan bir topluluğun, aralarına katılmanın kolay olmadığına çoktan kendini inandırmış ve değişimlerden de habersiz olan Kabin, Şişman Patron'un naz yaptığını sanarak, son bir cesaret gayret üsteledi.

"Çek git kardeşim" diyerek başından savdı Şişman Patron, ellerinden kaymakta olan hayatına çoktan küsmüş olan adamların serkeşliğiyle. Dağılıyordu panayır, elinde büyüyen Rayiha, tek tek yetiştirdiği cambazlar, yıllar önce kasabanın birinde

yanlarına katılan Çingene Falcı, boyaları akıp birbirine karışan harap tablolar gibi eriyerek kayboluyorlardı.

* * *

Ulan patron değil misin? Topunuzun götü kalkık.

Avuttu kendini Kabin. Elbet oraya girmenin bir yolunu bulacaktı. Gerekirse temizlik yapacak, yemek taşıyacaktı. Ama girecekti. *Hele Rayiha! Bir âşık olsa bana, zaten beni bırakmaz ki buralarda... Gidicem ulan, gidicem sonunda!!*

– Pilav yersin di'mi? Tavuklu.

Halkacı Gülpare, gene elinde yemekle gelmiş, kabinin penceresinden sokmaya uğraşıyordu.

– İstemiyom kızım. Bi'şey getirme bana.

– İnsan ayıp olmasın diye alır, yemese bile bi kenara koyar. Bi tutturmuşun, yemem de yemem!!

Kabin isteksiz elini uzattı, demden erimiş ve sudan yamulmuş gazete kapaklı modern çehreli pilav tenceresini bir kenara koydu.

Gün akşama dönerken ve pirinçler soğuyarak katılaşırken, kasabanın arkasındaki yamaçlara tırmanan Deli Kız ve Lojman'ın tepelerinden, kanatları siyah bir kuş geçti. Loto Dede'nin çürümüş etlerinden arta kalan son parçaları bir fare daha dişledi, imeldamarcos'un sıvaları dökük evinin duvarının dibinde fena halde aşk isteğiyle yanan bir köpek yoldan geçen dişi köpeğe doğru seğirtti, Melissalı Gülnur mamasını yemeyen Melissa'ya bir şaplak indiriverdi, Üzüm Sapı Sakine'nin camının önündeki saksıdaki filiz usul usul boy attı. Züleyha Ana'nın mutfağında tepsilerinin dayalı ve saatli maarif takviminin asılı olduğu duvarın üzerinden bir hamamböceği geçti telaşsız.

Bir akşam yeli esti kasabanın oluklarından, sokaklarından, kepenk vurulmamış dükkânlarından. Yel, Rayiha'nın kokusunu burnuna getirdi Kabin'in ve kabaran erkekliğini okşadı, teneke masasının altından kayarak.

Kasabanın üzerine güneş battı usul usul.

Bitti gün.

* * *

– Bu gece de burda bunlar.

– Gitmiicekler herhal.

Bir şey çok istenmişse, sonra o beklenen gelmişse ve gitmiyorsa, bu işte bir bit yeniği olduğunu sezer insan. Kasabalılar da bu işten şüphelenmeye başlamışlardı. Panayır gelmişti ve gitmiyordu.

Çok istenen, istenmez oluyordu giderek.

Kasabalılar için hep uzaklarda olan, özlenen, hasretle beklenen, başka diyarlarda dolanışına hasetle bakılan, gecikmiş gelişi şenlikle karşılanan panayırın varlığı fazlasıyla uzamış, bir yenilik olmaktan çoktan çıkmıştı. Kasabalının panayırla arasındakiler, bir zamanlar tutkuyla sevilen ama sahip olundukça değersizleşen kadınlara benzemişti artık. Oradaydılar işte, gitseler de olur, gitmeseler de…

Nitekim Loto Dede'nin toprağının üzerine gün geçtikçe daha da yayılan panayıra iyiden iyiye uğramaz oldular. Şişman Patron ve yanındakilerin hayatta kalabilmeleri için, yeni zanaatlere, yeni becerilere, yeni dillere ihtiyaçları vardı, kasabalılarla bir kavle, onların kabulune ihtiyaçları vardı. İp cambazları gündüzleri, tuhafiyeci Sütyen Selami'nin dükkânına gidip pire gibi vücutlarıyla üst raflara tırmanıp malları istifliyor, ertesi gün Peltek Tultan'ın bakkalındaki en üstlerde kalan imal tarihi hafifçe geçmiş çikolataları alt raflara indiriyorlardı, tepelere tırmanıp inerek. Gün günden kasabalı oluyorlardı, oralıların garipseyen bakışlarının altında.

Bakla Falcısı ise her gün hane hane dolaşarak yalanlarla avutuyor, bir rüyaya salıyordu kasabanın sessiz kadınlarını ve anlattığı temiz ve mutlu gelecek masallarına karşılık aldıklarını pörsümüş memelerine sıkıştırıveriyordu.

Panayırın geri kalanları, aslan terbiyecileri, yılanla dans eden kızı ise, kendilerine bir rızk kapısı açmayan kasabadan ve kaderlerinden ellerinde valizlerle ayrılıvermişlerdi bir akşam.

Eriyordu panayır.

Ve Rayiha! Kasaba güneşinin altında kala kala soyulmaya yüz tutan açık pembe boyalı karavanına, her gece bir başka mi-

safiri kabul eder, gönüllerini şenlendirir, uzak diyarlardan getirdiği misk amberli tenini paylaşır olmuştu. Her sabah birbirine eklenen ve kasabalı kadınların pek de helal saymayacağı paralarını bir mücevher kutusunda yaşlılığına aktarıyordu.

Geçiyordu günler.

* * *

– Rayiha!

Rayiha siyah saçlarını savurarak döndü adını seslenene, Kabin'e. Umursamaz gözlerle baktı.

Elleri terliyor Kabin'in, başı uğulduyor, Rayiha'nın tarçın kokusuyla sarhoş, griye çalan açık mavi saydam gözlerinde hep aynı hayalin aksi, Rayiha!

– Ne diyeceksen söyle...

Konuştu Rayiha, Kabin'e kelam etti. Seviyor mu onu? Sevecek mi?

– Rayiha, ben...

Aşkı, heyecanı dalga dalga yükseldi midesinden ağzına doğru, bir bulamaç geldi toy dudaklarına... Döndü gün, döndü ağaçlar, gölgeler, ayaklarının altındaki arnavut taşlı sokak döndü. Döndü dünya.

Güldü Rayiha.

"Hasta mı oldun sen bakiim" dedi alaylı. "Lokman Hekim baksın sana."

Minik ayaklarına geçirdiği yüksek ökçeli terliklerini şıpırdatarak yürüyüp geçti Rayiha.

Ezildi Kabin.

Kabin'in, Rayiha'yı sokak sokak takipleri, panayır yerinde, karavanın önünde kendini güneşin altına bırakışını izlemeleri, bir adım arkasında durup ciğerlerini onun tarçınlı bademli kokusuyla doldurması, nehrin denize karıştığı yerde narin bedeniyle denize girişini izlemesi… Bitmesi hiç istenmeyen bir film gibi izliyordu Rayiha'yı, limonlu portakallı kokusunu, yabancı tatlılar gibi kokan tenini, karamel ve çikolata kokusunu, beyaz sabun kokusunu, teninin yaydığı bütün kokuları, gülleri, orkideleri, papatyaları bir iksir gibi içine çekiyordu, her gün... Her

gün peşindeydi. Saçlarının bal badem süt kokusunu arıyordu geçtiği yerlerde... Rayiha'yı burnuyla takip ediyor, yüreğiyle seviyor ve hayatta kimseyi istemediği kadar istiyordu, griye çalan açık mavi gözleri, ince kemikli elleri ve hep yanmakta olan ince uzun bedeniyle. *Rayiha!*

* * *

– Ne zaman gideceksiniz?

– İstemiyo musun bizi?

– Yok beyim, ondan değil de...

Ikınıyordu Kabin, geleceğini ellerinde gördüğü Şişman Patron'un önünde el pençe durarak.

– Belki beni de alırsınız diye... Her işinizi görürüm, temizliği yapar, kasalarınızı yükler açarım. Ya da daha...

Şişman Patron asık yüzüyle susturdu Kabin'i.

– Biz kalıcıyız. Buralı olmaya niyetliyiz.

Vuruldu Kabin.

* * *

Buralı olmaya…
Kalıcıyız…
Buralı…
Kalıcı…
Kalıcıyız dedi…
Gitmiyoruz dedi.

Kabin'in bir ömür beklediği yollar açılmadan kapandı, dağların arasından kıvrılan yollar, karanlık tünellere girerek görünmez oldu, o tüneller çıkmaz oldu, güneşler kavrularak bitti, aşacağını umduğu denizler çekilerek kurudu, tadılacak tatlar, görülecek yüzler hepsi Şişman Patron'un bir kıvılcımıyla yanarak küle döndüler. Şehirlerin geniş caddeleri, pahalı arabaları, kalabalıkları virane bir yıkılmışlıkta kayboldular. Bombalar indi görmediği şehirlerin suretlerine. Yıkıldı ortalık, dağıldı her yan. Orkestralar sustu, söyleyeceği şarkılar, onu dinleyecek insan yüzleri kıvrılarak eridi, yüreklere işleyeceği nameleri boşa çıktı. Bir ömür tükendi.

Kabininde kilitli kaldı Kabin, varlığı, kasabası, kabini bir tabut gibi kapandı üzerine. Loto Dede'nin üzerinde bir iki sarı ot bitmiş çorak toprağında koştu koştu. Üzerine her daim karlar yağan, güneşler açan, çocukların sekseklerine yataklık eden dar sokakları yararak geçti. Sütyen Selami'nin eski püskü tuhafiye dükkânının, her gün, içinde iskambil kâğıtları, okey taşları ve dibi kızıla çalan ince bellilerle kasabalı erkeklerin ömür tükettiği kahvehanenin, Lefter Sami'nin dıgıdıkçı ganyan bayiinin, günü beş vakte bölen, kasabalı yaşlıların eğilip eğilip kalktığı, beyaz sakallı dudaklarını dualar için mırıl mırıl kıpırdattığı caminin önünden geçti. Bu topraklarda doğup bu topraklarda kemik olan hemşehrilerinin uyuduğu mezarlığın önünde durdu. Onlarla birlikte işte burada son bulacaktı varlığı, griye çalan açık mavi gözlerini böcekler, tırtıllar, kurtlar, fareler işte burada oyacaktı, vadesi dolduğunda. Üzerine sıra sıra beyaz taşların dizildiği mezarlığı yararak ve ağlayarak geçti, ecdatlarının üzerine basarak. Nehrin, ardındaki yamaçlardan her gün kıvrılarak indiği denize vardı. İşte kasaba buraya kadardı.

Kemik yığınına benzeyen ince bacaklarının üzerine yığıldı. Toprağının üzerinde hıçkırarak ağlarken, denizin dalgaları vurdu sarımtırak saçlarına, kemikli uzun parmaklarına, avurtları çökmüş yüzüne kasabanın yeli ve denizi vurdu, inceden. İnip inip kalktı günü birlik gittiği şehirde, bir tek orospuların elledi-ği kemikli göğüs kafesi. Hiç gidemeyeceğini sonunda idrak edebildiği kasabanın toprağında çömelmiş ağlarken güneş yavaş yavaş battı üzerlerine.

Uzaklarda uçları sararmış bir ağacın son elması yere düştü, arılar ve sinekler üşüştü elmanın pörsümüşlüğüne akşam kızıllığını yararak. Deli Kız ve Lojman yokuştan yuvarlanan lastik toplarının peşinden koştular. Melissalı Gülnur, kızına ördüğü patiğin son ilmeğini attı. imeldamarcos beğendiği bir başka ayakkabının resmini makasla kesip çıkarttı, gazete sayfasından.

Kasaba, çöl sarısına benzeyen bir akşam kızıllığına döndü, uyuşturarak her yanı.

Gün bitti.

* * *

Rayiha! Gece yarısı, erkekliğinde Rayiha'nın düşleri ve alnında soğuk terleriyle Loto Dede'nin toprağına vardı yeniden. Bir cesarette, bir solukta, Rayiha'nın karavanına gitti; kapıyı çalmak, sevdiğini söylemek, avutulmak, memelerinden yayılan zambak ve böğürtlen kokularında kaybolmak umuduyla. Yeşil çerçeveli pencerenin yukarı kalkmış kanadından dışarıya vuran sesler, soluklarla irkildi.

Rayiha! Rayiha'nın bembeyaz, kıvrımlı bedeni ve tazecik gençliği, Halkacı Veysel'in yaşlı ve kara kuru bedeninde, içki kokan nefesinde, sigaradan sararmış çarpık dişlerinde, şehvetten kabalaşan kalınca ellerinde eriyordu.

Öldü Kabin.

Geri geri gitti, titreyen bedeni, binbir toza ayrılan gençliği uçuşarak, yerden yükseğe savruldu. Binbir parçaya ayrıldı karanlıklardan çıkmayı bir türlü başaramamış, darlanan kalbi. Loto Dede'nin ceviz ağacının altına düştü ağlayarak ve acıdan kavrularak.

– Ne yapıyosun burda, bir başına?

Halkacı Gülpare, elinde kırmızı ve olgun iki elmayla dikiliyordu.

– Elma yesene.

Eğilip Kabin'in yanına oturdu ve elmanın birini Kabin'e verdi. Kabin sorgusuz sualsiz ve donuk bakışlarla elmayı aldı ve kasaba toprağında her yıl usanmadan var olan elmayı, dişledi. Halkacı Gülpare'nin sıyrılan çiçekli eteğinden görünen beyaz bacağına tutundu. Gülpare'nin kollarını, boynunu, omzundan aşağı dümdüz uzanan kahverengi saçlarını Rayiha'yla bitip başlayan hayallerinde yaptığı gibi içine çekti ama kasabalı kadınlara has, beyaz sabun kokusundan başka bir şey bulamadı. Gülpare, kollarını Kabin'in boynuna dolayarak sıkı sıkı sardı. Beklediği hayaline, Kabin'in aşkına sonunda kavuştuğunu düşünerek, ince bedenini kasaba toprağının üzerine bıraktı, kendi aklından geçenlerden utana utana. Kabin, yüreğinde Rayiha'nın aşkı ve Rayiha'nın sıcak bedenini düşleyerek ve hayal kırıklıklarından dağılan kalbini avuturcasına, Gülpare'nin tedirginlikten diken diken olan tüylerini kokladı, minikçe toparlak memelerini öptü. Gözlerini, sevdiği kadının yatağında Gül-

pare'nin babasıyla girişti̇ği alışverişin gölgeleri vuran penceresine dikerek, Gülpare'nin tüm gençlik alevini, umutlarını tazeledi ve genç kızın rahmine üç vakte kadar bebeye dönüşecek varlığını bıraktı.

* * *

Halkacı Veysel'in, içtiği sigaralar, küfürlü konuşmalarla çatallanan sesi, tez vakitte evlenmeleri gerektiğini gürledi. Çarçabuk bir düğün yeri kuruldu Kabin ve Gülpare'ye. Gülpare, karnında, eğer oğlansa Kabin'in üç kış önce kanlı kusmadan ölen babasının adını alacak minicik bebeği ve pişirdiği çorbalar, pilavlar, sarmalarla gerçeğe dönüştüğüne inandığı hayalini mutlulukla yaşadı, beyaz tüllerinin içinde.

Ölüydü damat Kabin.

Kasabanın tepesine ay bindi, her gece olduğu gibi. Yıldızlar örttü evlerin damlarını, Lojman ve Deli Kız, çıkmaz sokağın dibinde yaşlılıktan ikiye ayrılan ağacın kovuğuna girip bir tek kendilerine mahsus sırlarını verdiler birbirlerine. Melissalı Gülnur'un bahçesinde bir çekirge zıpladı, kuru yaprakların üzerine. Akşam yeli, kasabanın dar sokaklarından aktı.

2006

Nehirşehir

– Helloooo!! Helloooo!! Ver ar yu going? Heeey!! Ver ar yu going?

Komşu ülkelerden gelen turist kafilelerinin peşinde koşturmaktan nefes nefese kalan ve kelimeleri rüzgârda uçuşarak kaybolan, haritalardan kendine yer beğenen kız, bir hızda alçak tepeye vardı, giden otobüslerin en iyi görülebileceği yerde dikilip bağırmaya ve el sallamaya devam etti.

– Hellooooooo!! Ver ar yuuuuu goiiiiiiiiiiiiiing?

Kendisine bir cevap bile vermeyen, yabancı plakalı, gürültülü otobüs kasabasının toprağından kayarak uzaklaşırken, içinden şaşkınlık ve müstehzi bir gülüşle ona bakan birkaç meraklı yabancı yüzden ve kendi yüzünde patlayan bir iki flaştan başka bir şey göremedi. Rüzgârın iyiden iyiye dağıtıp karıştırdığı ve uzun zamandır makas görmemiş, yola girmeyen çam kozalağı rengindeki saçları, kayıp giden otobüsü yakalamak istercesine uçuştular, kısa süren aydınlıklar yaratan flaşın beyaz ışığında. Fotoğraf makinasının solgun yüzünde bıraktığı bembeyazlığın ortasından akarak alacakaranlıkta kaybolan, kıvrım kıvrım yolda ardında kara bulutlar bırakarak uzaklara karışan otobüse baktı, gözden kayboluncaya dek. Sesi ve soluğu çömelerek eridi. Çam balı rengindeki gözleri süzüldü.

– Gudbay...

Adı Şila'ydı.

Irkların, ülkelerin, yemeklerin, müziklerin bir sınırla çizilerek bölündüğü, ayrıştırıldığı, öte tarafın ve beri tarafın olduğu

bir dünyaya doğmuştu ve o dünyada büyümekteydi, Şila. Dünyada ülkeler, ülkelerde şehirler, şehirlerde kasabalar olduğunu biliyordu, buğday başağı saçlı genç öğretmeninden duymuş, hiç durmadan baktığı, bakarken daldığı hayallerin tatlığıyla üzerinde uyuyakaldığı haritada görmüştü ve ülkelerin de haritalardaki çizimler gibi kesik kesik ince çizgilerle birbirlerinden ayrıldığını düşünüyordu. Çizgiyi geçmek yasaktı. Ya da sınır dedikleri olsa olsa dedesi manifaturacı Keskin Makas İsmail'in dükkânının bittiği yerle, tuhafiyeci Sütyen Selami Amca'nın dükkânının başladığı yer gibi olabilirdi, iki adımlık önü için durmadan atışılan. Ya da sınır, en sevdiği ve aynı zamanda en çok kızdığı olan ve birlikte büyümekte oldukları, ufuk çizgisi mavisi gözlü, şeker pembesi yanaklı, güneşte beyaza çalan sarı saçlı arkadaşı sünnet pelerinli Redkit'le okul sırasına çizdikleri kurşunkalem çizgisiydi. Orası senin, burası da benim.

Bildiklerinin sınırı buydu.

Yazdı. Aile çay bahçelerinde çocukların pipetle sade gazoz, anne babalarınsa tek şekerli ince belli içtikleri, içerken de dalga dalga yayılmakta olan arabesk müzikleri dinledikleri, dinlerlerken de çekirdek yiyip dedikodular yaptıkları o yaz akşamında, Redkit, Gel Otur Arkadaşım Aile Çay Bahçesi'ne bir elinde büyükçe bir karton ve diğer elinde içinde minik minik kartoncuklar olan bir poşeti şakır şakır sallayarak ve pelerinini Süpermen'inki gibi haşmetle dalgalandırarak geldi ve Şila'nın oturduğu masanın önünde durdu. Şila, teyzesi Nakış Gülü Gülsün'ün bir tadelle'yle birlikte, gizli gizli eline tutuşturduğu mektubu, sahibine götürerek kazandığı sade gazozunu hüpürdete hüpürdete içine çekmekteydi. Nakış Gülü'nün pusulalarının, mektuplarının, Esengül'ün içli şarkılarının doldurulduğu kasetlerinin tek bir sahibi vardı. Sevdiği. Tükenmeyen Kalemler Kırtasiye'nin yakışıklı oğlu Kara Kurşun Nedret. Kara Kurşun, Nakış Gülü'nden gelen kokulu mektupları ulak Şila'nın elinden alır almaz, onun boş kalan eline tipitipler, gazozlar koyuverirdi, zeytin karası gözlerinin içi gülerken. İşte şimdi, Şila büyüdüğünde gideceği memleketlerde böyle aşklar yaşamayı hayal ederek ve sonra hayal ettiklerinden utanarak, hayalini gören duyan olmuş mudur diye de yavaşça etrafına bakınarak,

Gel Otur Arkadaşım'ın ağır mı ağır demir sandalyesine oturmuş gazozunu içine çekiyordu ve Redkit'in geldiğini görünce biraz bozuldu. Ne de olsa şu haylaz Redkit, daha birkaç saat önce, annesinin giysiler sattığı ufak dükkânında, kendisini elbise kabinine kapatarak sırra kadem basmıştı. Kasabalı kadınların limon ve tütün kolonyalarının kokusunun sindiği karanlık ve ufacık kabinde bir başına kalakalınca ve korkudan ödü patlayınca, bir daha Redkit'le konuşmayacağına ve onu artık hiç mi hiç sevmeyeceğine ant içmişti. Küskündü.

– Bak!

Ufuk çizgisi mavisi gözlerini kocaman açmış, kartonunu heyecanla gösteriyordu Redkit.

Şila, çocukluk merakını yenemeyerek, dümdüz, dikdörtgen, üstelik de çirkin bir griye sahip kartona şöyle bir baktı. Beğenmedi, çam ağacı kabuğu rengindeki saçlı başını çevirdi. Gazozunu çekti, *hüüppp!!*

– Şiraaa baksana kızım.

– Şi-ra değil Şi-la bi kere...

Sandalyede sallanan ipincecik bacaklarını, sandaletli ayaklarını hiddetle çırptı. Şila'ydı o. Kasabanın tek televizyonunun sahibi tenekeci Hopörlö Muhtar'ın karısı yüzü benli Zarife'nin onları evinden kovmadığı zamanlarda izleyebildikleri bir adamın karısıydı Şila. *Gölgelerin gücü adınaaa!* diye bağıran ve her gün saat beşle beş buçuk arasında siyah beyaz cama çıkan kılıçlı bir adamın, Himen'in karısı. Ya da kasabanın Şila'sı öyle sanıyordu, etrafında gördüğü bütün kadınların ayyaş ya da kahraman, udi ya da tamirci, somurtuk ya da komik birer kocaları olduğundan.

Diretti Redkit, emindi.

– Şi-ra diyo işte kızım, sağır mısın? Kadının adı Şi-ra!

– Şİ-LA!!! Hem ben sana küsüm.

Arkasını yekten dönerek gazozunu içmeye devam etti ve solgun yüzünde ışıyan bal rengi gözlerini uzaklara dikti.

– Asıl sen buna bak.

Kartonunu, çay bahçesinin beyaza boyanmış demir masasının üzerine koydu Redkit. Poşetini açtı, içindeki parça parça kâğıtları kartonun üzerine boşalttı.

Ve Şila'nın önünde, rengârenk bir dünyanın, topraklarını, şehirlerini, denizlerini, nehirlerini oluşturacak parçaları dökülüverdi. Görmeyi düşlediği şehirlerin üçe beşe bölünmüş suretleri önüne düşmüştü. Ancak on-on beş masadan müteşekkil, Gel Otur Arkadaşım Aile Çay Bahçesi'nin masasının üzerinde dünya büyüyerek açılıyordu, kocaman açılmış gözlerinin dibinde ve işte ellerinin altındaydı, şehirler, denizler, sokaklar. Yalancı Filimci Tayyare Emir'in yazlık sinemasına gidip sıra sıra dizildikleri akşamlarda görürdü, içinden koca bir nehrin geçtiği, üzerine yıldızların serpildiği, şıkır şıkır parlayan o büyük şehri, Nehirşehir'i. Gözlerini kocaman açıp bakardı, gündüzleri beş para etmeyen, karanlık çöktüğündeyse yıldızların akislerini kasabalıların gözlerine deviren, ayaklarının dibindeki çitlenmiş çekirdek kabuklarına özenilen hayatları düşüren beyaz çarşafa. Şila'nın içine akardı, pırpır sesli resimler. Tam ortasından pat diye ikiye ayrılıvermiş gibi duran, bağrı yarıklı Nehirşehir, perdenin dalgasında, ışıl ışıl parıldar, üzerine ışıklı gemileri yatırır, âşıkları yaşatır, sonra bir ucu yanıklı sevda mektuplarıyla ayırır, türkanşorayımız'ın kocaman gözlerini hapsetmiş uzun kirpiklerini ve çekirdek çitleyen bütün kadınların çipil gözlerini yaşartır, nazenin gönüllerini bururdu. Aslını görmeyi düşlediği dünyaların, Tayyare'nin perdesine düşen suretleri, o koca şehir, Nehirşehir, şimdi parçalara ayrılmış uyuyordu önünde, kırılmış yatıyordu. Parçalar birleşip yan yana gelince uyanacaktı Nehirşehir ve onun etrafında âşığın maşuğa pervane oluşu gibi dönen diğer şehirler, tastamam bir ülke, topyekûn bir toprak olacaktı kocaman gri kartonun üzerine yerleşerek, gerine gerine kaykılarak, böğrüne nehirleri gölleri alarak, dört bir yanındaki denizlerin göbeğine yapışarak.

– Bunun adı yapboz. Halam gönderdi. Birleştirince Türkiyemiz oluyor.

Her sabah andımızı okuyan çocukların ülkesiydi Türkiyemiz, bir sabah alacasında tank sesleriyle temizlenerek ak pak edilen ama unutulan mecraları pek bir kanayan. Redkit'in Başşehir'deki öğretmen halası, ona Atatürkümüz kitapları, Türkiyemiz şiirleri gönderir, üzerinde Başşehrin beton binalarının, havuzlarının olduğu, doğruluk, çalışkanlık öğütlü kartpostallar

atardı. Ama bir çocuğun meraklı gözlerini dehşetle açtıracak bu son hediyeye kadar, diğerleri hep kenarda köşede unutulmuştu, turist kafilelerinin peşinden koşan Şila'nın yaralı dizlerine medet, kayan topların rövaşataları, gollerine tekme, kasabanın terli güneşinin altında eriyerek külahı dolanan sakızlı dondurmanın kaymağına iştah olmak daha tatlı olduğundan. Ama bu kez, gidip de görebilmek için bunca zamandır çabucak büyümeyi isteyen, otobüs ardı koşucuları, başları fırıldak, canları öflü püflü bu çocuklar için bütün şehirlerin varlığıydı hediyenin kendisi.

Kocaman bir hayaldi önlerindeki.

Türkiyemiz'di.

Nehirşehir'di.

Bir parça oraya, bir parça buraya, Antep, Maraş, Kocaeli, hoooop, Denizli de buldu yerini. Bursa, Adana, İskenderun, deniz boyunda bir kara burun. Hop hop hop!!! Kocaman bir parça, Konya. İşte Başşehir, Atam atam sen kalk da ben yatam!! Yüzü yeni, adı eski, Eskişehir, Yozgat, Rize, Mersin benimle gezmeye ne dersin, Hoop!! İşte Türkiyemiz'i kucaklayan maviliklerimiz, Akdeniz, Karadeniz, hem gökteyiz hem yerdeyiz, biz bu işte birinciyiz. Aydın, Muğla, İzmir, Ege'nin incisiyiz. Hop hop hop, hoptirininaylaylaylom.

– Herkes ayaklarıyla giderken, biz ellerimizle gidiyoruz di'mi?

Redkit, ufuk çizgisi mavisi gözlerinde alayla baktı, bal gözleri sevinçten ışıl ışıl yanan Şila'ya. "Büyük sözler etme kızım" deyip gülesi, alay edesi, kalbini kırası geldi, ama öyle güzel bakıyordu ki Şila, mutlu, içten, ya iki camdan bal kırılırsa, süzülerek akarsa. Yutkundu. "Büyüdüğümüzde ayaklarımızla gidicez" dedi.

Şekerlendi ballar.

Ve Şila'nın ince kemikli elleriyle, Redkit'in tombik pamuk elleri, Türkiyemiz'in üzerinde kayarak, şehirleri, komşu şehirleri dize dize yolculuklara çıktı, hayallere daldı, kıvrım kıvrım yollarda kayboldu, peşinden koştukları otobüslere bindi, mahsusçuktan ve bir an önce Nehirşehir'e varmanın heyecanıyla yanarak.

Nehirşehir yoktu.

Demir masanın, sandalyelerin altlarına baktılar, düşmüştür diye umutlanarak. Yoktu. Redkit'in geçtiği yollardan yel gibi aktılar, arayarak. Yoktu. Ağaç diplerine, kuytulara baktılar. Yoktu. Şarap Fıçısı Orta Boy İskender'in bağlarına girdiler, asma yapraklarının diplerinde, şarap işliğinin derin kovalarında, üzüm ölüsü posaların yataklarında süründüler. Yoktu. Lunaparkın gıcırtılı, paslı oyuncaklarının altlarında ziftlendiler. Yoktu. Kara Kurşun Nedret'in Tükenmeyen Kalemler Kırtasiyesi'ne girdiler, kareli metot defterlerinin sayfalarında, kokulu arı maya silgilerinin içlerinde, balonlu defter kabı rulolarının göbeklerinde, kızkaçıranların patlaklarında, leblebi tozlarının torbalarında aradılar. Yoktu. Kasabanın arnavuttaşlı, eğri büğrü sokaklarından estiler yanarak, Gelin Burması Kuyumcu Altın Ağa'nın, kova kova toprak ilaçları satan Zirai Toprak Ömer'in, Yeni Gelin Zehra'nın, üstü başı dökülmüş, başı dellenmiş Bıngıldak Teke'nin, örtmenin lojmanının duvar diplerinde izini sürdüler. Yoktu. Sokakların kenarlarında öbeklenmiş çöp tenekelerine, tenekelerden taşıp olanca sineği tepesine toplayan çöp birikintilerine daldılar. Yoktu. Kıvrım kıvrım akan nehrin kıyılarından kaya kaya denize vardılar, yosunların içlerinde, kumların altlarında, balıkçı teknelerinin fare dişli ahşaplarında, balık ağlarının deliklerinde aradılar. Denize batıp çıktılar.

Kırık dökük bir kasabayı talan ettiler.

Yoktu.

Nehirşehir bu kasabaya hiç gelmemişti.

Türkiyemiz'in kalbi, kasaba toprağına hiç düşmemişti.

Tomralar bağlamış yaralı dizleriyle, üzerine ışıkların ve yıldızların hiç yağmadığı, bağrına ışıklı gemilerin hiç demir atmadığı toprağına çömeldi Şila. Çam balı gözleri, süzülerek, aktı. Redkit'in Süpermen sünnet pelerini sündü, ufuk çizgisi mavisi gözlerindeki uzak ufuklar silinerek kayboldu.

– Noldu size böyle bakayım? Gemileriniz mi battı?

– Nehirşehir'i arıyoruz.

– Burda?

Güldü Kara Kurşun Nedret, Nakış Gülü Gülsün'ün gül yanaklarını öpmekten kızarmış, utangaç dudaklarıyla. Ve çocuk-

luk deyip geçiştirdi, kendi olmamış hayallerini yüzüne vuran çocukların kederini görünce ve Nehirşehir'den uzaklarda doğma kaderinin verdiği yabanlığını unutmaya çalışarak.

– Gelin hadi.

Bal Kaymak Hüseyin'in dondurma teknesine vardı üçü ve Kara Kurşun Nedret birer dondurma tutuşturdu çocukların ellerine, avuntu niyetine. Yalancı Filimci Tayyere Emir'in yazlık sinemasına doğru yollandılar.

Bir turist otobüsü geçti yanlarından, Nehirşehir'e doğru giden.

2007

Örenbayan

Sevmek korkulu rüya yalnızlık büyük acı
Hangi kapıyı çalsam karşımda buruk acı

Serçesini camın önüne çıkarıp henüz yıkadığı kafesinden damlayan tıp tıp sularla, pervazdaki çengele astı. Asarken, sokağı boylu boyunca şöyle bir süzdü ki, kendisini gören var mı? Camının önünde bir bekleyeni var mı? Ah Gülbahar, hâlâ bekler.

Bir heyheylenmeyle sokağı mesken tutan sokak köpeğinden can havliyle kaçıp çöp tenekesinin dibine atlayıveren bir iki kediyle, kafalarını bir sağa bir sola sallayarak, ayıplayarak, şaşırarak mırıl mırıl dedikodu yapmakta olan bodur boylu bir iki kadından ve can sıkıntısı bir gürültüyle sokağı yarıp geçen motosikletten başka bir şey göremedi. Kediler tenekenin içine girince mımıntılaştı. Yumuşak ve tüylü karınlarını, çoktan ölüp gitmiş zerzevat, karpuz, kavun, soğanın dipte yağlı yağlı biriken bulamacına sürtüp yayıldılar, esnediler, gerindiler. Pencereye astığı serçesi havanın ıhlamur esintisiyle sersem; bir iki öttüyse de, tam o esnada kediler kasabanın ayyaş adamlarına benzer bir tembellikle kaşındıklarından, bir kuş için istiflerini bozamadılar.

Halıları kaldırdı, balkona atıp bir güzel patakladı, koltukların minderlerini havalandırdı, kırlentleri boşalttı, içindeki kıtıklanmış yünleri tifti, dağıttı, yüklükleri eşeledi, yorganlara nefes aldırdı, televizyonun tepesine, sehpaların üzerine, vitrinin raf-

larına yayım yasım uzanmış olanca danteli uykularından uyandırdı, yerlerinden kaldırdı, çamaşır suyuna bastı, kolaladı, ütüledi.

samimesanayımız, "bir ilkbahar sabahı güneşle uyandın mı hiiiç" derken, Gülbahar tahtaları fırçaladı, "çılgın gibi koşarak kırlara uzandın mı hiç" derken köşelerdeki örümcekleri cadı süpürgesine doladı, "bir his dolup içine uçuyorum sandın mı hiç" derken serçesinin boklu kafesini banyonun küvetinde köpürte köpürte yıkadı, "albümdeki o resme bakarken ağladın mı hiç" derken, dünkü ağdayla yanmış baldırlarıyla, bir sirk cambazı gibi pervazlarda pıt pıt dans etti, hohlaya hohlaya camları sildi, dışarının resimlerini içeriye getirdi, "geçen günlere yazık yazık etmişsin gönül sen" dedi ve büklüm büklüm ve kar gibi dökülen tülleri kornişe geçirdi. "Öyleyse hiç sevmemiş sevilmemişsin gönül sen" diyordu ki, kendini tül perdeyi başından ayak ucuna doğru uzatırken buldu. Dünya beyaz tülün ardından işte böyle görünüyordu, keskinliklerinden ve köşelerinden sıyrılmış, yumuşak ve bulutsu, kedersiz. Duvağını açtı, pencereden sokağa baktı, evlerin köşeli damlarını, sokağın başındaki içinde kedilerin mırnaştığı ve tepesinde sineklerin uçuştuğu dört köşeli gri çöp tenekesini, ara sokakların köşeleriyle bölünen, uzayıp giden boş sokağı gördü.

Gelen giden yoktu.

"mazideki günlere kalbini bağladın mı hiç"

Yorgunluktan geberdi.

Kendini koltuğa bırakmadan önce kendi keyfi için mutfağa gitti. Bakır cezvede acı bir kahve karıştırdı. Evin bütün dip köşelerinden buram buram gelen arapsabunu, beyaz sabun kokusunun üzerine kahvenin baygın rehaveti geldi, yerleşti.

samimesanayımız, teybin içinde fırıl fırıl dönmekten yoruldu, yamuldu, sesi karanlık ve nemli mağaralarda yankılanıyormuş gibi oldu. "yoooaaazzzzoook eeeeaaaatmiiooşşsiioon."

Bu kendine bir ödeviydi. Temizlik yapacağı zaman, hemen bir kaset koyuverirdi, çünkü Gülbahar, "Kasetin iki yüzü de bitene kadar ben bu evi baştan aşağı yıkar paklarım" deyip ancak işe girişebilir. Gülbahar kendine müddet verenlerdendir, mevsim aralarına, günbatımlarına, şarkı sözlerine kendini sıkıştı-

ranlardandır. Böylece şarkı bitmeden halılar bitebilir, bir sonraki şarkıda camlar silinebilir. Yoksa kaldıkça kalır, bitmez.

Hayatta her şeyin bir mühleti vardır, öyle olmalıdır. "Mesela çocuklara diyorlar ki, sömestre kadar bu dersleri bitireceksin, hele ikinci dönemde de geçmezsen yok sana yaz tatili. Bisiklet yok. Ben de kendime, kaset bitene kadar ev bitecek, bitiremezsen kahve de içemezsin diyorum" derdi içinden.

Hayat hep böyle şartla şurtla geçer.

Mesela Yâver Mustafa'ya zamanında deseydi, "Bana bak" deseydi, "beni aldın aldın, almadın ben de başkasına giderim" deseydi. Alnını dikip, "Bu nişanlılık fazla uzadı, bu yaz ya kıyarsın nikâhı ya da ben yokum" deseydi. Hiç böyle dımdızlak kalır mıydı?

Cık!

Kalmazdı.

"yoooaaazzzzoook eeeeaaaatmiiooşşsiioon"

Ah Mustafa'sı...

Hüüp! Oh! Mis!

Kahveyi de pek güzel yapar. O gün de ne güzel yapmıştı, kendi elceğizleriyle. Biricik sevdiği Yâver Mustafa, mis kokular sürünüp dul annesi acıların kadını Salavat'la, en büyük amcası mevlitçi Yasin-i Şerif'i de alarak gelmişti. Kalbi oynamıştı, kahveleri getirmişti, dünürler hüp diye çekmişlerdi, "maşallah" demişlerdi. "Allahın emri" demişlerdi, "peygamberin kavli" demişlerdi. Yüzükleri takmışlardı. Kurdeleyi dayısı kesmişti. Çocukların saadetlerini mumyalasın diye babası, Şipşak Necati'yi de çağırmıştı, Yâver Mustafa'nın kolunda, yeni moda semraözal modeli bombeli saçıyla gülümsemişti, parmağındaki kırmızı kurdele salınmıştı.

Aslında o, türkanşorayımıza benzer.

Şak!

Gençliği donup kalmıştı.

Sonra bir gün, nasıl olduysa müstakbel kayınvalidesi acıların kadını Salavat, müstakbel en büyük amcası mevlitçi Yasin-i Şerif, kimseleri beğenmeyen burnubüyük müstakbel ortanca halası Biricik Müstesna, yani adlarıyla müsemma bütün müstakbel kudeması bu işten bir anda cayıverdi. Başta Salavat, Yâver Mustafa'nın kanına girdiler, ona nişanı attırdılar.

Ağlamaktan beter olduğu günlerin sabahında kimselere görünmeden çıkıp Şipşak Necati'nin dükkânına gitmişti. "Çabuk resimleri ver" demişti.

– Yok onlar bende.

– Sen çekmedin mi? Ver resimlerimi.

– Yok, çıkmadı onlar, yanmış hepsi.

– Sana mı kaldı yakmak, ver ben yakarım!

– Öyle değil, çıkmadı işte...

Nişanın atıldığını duyan annesinin koşa koşa dükkâna gelip fotoğrafları el çabukluğuyla yırttığını bilmediğinden; Şipşak Necati'nin üstüne yürümüştü, gözlerini pörtletip bas bas bağırmıştı, sesini bütün cümle sokaklara salmıştı, Şipşak Necati'nin gözlerinin önünde tüm genç kızlık alevi patlaya patlaya sönmüştü. Abisi, rezil olduk telaşıyla onu karga tulumba götürmüştü, bütün ev halkı "Kızımıza iyi saatte olsunlar gelmiş" deyip onu dualarla uyutmuştu. Günlerce.

Oysa o fotoğraflar ki ömrünün yegâne hatırası, varlığı nişanda nikâhta bulan bütün suret kızlar gibi onun da kimlik fotokopisiydi. Çeyizli evinin konsoluna sıralamaktı niyeti. Olmadı. Hâlâ bu fotoğraflara yanar. "Bir görseydim" der.

"yoooaaazzzzoook eeeeaaaatmiiooşşsiioon"

Bütün ev halkı, muhtarın her baharda tertiplediği, mesire yerindeki piknikteydi. Şimdi, kasabanın bütün gelinlik kızları, dün geceden annelerinin tırım tırım sardıkları zeytinyağlı kalem sarmaların tencere kapaklarını açıp açıp sanki kendileri yapmış gibi, göz koydukları oğlanların annelerinin önüne dizmekle meşguldürler. Nazlanıp kırıtmaktadırlar şimdi, elleriyle ağızlarını kapatıp minik minik sırıtmaktadırlar. Çapamarka örenbayan iplikleriyle örtülerini ve annelerinin gururlarını kabartmakta, marifetlerini bir alay müstakbel anneye sunmaktadırlar şimdi. "Enstitüyü bitirdim" demektedirler. İçten içe "hazır oldum, tastamamım, alın artık beni" demektedirler, ağızlarını açmadan. Ezelden beridir "-yom"la biten kısa cümlelerini, olmamış "-yorum"larla inceltip kısmetlerini bereketlendirmektedirler şimdi, kibar kibar.

O gitmedi.

Gel-mi-yo-rum... dedi annesine, üstüne basa basa.

Gelmi-yor!

Niçin gelsin? Kendini kime beğendirsin?

Yâver Mustafa'nın eskisi o, gösterecek neyi var?

O kimselerle evlenmeyecek, yemin etti, böyle Yâver Mustafa diye yanarken, kime gelin diye gitsin?

Pencerenin önündeki çengele astığı serçesinin kafesini içeri aldı, pencereyi kapadı, tülü çekti.

"yoooaaazzzzoook eeeeaaaatmiiooşşsiioon"

Yorgunluktan iyice dağılan, samimesanay'ın kasetini teypten çıkardı.

Çöp tenekesinin içindeki kediler, tütsülenmiş uykularında gömülüydüler, pencerenin gıcırtısıyla hafifçe kımıldadılar.

* * *

– Sana sevdalandım.

– Yalancı, sen de!

– Sen gülünce güller açar gülpembe bülbüller seni söyler biz dinlerdik gülpembe sen gelince bahar gelir gülpembe dereler seni çağlar, sevinirdik gülpembe

– İyice şımardın.

– Ne şımarması, adına şarkılar söylüyorum baksana, divane ettin beni.

Yâver Mustafa, sırf türkanşorayımız'a çok benzediği için vurulduğu Gülbahar'ın, omuzlarından aşağı dalga dalga inen kurşuni saçlarını okşadı, onu utandırdı.

– Niyetim ciddi. Sen olur de yeter ki, hemen annemi göndereyim. Valla bak.

İnansın mı Gülbahar?

Yâver Mustafa, böyle yanına tatlı tatlı sokulup soludukça, böyle saçlarını hafif hafif okşadıkça, ucunda firuze taşlı küpesinin sallandığı kulak memesine, ince boynunun heyecandan gerilmiş damarlarına sanki kelebekler üflüyor. Kasıklarında alevli bir top yuvarlanıyor Gülbahar'ın.

Hissetmesin mi?

"Seninim işte alıp götürsene beni" dese o da; yazlık sinemada görünüp bütün kasabalıları ağlatan ama hayırsız kam-

yoncuyu değil de evladının emektar babasını seçtiği için herkesin takdirini kazanan Asya gibi. Ama onun gibi içinden değil de, böyle sesli sesli söylese, hiii! annesi nasıl kızar. "İnanma" der annesi hep, "hepsi gönlünü almak için" der "erkeklerin atmadığı takla yoktur." Yalanın bininin bir para olduğunun durmadan belletildiği toprakların kızıdır Gülbahar, ne desin? "Nazlan" der annesi hep.

Koştu Gülbahar. Yâver Mustafa'nın âşık ve allak bullak yüzünü ardında bıraktı.

Bir şeye kızdığında, niçin kızdığını söylemeyip içine atan, darılıp küsen memleketlerin kızıdır Gülbahar. Konuşmayan yerdendir. Kendisine yapılmış bir kabahat, bir tıynetsizlik varsa eğer, karanlık odalarda içli içli ağlayan ama bir kerecik bile hesap soramayan annelerin evladıdır, pamuklarda büyütülmüş. Hakkının peşine düşüp onu almayı ayıp sayan yerdendir Gülbahar. Sevdiğini söylemeyen adamların kadınların memleketindendir. Hislerini açmayan, kelamını esirgeyen, kargacık burgacık yazılı kokulu mektuplarda derman arayanların kızıdır. Sükûnetin yedi kat yorganına sarmalanıp uyuklayanların mekânındandır. Bir büyük yavaşlıkla bekleyen topraklardandır.

Nasıl desin?

Ben sana yanıyorum, denir mi hiç?

Ayıp.

Buraların fıtratında çapamarka örenbayan ipiyle beklemek vardır. Alınlarında "elbet olur"un katran karası harfleri kazılıdır.

* * *

Yâver Mustafa, Gülbahar'ı görünce, gazel damarından kanlar, ademelmasını pıt diye yere düşürecek kadar hızlı hızlı akar. Dokuz sekizlik atar kalbi. Ponponlu terlikle ipek sabahlık giydiğinde bile, hatta parmağında elmasları şıkırdattığında bile –zenginlik kötülere mahsus, filmlerden biliriz– kötü kadın olamayacak kadar duru, masum ve çilekeş türkanşorayımız'a benzer Gülbahar'ı. Onun da, haroşaya muhalefet kirpikleri vardır, iki dirhem halleri, mazbut tavırları, kanunları vardır, narinliğinden mütevellit kuralları. türkanşorayımız perdeden kendisi-

ne nasıl bakıyorsa kocaman gözlerini dikip dikip Gülbahar'ı da öyle bakar pencerenin perdesinin ardından, badem badem. türkanşoray nasıl hemşehrisi gibiyse o mahcup halleriyle, Gülbahar'ı da öyledir, onundur, birtanesidir badem teniyle. ajdapekkan'ın avropaların kızı hallerine benzemez Gülbahar'ı, nanemolla ve çıtkırıldım olmaz, harbidir sözleri, dayılanabilir omuzları... Azize gibi balık satabilir, akardan kokardan tiksinmez, ramba tumbadır Gülbahar'ı, acıdan ağlamaz, kederden bükülmez, onun da kocaman gözlerine tozlar kaçar, soğanlar onu da yakar, evlat hasreti onun da bağrını yakabilir.

Allah göstermesin.

Kasabanın doğumhanesinin duvarında "şşş" diyen o hemşire, sanki türkanşoray değil de Gülbahar'ı, öyle büzüşür onun da kanlı dudakları.

Parmağına "sözümdür" diye taktığı nişanı – ki içinde "Mustafa" kakmalı, kündekâri minberin parçaları gibi birbirlerine sıkı sıkı bağlansınlar diyedir, adlarının izidir.

Yanına yâver, gönlüne yâren, varlığına tiryakidir.

Gülbahar'ı, öyle çok sever.

* * *

Temizliği kederine tesellisidir. Her gün böyle dip bucak yıkayıp paklamadıkça baba evini, içi rahat etmez, günü geçmez. Gün uzun, gece bitmiyor, bu durgun akşamüstleri tesellisiz avuntusuz neyle geçer? Yâver Mustafa nişanı atalı beri, örenbayan ipiyle danteller işlemeyi bıraktı artık, danteli ne yapsın? Yâver Mustafa'ya yüzüğünü attıranın, annesi acıların kadını Salavat olduğunu biliyor elbet, bunu duymayan mı kaldı? Çehre züğürdü musibet Salavat, onun dillere destan güzelliğini çekememiş, "Oğlumu afyonluyor bu" deyip orda burda kudurmuş, öyle dedi konu komşu, küçük yer işte, kokusu tez çıkar, şeşbeşe varana kadar büyüyüp serpilip gelir muhatabının kulağına. Motorlu arabaların bile yavaş yavaş geçtiği bu sokaklardan, bir tek dedikodu, ışık hızıyla geçer, elin ay'a varışına eştir.

Attılar nişanı da, ama o atamadı işte, dikiş kutusundaki makaraların mezuraların içine sakladığı alyansını, işte böyle

annesinden gizli gizli takar hâlâ, takar takar bakar. Çayını demlerken, kahvesini höpürdetirken, evi pataklarken, merdivenleri silerken, elinde ışıyan olmamış kaderine bakar.

Acıların kadını çirkinler çirkini Salavat, "Güzel kadın bir erkeğe hayır değil şer getirir" diyerek, onun türkanşoray aşırması güzelliğini çekemeyerek, kendisinden köşe bucak kaçırılanı, Gülbahar'ın yüzünde endazesi kaçmış gibi avuç avuç görmekten kahrolarak dedi ki defalarca: "Bu iş burada bitsin." Bu karayılanlığını kitabına uydurmakta gecikmedi Salavat: "Peygamber efendimizin hanımları da, o kadar güzel değildiler, haşâ."

Yâver Mustafa'nın yâverliği, babasızlığından gelir, bir yaşında yetim kalan Mustafa, annesinin katı yalnızlığına yâverlik etmiştir. Şimdi sen bu Yâver'i, elin güzeller güzeli Gülbahar'ına kaptır, Salavat buna göz yumar mı?

Yummaz.

Doğumda, ölümde, adakta, evlere Kuran'a giden çirkin Salavat, Gülbahar'ı hiç benimsememişti de oğluna söz geçiremediğinden gidip istemişti, ehven-i şer bilerek. Tilki hesabıyla gitti o Gülbahar'ın önüne zaten, niyeti, nişanlılığı uzattıkça uzatmak, bu arada oğlunun kanına girip girip çıkmak, yirmi üç senedir yalnız uyuduğu yatağında geceleri, doksan dokuzluk tespihiyle bin dokuz yüz doksan dokuz kere ya Allah çekip, Allah'ın izniyle sevenleri ayırmaktı.

Ayırdı da.

Güzellik, başa bela, kim ne derse desin. Bir insanın çehresi değil bahtı güzel olsun.

* * *

Cikcikcikciiik!! diye öttü zil. Kim ki? Herkes piknikte, istop oynamakta, ip atlamakta, ağaçlar altında uyuklamakta, "Ay iyi ki gelmişiz" demekte. Geri mi döndüler?

– Kim o?

– Benim...

!

Gülbahar'ın dalga dalga kurşuni saçları rüzgâr yemiş gibi kabarıp yeniden indi omuzlarına, hafif etine dolgun bedeni baştan ayağa ürperdi.

Yâver Mustafa?

Bir ahşap kapının ardında. O kadar yakında.

– Aç Gülbahar nolur!

Açsın mı? İnce boynuna yine kelebekler üflüyor. Yâver Mustafa'nın "ellerini hiç bırakmayacağım" diyerek elini tuttuğu o güzel elleri şimdi kapıyı tıklıyor. Açsın mı? Nişanlısı değil nikâhlısı değil, elin adamına kapıyı niçin açsın? Elin adamı olur mu? Biricik sevdiği… Nişanlar atılır, peki gönülden isimleri kim kazıyabilir, yaraları kim kapatabilir, silebilir? Açsın açsın. Yok! Vallahi annesi de babası da öldürür. Hem türkanşorayımız kapıyı açmaz ki böyle. Hangi filmde görülmüş?

Kapı ağzına bayılıverecek Gülbahar.

– Git!

– Aç kapıyı Gülbahar, sana diyeceklerim var.

– Sen diyeceğini dedin, git.

– Bi' dinle nolursun. Ben senden geçebilir miyim Gülbahar?

– Geçtin ya.

– Yapma böyle Gülbahar, seni bırakmam ben, gel benimle kaçalım nolur.

türkanşorayımız hangi filmde baba evinden gelinliksiz çıkmış; kaçabilir mi Gülbahar, böyle paldır küldür, hiçbir şeysiz.

– Dünyayı geçerim, senden geçmem. Ver elini gel kaçalım.

Annesi "İnanma" der hep. "Hepsi avutmak için" der. "Hepsi gülbeyazı tazeliğini almak için" der. Eğer kaçarsa, bir daha bu haneye girebilir mi? Giremez.

– Bak annemden geçtim Gülbahar.

E o da mı geçsin? Niçin geçsin? Hepsi gudubet Salavat'ın marifeti, bedelini Gülbahar niye ödesin? Bugün Salavat'ın istemediği varlığını, eğer bu kapıdan çıkarsa şimdi, annesi de istemez olacak.

Ama seviyor. Ah ne çok seviyor.

Terk edilişin ağır zamansızlığında odasında uyutulurken Gülbahar, bir yemin etti, kimselerle evlenmeyecek. "İadeli taahhütlü" diye onunla da dalga geçecekler, bütün evde kalmış kızlar gibi. Geçsinler. Şimdi çıksa geçmeyecekler ama edepsiz diyecekler.

– Annem ayırdı bizi Gülbahar, ama bak geldim işte, seni almaya geldim.

Şimdi Gülbahar kapıdan çıkmazsa, bu kez de Gülbahar'ın annesi ayırmış olacak onları. Bütün bir kasaba ayıracak, dedikodunun hızı ayıracak. Çıkıp gitmezse, Yâver Mustafa'nın koynuna girmezse tüm bir memleket ayıracak onları. Ama giderse de ölünün dirinin olanca ayıbı, gelinliksiz gerdeklerinde onların omuzlarına binecek.

– Gülbahar, ben yüzüğümü hiç çıkarmadım ki, aç kapıyı da bi' bak. Sen hep benimsin, ayrıldık saymadım ben. Hep bi' fırsat bekledim ki gelip seni alayım.

Fırsat!

"Fırsatçıdır erkekler" der annesi, "gelirler, her şeyden sakındığımız taze kızlarımızın başına ekşirler."

Ama ya aşk?

türkanşorayımız'ı gamdan kederden ağlatan, saçlarını bir gecede beyazlatan aşk acısı bütün filmler boyuncadır. Coşkudan sevinçten çağıldatan vuslat ise, filmlerin sonundadır, bekleyişin armağanıdır. Şimdi böyle gençliklerinin baharında, filmin başında gelirse kabulsuz vuslat, müjdear'ınki gibi başlarında patlar.

– Aç Gülbahar!

Vakitsiz çalan kapı açılmaz. Böyle dediler, onu böyle büyüttüler. Ama şimdi açılmayan bu kapı, Salavat gibi aralarında, bu kez onları bu kapı ayıracak.

Açsın mı?

Çıkıp gitsin mi?

Dantel yumağının içinde ortadan ayrılmış saçlarıyla Örenbayan, hep önüne bakar, onda kapıları açacak, bir erkeğe ilişecek gibi bir meşrep gördü mü hiç, Gülbahar?

* * *

Çöp tenekesinde, kediler uyandılar, çöplerden çıktılar, sokak köpeklerinin azı dişlerinden kaçıp bir minicik serçe için duvarlara tırmandılar.

"yoooaaazzzzoook eeeeaaaatmiiooşşsiioon" Gülbahar sen.

2007

Maykılceksınmadonna

– Maykılceksınmadonna, hep gezdin sen o donla!! Maykılceksınmadonna, hep gezdin sen o donla!! Anarşikin kızı!!!

HAHAHA!!!!!

Çocuk ruhlarının acımasız ikliminde dolanan ve büyümeyi kötülükle eş tutan bütün 1-A sınıfı, topyekûn, bahçede gözlerini kocaman açarak, ağızlarını kahkahalarla patlatarak, ahir zaman paganları gibi döndüler, onun utangaç ve yalnız çocukluğunun etrafında. Ellerini çırptılar. Dönerken, hiç durmadan bu çirkin tekerlemeyi söylediler ki; çünkü onlar kötüydüler, kendilerinden olmayanı ötelemekti gayeleri, öteleyip itmekti ötekini, itip çocukluğun gizli antlaşmalarından men etmekti. Bir koca hayatın dışına postalayıp hayat boyu bütün olan biteni bu yabana izlettirmekti.

– Maykılceksınmadonna, hep gezdin sen o donla!! Anarşikin kızı!!!!

– Maykılceksınmadonna, hep gezdin sen o donla!! Maykılceksınmadonna, hep gezdin sen o donla!!

HAHAHAHA!!!

Öfkeli ve tuhaf bir çemberin ortasında kalarak o gün, hemen oracıkta, dünya üzerinde bertaraf oluverdi.

Ağlamadı.

Çünkü ağlamanın yersizliğini bir Anadolu kasabasının tren istasyonunda, çok önceleri öğrenmişti.

* * *

Anarşikin Kızı, sessizdi. Sessizliği, anne ve babasıyla birlikte, Betonşehir Tren İstasyonu'ndan bir gece yarısı, gizlice ve apar topar bindikleri bir trende başlamıştı. O sıralarda konuşmayı yeni sökmüş, yürümeyi yeni öğrenmiş ve Betonşehir'de büyükçe bir parka bakan evlerinde, önüne konan oyuncaklarla oynamakta ve anne ve babasına gülümsemekte olan Anarşikin Kızı'nın o zamanlarda adı başkaydı elbet, o vakitler adı, Yenigün'dü. Anne ve babasının artık yeni ve güzel günler açsın diye kızlarına verdikleri bu isim, yazıktır ki, zamanla unutuldu. Eski adı dünya üzerinden silinecek, alnına bir damga gibi yeni adı kazınacak, cismi ve kaderi adıyla bir tutulur olacaktı ama buna henüz biraz daha zaman vardı. Yenigün'e babasıyla annesi, o gece ananeye gitmekte olduklarını söylediler. Sabah olacaktı, trenden ineceklerdi ve ananeyi öpebileceklerdi. Ananenin ağaçlıklı tepeleri vardı, Yenigün çok sevecekti. Öyle söylediler. "Park gibi mi?" dedi Yenigün, "öyle" dediler. Tren, ülkesinin içinden tıkır tıkır ederek yürüdü. Pencerede, bir var olup bir kaybolan ışık demetleri gördü ve bu ışıkları kuş sandı.

Uykuya daldı.

Rüyasında, büyükçe bir park gördü. İçinde ışıklı kuşların uçuştuğu bu parkın adı, ananeydi. Sonra tak tak tak eden bir sesle tüm ışıklı kuşlar vuruldu, yere düştü.

TAKTAKTAK

– Uyanın! Kimlik kontrol!

Uyandı. Sesin kompartımanlarının kapısından geldiğini çocuk aklıyla da olsa anladı. Pencereden ışıklı kuşlara baktı. Tren durmuştu. Annesinin korkmuş yüzünü, babasının sakin olmaya çalışan telaşını gördü. Korktu. Kapı açıldı.

– Kimlik kontrol!

Üstü yeşil elbiseli adamlar, anne ve babasının kimliklerine baktılar. Gördüklerini beğenmediler. Onları trenden indirdiler. Tren, anane parkına doğru ve ışıklı kuşların arasından geçerek, karanlıkta kayboldu. Gitti.

Annesi hep ağladı. "Sabahı bekleyin nolur" dedi. "Babam kızımı gelip alsın, teslim edeyim. Burda nasıl bırakırım" dedi. Babası, "Bir yere gideceğimiz yok, kızımızı emanet etmemize bari izin verin" dedi. Teslim ve emanetin ne olduğunu bilmeye-

cek kadar küçük ama gözyaşının kötü bir şey olduğunu anlayacak kadar büyüktü. Akıbeti meçhuldu.

Tanımadığı adamlar, anne ve babasını götürürlerken çok ağladı. Bir Anadolu kasabasındaki istasyona bir geceliğine bırakıldı. Olan bitene tühtühleyen istasyon görevlisi şişman adam, ekşimiş peynir kokan, tiftikten bir battaniye örttü üzerine. Ona acıdı. Küçük tüpün üstünde tıslaya tıslaya kaynayan kaçak çaydan, demi az, şekeri bol bir çay içirdi. Adını sordu. Söylemeyince ona Gülsüm'ün türküsünü söyledi. Adı, o gecelik Gülsüm Kız oldu.

Uyudu.

İstasyonun arkasındaki yamaçlarda biten bütün seyyah otlar; ahlatlar, ökseotları, sarısabırlar, civanperçemleri rüzgârda onun için dövündüler. Rüzgâr, onun için zefir oldu, kayınlar ve servilerle bir olup ona ninniler söylediler. Trenler, onu korkutup uyandırmamak için o gece istasyondan geçmediler. Kara kaplı göklerden bulutlar usul usul geçtiler, yağmur olup akmamak için dişlerini sıktılar, çok öfkelendilerse de onu ağlatmamak için şimşeklerini içlerine sakladılar. Onun bırakılmışlığından habersiz, sıcak döşeklerinde uyuyan bu istasyon kasabasının bütün insanları, rüyalarında evlatlarının kör kuyulara düştüğünü, yarlardan yuvarlandığını, ağaçlarda asılı kaldığını gördüler, çırpına çırpına uyandılar. Döne döne, uykularından oldular. Kâbus olup belireni bahtları sanıp korktular, dualar ettiler, dualarının, kendi evlatlarının başına değil, istasyonda şakakları terleyerek uyumakta olan küçük misafirlerinin başına konduğunu bilemediler. Her gündoğumunda yeni güne şakıyan bülbüller, Yenigün'ün kederine hürmeten sustular, martılar sehere kanat çırpacak mecal bulamadılar. Köpekler o ürkmesin de uyanmasın diye havlamadılar, kasabanın kuytularında sessizce ağladılar, eniklerini memelerine bastılar.

O gece altına işedi.

* * *

Sabah alacasında, elleri kalın, gövdesi büyük, yüzü pütürlü, sakalı beyazlı, yüzü nemrut, kalbi katı, yaşlı bir adam geldi.

Onun elinden tutup trene bindi. Trende ona "ben senin dedenim" dedi, başka da bir şey demedi. Bir uykuyla uyanmadan sonra indiler. Dede, yüzü utançla ve başı eğik geçti kasaba meydanından, selam sabahsız, hızlı hızlı yürüdü, Yenigün'ü peşinden sürükleyerek. Kapısını asma dallarının örtüp gizlediği bir bahçenin içinde minik ve tombik kadınlar gördü, gözü yaşlı. Sağa sola yatan, yana yana dövünen, bu pembe yanaklı kadınlar ordusunun ortasına getirilip bırakıldı. Yabanmersini desenli elbisesiyle bir kadın fırladı yerinden, ona sarıldı, öptü, kokladı, ince kemikli bedenini kocaman memelerine bastırdı, hıçkıra hıçkıra ağladı. Yenigün, gözleri annesi gibi bakan bu kadına gülümsedi. Boynunun kıvrımlarında annesine benzer sütlü kokular buldu.

"Ben senin ananenim yavrum" dedi ağlayarak. Sonra diğer kadınlardan yana döndü, "Ah bilmiyor zahir" dedi. Daha çok ağladı.

– Sen park değil misin?

– Park ne ki yavrucağızım? Ben ananeyim.

– Park, ağaçlıklı bir yerdir.

– Burda çok ağaçlık var kuzum, seviyorsun madem, deden hep götürür seni.

Evin duvarının arkasına gizlenen dede, ona uzaktan baktı. Gözlerinde kızının meraklı gözlerini, ellerinde kızının böğürtlen kıymıklarıyla kanayan ellerini, dizlerinde, kızının yamaçlara yürürken açılan saydam yaralarını gördü. Sesinde, kızının buruk ve söğüt serçesi gibi hafifçe cıvıldayan kıvrımlarını duydu. Yıkılmakta olan bir ağaç gibi yere çömeldi. Evin açık pencerelerinden, acılı geçmişin sesleri dışarılara çıktı.

Pek yakında öğretmen çıkacak kızına, "O anarşikle evlenirsen, andım olsun ki bir daha buralara adımını atamazsın. Sübyanına torunum, sana evladım demem" diye bağırdığı kendi çirkin sesini duydu.

Dilini eşekarıları soktu.

* * *

Yenigün, adını kasabanın tepelerinde bıraktı, yerine Anarşikin Kızı'nı aldı. Kasabanın dar sokaklarında yürüyerek, yü-

küyle yere değen ağaçlardan kopardığı elmaları dişleyerek, boyunun büyüdüğünü anlamak için asma kütüğüne kerteler atarak, sessizce bakınarak, büyüdü. Nerde oldukları kendisine hiç söylenmeyen annesini ve babasını özleyerek ama zaman zaman da hatırlamayarak, yerine ananesini severek, onun koynunda uyuyarak, büyüdü. Uzayan saçlarını rüzgâra salarak, doğduğu Betonşehir'in dilinden başka diller öğrenerek, başka örfler edinerek, bir zamanlar oynadığı oyuncaklar yerine artık çiçekler ve kuşlarla konuşarak büyüdü. Reçel parmaklayarak, komşulara aşure taşıyarak, düğünde, cenazede, her tür mevlitte pilav kaşıklayarak, ballı lokmalar dişleyerek, karpuzların sularını dirseklerinden süzdürerek büyüdü. Betonşehir'de parçalara bölünerek yaşanan, rakamlanan zamanı, o bölmeden, anlamadan, yekpare bir uzam içinde, yavaş yavaş yaşadı. Mevsimleri döndürdü, güneşleri doğdurdu, akşamları batırdı, rüzgârlara fırtınaları bağladı, sıcakları çektirip karları döktürdü, bir yağmur duasıyla boşanan yağmurla hemencecik saçak altlarına gizlendi. Betonşehir'de hiç görmediği denizin, kıpraşıp pusmasını izledi, korka korka içine girdi, ananesinin kucağında ince bacaklarını çırptı, sıkı sıkı tutundu, su onu alır götürür sandı, korktu.

Öğleden sonraları sakız gibi uzadı, sabahları yumurta, bal ve süte bulandı. Kasabalılar üzülünce gözlerini yana nasıl düşürüyorsa, o da öyle düşürmeyi öğrendi, şaşırdıklarında gözlerini nasıl kocaman açıp sonra da bundan utanıyorlarsa, o da öyle gözünü hem açtı, hem utandı. Uslu ve sessiz oldu. Temiz oldu ve beyaz sabun koktu. Hem dedikoduyu hem de dedikodu ayıptırı öğrendi. Derdi içe atmayı öğrendi, yüreğin darlanmasını bildi, ananenin masallarını hatmetti. Meçhul geleceğin, ters kapanmış kahve fincanlarından okunduğunu o da gördü. Allah kimdir'i öğrendi. Ona, anne ve babasını aldığı için kızmakla, geri vermesi için yalvarmak arasında kararsız kaldı. Bazen şahin, bazen deprem, bazen yıldırım, bazen de ferfecir kadın olarak peyda olabilen kötü ruhlardan o da korktu, cinlere basmamak için eşiklerden o da atladı, dilek ağaçlarına annesi gelsin diye çaputlar bağladı, kurban diye kesilen koyunun kanı, onun da alnına sürüldü, büyülerden korunsun diye onun da koynunun derinliklerine içi dualı cevşenler iliştirildi zırh niye-

tine. Her kötü bakışta, teker teker ve çıt çıt kırılsın diye onun da bileğine mavi boncuk dizisi geçirildi. Nazar duasının ardından, ona da "camlardan yollara bak, uzaklara bak, nazarını yola sal" dendi, odadakiler onun uçup giden nazarından sonra da esneye esneye bir hal oldular. Onun da saçları tarandı, iki belikle boynundan aşağı salındı. Göklerden yağan yağmurların hikmeti, orda burda bir anda zuhur ediveren çiçeğin, ağacın canı, ona da gösterildi. Yelin, martının, sardunyanın güzelliği ona da hissettirildi. Selametin ancak sabırla geleceğini o da öğrendi. Hasetten suratten o da men edildi. O da dilekler diledi. Hıdrellez ateşinin üzerinden, fikrinden dileğini geçirerek ve gönülden inanarak, o da atladı. Kalp kırmanın kolaylığı ama tamirinin imkânsızlığı ona da gösterildi. Yapma denildi. Hırsız ellerin, zehir gibi dillerin ve oynak bellerin, masum gönüllere yapabileceği kötülükler ona da anlatıldı, hâkim ol denildi. Utanmak ona da öğretildi, mahcubiyet onun da yüzüne iliklendi. Misafirlikte ikinci kez kurabiye ikram edilirse eğer, canı istese bile önce "istemem" demesini, ısrar gelirse "peki" demesini, o da öğrendi. İstemeyi ayıptan bildi. "Ayıp" ve "Sakın" kardeşleri tanıdı.

Mevsimler birbiri ardına döndü, okul zili çaldı. Kasabanın ilkokulunun ahşap ve oymalı tavanına baka baka şaşırdı, karatahtada Ali'yi Veli'yi tanır oldu, suluğunda limonata taşıdı, beslenme çantasında, yerli malı dendiğini okulda öğrendiği, ananesinin bahçesinden kopardığı elmalardan getirdi, muzun yabancı ve kötü olduğunu orada öğrendi ama zaten muz henüz kasabaya gelmemiş olduğundan pek üzülmedi, neye benzediğini hayal etti, defterine yuvarlak muz resimleri çizdi. Sınıftaki çocukların ona "Anarşikin Kızı" diye seslenmelerine gücenmedi, alıştı.

Gelgelelim yine de kasabadan sayılmadı. Ona hep ve illaki emanet ve misafir gözüyle bakıldı. Gidici ve köksüz, yetim ve öksüz denildi. "Anarşikin Kızı" dendi, başka da bir şey denmedi. Ananesi kızımdan parçadır, deyip ne kadar bağrına basıp bu sessiz kızın her hareketini, her duruşunu, her buruk gülümsemesini içinde bir acımayla sevse de, Ananenin Torunu değil, Anarşikin Kızı oldu en nihayetinde. Kahvehanenin önünde, sokakların kıvrımlarında, manifaturacının kumaş toplarının di-

binde, yamaçlarda, gelincik demetlerinin önünde, meydandaki havuzun kıytırık fıskıyesinin yanında, evlerin içlerinde, bahçelerin serininde, ona, hep ve illa ki, uzaklarda çürümekte olan iki anarşiğin sessiz ve tuhaf kızı olarak bakıldı. Annesiyle babasının kaderi alnına çalındı.

O böyle sessiz sessiz büyüyedursun, kasabalı uykularında mahmur dolansın, kışlık yufkalar açıp turşular kursun; onlardan habersiz de olsa güya memleketin her sathına hızlı bir ilerleme gelmekteydi. Atılımlar, ağlar, icraatlar, sermayeler, piyasalar, dövizler sözde herkesindi. Ancak kasabalı, karaborsadan edindiği muz ve margarinle tanışmakla yetindi. Gelin bohçalarına gümrükten kaçırılmış parfümler konuldu, bitmesin diye sıkılamadı. Her şey pek beğenildi. Anarşikin Kızı'na dedesi, "Al bakalım" dedi, eline yuvarlak olmayan, sarı renkli bir muz verdi, "Bak bu muzdur" dedi. Anarşikin Kızı korktu, "Öğretmen kızar" dedi, "bu hem yabancı, hem de kötü bir şeymiş." Dede güldü. Anarşikin Kızı, okulda öğretilenlerle hayatta öğretilenlerin birbirine benzemediğini görerek, muzunu yedi ama öğretmeninden de utandı, onu görüyor, elinde cetvelle okulda onu bekliyor sandı. Muzunu, komşu teyzelerin Almanya'daki oğullarının, gelinlerinin gönderdiği nefis çikolatalar gibi ağzında erite erite, gıdım gıdım, yavaş yavaş yedi; modernliği tattı, beğendi. Kasabanın bakkalı Peltek Tultan'da hiçbir zaman olmayan bu çifte şıkır kâğıtlı güzel çikolatalar, hemen bitmesin diye azar azar yenirdi. Kasabalı, parlak istikbal hayalini televizyonlarında gördü, tanıdı. Onu, yakınlarına düşmeyen bir şimşir ağacı gibi gördü; üstü fındık fıstıkla süslü, yemiş ve üzümle kaplı, dalında sedef ayna ve tarak sallanan bir gelin dileği sandı. Pazar sabahları, kalabalık bir orkestranın önünde ellerini kollarını sallayan bir adamın, yorgunluğuna emeğine hürmeten, bilmedikleri bir dünyanın müziklerini dinlediler. "İnsan, insandan ayrı" dediler, kendilerini asmanın altına atıp arda boylarını söylediler. Peltek Tultan, kasabaya, çubuğa tutturulmuş, pakete konmuş bir dondurma getirdi, bütün çocukların aklını başından aldı; sütlü, salepli, sakızlı dondurma tekneleri unutuluverdi. Çocuklar oyunlarında, "arabayı süren zekimüren, kızları yakan tarıkakan" diye tekerlemeler söylediler, gü-

lüştüler. Dedeler, babalar, hububat fiyatlarını dinlediler, baba-anneler, nineler "televizyon ısındı, kapatın" dediler. Televizyonlarını kapatmadılar, ülkelerinin bütün yeniliklerini ağızları açık seyrettiler, tanımadıklarıyla tanıştılar.

Yazlık sinemanın ahşap oturaklarını unutarak yağmurlar altında çürüttüler, sinemanın beyaz çarşafını rüzgârla kararttılar, türkanşorayımız'a ayıp ettiler. Televizyonlarında, kaşları aşağı doğru kavisli bir küçük oğlanın acı dolu filmleri çıkacak diye, önce mendillerini hazırladılar. Sonra oturup ağlaya ağlaya izlediler, fasulyenin dibini sardırdılar.

Değişmedilerse de, değişik bir şeyleri izler oldular. Ne olamadıklarını oradan gördüler. Çocuklar, okullarının ishal olmuş bebek boku rengine boyanmış duvarlarını, televizyondan sonra beğenmez oldular. Ortası çukurlaşmış merdivenlerini, sınıfın ortasında, durup durup tütüveren sobalarını istemez oldular. Okulun bahçesindeki kırık taşlı tuvaletlerinin kapanmayan kapılarını tekmeler oldular. Yeniyetmeler, bahçedeki banklara kargacık burgacık kazınmış "ersin-hülya" aşkına, ahutuğba'nın viski bardağında ışıldayan gecelerini gördükten sonra itibar etmez oldular. Evlerinde, karalığından tutulacak yeri kalmamış kömür kovalarından iğrendiler. Babalarının kül dökmeye çıkmasına acıdılar. Anneler, fır fır dönen çamaşır makinası isterim diye tutturdular. Çocuklar, hükümet konağının önündeki, parmağı ileriyi gösteren Atatürkümüz'ü kitaplardan okumakla yetindiler, üstünde resminin olduğu teklikle çubuklu dondurmadan alınamadığını görünce, misketlerini satmak zorunda kaldılar.

La isla bonita diyen bir acayip kızı orada gördüler, şaşırdılar; siyah gelen ama beyaz gidecek, bir değişik adamın kıvrımlı danslarına oradan baktılar. Hayran oldular.

Anarşikin Kızı, maykılceksınla madonna televizyona çıkınca hemen koşup koşup onlara baktı, ecnebi dildeki şarkılarını anlamasa da çok sevdi. Kendi kapalı topraklarında büyümekte olan, okuma yazmayı yeni yeni söken bu sessiz kızın, maykılceksınmadonna ilgisine tebessümle baktı ananeyle dede, çocukluğuna verdi. Çocuklarsa şaşırdılar. Okulda, sokakta, evde, misafirlikte kendilerinden pek saymadıkları, tuhaf deyip geçtikleri bu kızı çocuklar, aralarına pek almaz, onun hayalli,

masallı, manili, şiirli çocukluğunu beğenmezlerdi. Onun her şeye inanmasına, bir avuntuda yaşamasına gülerlerdi. Düşünce ağlamayan ama eğilip taştan özür dileyen Anarşikin Kızı, deniz kıyısına inip dalgalara annesinden, babasından haber soran Anarşikin Kızı, annesini özleyince bir ağaç kuytusunda uykuya dalıverip rüyasına annesini çağıran Anarşikin Kızı, yazlık sinema çürüyor diye üzülen, onun beyazperdesine kendi hayallerini işleyen Anarşikin Kızı, teneffüslerde bahçede tek başına gülümseyerek dolanan, simidini aptal kuşlarla bölüşen, onlarla mırıl mırıl konuşup söyleşen Anarşikin Kızı, televizyona maykılceksınmadonna'dan başka bir şey için hiç dönüp de bakmayan, olanca değişiğe, yeniye sırtını dönüp arkasını yamaçlara dayayan Anarşikin Kızı, tabağındaki balıkların "beni yeme beni yeme, beni denize sal, annemi orda bıraktım" diyen seslerini duyup ağzına balık koyamayan Anarşikin Kızı, üzümlerin habbelerini boncuk sanıp kolye diye dizen Anarşikin Kızı, hava soğuyunca, üşüyenler ısınsın diye, güneşi indirip toprağına sermek isteyen, bunun için duvara dayadığı merdivenlerle göğe çıkmaya çabalayan Anarşikin Kızı, deli değil de neydi?

Kasabalarda delilere oyun edilir.

Sınıfın bilmişi gözlüklü Ebrulî, ona dedi ki bir gün:

– Bu gece madonna bize gelecek.

– !

Şaşkınlığını, sevincini, inanmışlığını görünce, gülümsedi Ebrulî, kendinden emin devam etti:

– Tabii... Benim ablam o çünkü.

– Ya... Bu akşam size gelebilir miyim?

– Olmaz. Annem kimseyi çağırma dedi.

– Ben sessiz sessiz otururum.

– Olmaz dedim.

Anarşikin Kızı'nın yüzüne, dışarda bırakılmanın kelek tadı, kalbine kıskançlığın vişne ekşisi geldi yerleşti. Onu bu kadar severken, madonna onun değil de, gidip şu Ebrulî'nin ablası oluvermişti. İçerledi.

Eve gidince, ananesini, bilenmiş koca bıçaklarla doğradığı balkabağını, şekere yatırırken buldu. Beyaz şekerlerin altından,

turuncu turuncu beliren balkabağı dilimlerini görünce, içindeki ekşi tat korukluğa kadar vardı.

"N'oldu kuzucuğum" dedi ananesi.

– Hiç.

"Olmuş bişey, olmuş" dedi, Anarşikin Kızı'nın gözlerinde kırılmaya hazır cam parçaları gördü.

"Madonna, Ebrulî'nin ablasıymış" dedi ve cam parçaları kırılarak yanaklarını yardı.

Anane güldü. Anarşikin Kızı'nın bir yalana inanmış olabileceğini hiç aklına getiremedi. Yeni bir çocuk oyunu bulundu da, o da kaybetti, ağlıyor sandı. Çünkü torununun gerçekle oyunu bu kadar da birbirine karıştırmış olabileceğine, onun saftirikliği bu raddeye getirebileceğine, habbeyi kubbe yapacağına zerre ihtimal vermedi, dahası aklına getiremedi ki; o da Ebrulî'ye oyun ediversin, kendi hanesine de sayı geçsin ve artık ağlamasın diye şöyle dedi:

– Sen de, maykılceksın benim abim de, bize gelecek, hem de yatıya de yavrucum.

– !

Koşarak mutfaktan çıktı, kapının eşiğine asılmış at nalına, yanındaki nazar boncuğuna gülümsedi, teşekkür etti. İçindeki koruk üzümler, birer birer tatlandı, şekerlendi. Yüreğinde kıskançlık olarak beliren kötü ruhtan utandı, dilini ısırdı. Dünyadan özür diledi. Ertesi gün, okula içi sardunya kırmızısıyla gitti, güneşin onun neşesi için turuncu turuncu parladığını düşünüp güneşe müteşekkir oldu. Etrafına toplanmış diğer çocukların tezahüratlarıyla kudretlenen Ebrulî, Anarşikin Kızı'nın bahçeye girdiğini görünce sinsi sinsi güldü. Topluca yanına yanaştılar. "Dün gece çok eğlendik. Madonna ablam, bize layisla bonitayı söyleyip dans etti" dedi Ebrulî. Anarşikin Kızı, iyi niyetle gülümsedi, "Maykılceksın benim abimmiş, bize gelecek, hem de yatıya, o gece hepiniz bize gelebilirsiniz" dedi, ela ela yanan gözleri, dünyanın adaletine inanarak parladı.

Çocuklar başta afallayıp şakalarının yine şakayla alt edildiğini sansalar da, onun gözlerine, saf gülüşüne bakınca, kendilerini kandırmak için söylemediğini, tam tersine onun da zaten buna inanmakta olduğunu gördüler.

KOCAMAN GÜLDÜLER

Bir anda etrafını sarıverdiler, ona bir yaban, başka dünyalardan gelmiş bir ayrıksı otuymuşçasına baktılar. Gözleriyle onun omuzlarını düşürdüler, gülümsemesini dondurdular, yüreğini korkuttular. Bir anda hep bir ağızdan:

– Maykılceksınmadonna, hep gezdin sen o donla!! Maykılceksınmadonna, hep gezdin sen o donla!! Anarşikin Kızı!!!

HAHAHA!!!!!

diye bağırdılar, etrafında döndüler, güldüler.

Dünyanın terazisi, adaletin endazesi okulun bahçesinde göründü, bir kefesine Anarşikin Kızı, öbür kefesine bütün bir hayat bindi.

– Maykılceksınmadonna, hep gezdin sen o donla!!

İstasyonda altına işeyerek geçirdiği karanlık geceden bile daha karanlık günlerin, gecelerin önünde beliriverdiğini gördü. Muğlak ve habis bir ömrün ona kader diye yazıldığını anladı. Bütün iyilik melekleri, ağaçlara bağladığı renkli çaputları, üzerinden atladığı ateşler, yeni gün dilekleri, anne baba ümitleri, etrafında dönen bu tekerleğin altında kalarak kanadı. Hayat boyu, o tekerleğin altında kalacağını, bugünün hiç bitmeyeceğini, günün geceye artık hiç dönmeyeceğini anladı. Başının üzerinden asma kütüğüne attığı çentiklerin beyhudeliğini böylece gördü. Çünkü artık hiç büyüyemeyecekti. Zamanın içinde o hep böyle kalacaktı. Burda duracaktı.

Bir küçük şakanın, bir müstehzi gülüşün, bir küçümseyici el hareketinin, bir yaka silkmenin, bir alayın, bir anlaşılamamanın, bir küçük beğenilmemenin, bir görmezden gelinmenin, bir oyuna çağrılı olmamanın, yahut eskaza oyuna alınıp hep ve illa ki ebe yapılmanın, belki küçük ya da büyük ama kendince hep önemli derecede haksızlığa uğramanın, bir reddedilmenin, beğenilmemenin, sevilmemenin, duyulmamanın, yenilginin hepsini birden yahut bir kısmını yaşamak zorunda bırakılan bütün marazi çocuklar gibi işte o da büyüyemeyecekti artık. Olamayacaktı. Oyundan atılan yahut üzerine oyun kurulup eğlenilen bütün çocuklar gibi hep çocuk kalacak, artık hayatın bütün ışıklarını, bütün konuşmalarını, bütün yemeklerini, bütün sevgilerini, bütün coşkularını, bütün yağmurlarını ve karlarını, bü-

tün kahkahalarını, bütün sokaklarını, bütün işlerini ve güçlerini, bütün paralarını, bütün evlerini, bütün ordularını, bütün düğün alaylarını, bütün bayram geçit törenlerini, bütün neşelerini ve bütün zorluklarını, yolda lastiklerin patlamasını, mutfakta tabakların kırılmasını, tühtühleri, yaşasınları, tebrik ederimleri, devrik liderleri yahut tapılan başkanları, yani hayatın bütün gerçekliğini saydam bir camın ardından izleyecekti artık. Ne zaman ki azıcık yaklaşmak istese, bugünkü reddinin yarın katmer katmer yaratacağı büyük öfkeleri, kaynağını maykılceksınmadonna'dan alan gönül kırıklıklarını hatırlayacak ve annesiyle babasının anarşikliğinin ve mahpuslarda dayaklarla ayrı ayrı çürümelerinin onda yavaş yavaş bıraktığı kalın ve giderek haşinleşen kabuğu her kıpırdayışında kalbine batarak onu durduracaktı. Duracaktı. Büyük düşüncelerin, neşeli gailelerin, hobilerin, tırışkadan ağaç yontmaların insanı olamayacaktı hiç. İçinde hep kurtlarla yaşayacak, pişmanlık, olmamışlık, mümkün değilcilik, şüphecilik, inanamazcılıkla içi ezilecekti artık bundan böyle. Kendini ne zaman birazcık içerde görecek olsa ve bundan sevinse, içerlekliğinin 1-A sınıfının etrafında dönmesiyle gerçekleşen bir hayal kırıklığı, ötelenme olduğunu hatırlayıp dışarı çekilecekti yine.

Çünkü o madonna'yı kasabasına gelir sanmıştı.

– Maykılceksınmadonna, hep gezdin sen o donla!!

Kutuplardan hafifçe basık, ortadan birazcık şişkin ve biraz da eğik duran elips biçimindeki dünyanın sadece denizlerden, göllerden, dağlardan oluştuğuna inanacak kadar saf olduğu zamanlardı maalesef, dünyaya karşı hazırlıksız ve çömezdi. Öğretmen masasının üzerinde duran ve meraklı çocukların yaramaz elleriyle fır fır döndürdüğü o dünyanın; ekvator çizgisinden bile daha keskin bir gerçeklikle iki koca parçaya ayrıldığını ve bir tarafın diğer tarafı pis, fakir, hantal ve hep çamurlu, hep güdük, hep sakil gördüğünü bilmiyordu henüz. Dünyanın bir yarısının, diğer yarısının çamurlu sokaklarını, küçük meydanlarındaki çirkin ve zevksiz havuzlarını, tenekelerinden dolup dolup taşan ve üstünde sineklerin vızıldadığı çöp dağlarını ayıpladığından habersizdi. Öğretmen masasının üzerinde dönüp duran topun, güzel, aydınlık, muteber ve müreffeh tarafı-

na ait olan, meşhur ve değişik maykılceksın ve madonna kardeşleri, o topun diğer yarısına, yani kendi memleketine gelecek sandığından, hep o donla gezmeye mahkûmdu artık.

Dünyanın bir yarısının bütün güzelliklerini, bütün renklerini, bütün temiz caddelerini, bütün ipek mendillerini, bütün kaşmir kazaklarını, bütün kremalı tatlılarını, bütün yumuşak taraflarını, bütün iç açıcı çiçek kokularını, bütün taze solukların, bütün baygın tatlarını, hazlarını, bütün aklını, bütün eşitliğini, bütün kardeşliğini, bütün özgürlüğünü; dünyanın diğer yarısına sadece gösterdiğini, televizyonlarla baktırdığını ama içinden tek bir küçük parçayı bile koklatmadığını, vermediğini işte böyle gördü. İki parçalı dünyanın, bir bütün edemediğini o gün anladı. Her bir güzelliği görenin ama hiçbirine sahip olamayanın, vitrinden bakanın içinin nasıl hınçla dolduğunu işte etrafında dönüp duran bu kalabalıkla gördü. Memleketinin ilerleme teranelerinin, biçilmiş, ütülenmiş, tıraşlanmış, muntazam biçimde düzleştirilmiş bir yarın demek olduğunu, kendi yalnızlığına bakarak anladı.

Yüzünü artık hatırlayamadığı annesini özledi.

2008

Terliğin Halleri

– Yüreğine bir taş oturmuş, hık diye. Neylesen kalkmaz artık diyeceğim ama, genç sayılırsın daha, elbet geçer. Darlama gönlünü boşa.

Avutucu Şakire Dudu, fincanı elinde döndürdü, belli ki gördüklerini beğenmedi, kaşlarını çattı. "İşler karışacak kızım, dikkatli ol" dedi, başka da bir şey demedi, ağzını kın yapıp sıkıladı. Ama asıl böylece onu, derin ve coşku dolu meraklara saldı. Kalbini şüphe ve sorularla hoplattı.

Maalesef, acayip bir insandı. Falı, mutlak bir gerçeklik sanırdı.

İşlerin karıştığını, karışacağını bir tek fallarda duyabilen Terliksi Hayvan, duyduğu bu muğlak kıpraşmalardan ve Şakire Dudu'nun karanlık ve sinsi yüzünden mutluluk duydu.

Bir şeyler olacaktı demek. Sonunda.

Fincanı aldı, terliklerini fış fış sürüyerek mutfağa gitti, fincanı derhal yıkayıp kapadı. Böylece karışıklığın tez vakitte geleceğine iyice ikna oldu. Sevindi. Eğer zeki bir insan olsaydı, "dileklerin gerçekleşebilmesi için fincanın hemen yıkanması gerekir" kuralını, fincan yıkamaya üşenen annelerin uydurduğunu kavrayabilirdi. Ama maalesef değildi.

Fincanları hemen yıkamakta, terliklerini fış fış sürüyerek odalarda sıkkın dolaşmakta, saçlarını bir tek, dışarı çıkacağı yada haberli, çağrılı bir misafir geleceği zaman taramaktaydı. Değişik bir şeylerin ancak üniversite sınavını kazanmakla mümkün olabileceğini kavramıştı ama maalesef bunu başaramadı.

Dershaneye boşuna gitti. Boşuna gitmeyenlerse kasabadan gittiler. Babası taksitleri havaya ödediklerini düşünüp kızdı. İkide bir başına vurup onu bunalttı ama yıllar çabuk geçti de babası da bunu zamanla unuttu. Zaten ne yapsındı ki Terliksi Hayvan, X eşittir YZ'yi hayata ve değişiğe son derece uzak bulurdu. Çarçabuk unuturdu.

Yaşıtları evlendi. Evlenmeyenler okudu. Okuyup evlenenler de oldu.

O durdu.

Burda, bu odada, pencere önlerinde, ev içlerinde ayaklarında sürüdüğü terlikleriyle, değişiği bekledi.

Terliklerini sürüyerek geldi, Şakire Dudu'nun hiç kalkmayacakmış gibi yayıldığı kanepenin karşısındaki ortası çukurlaşmış koltuğa oturdu. Pencereden sarı bir akşam güneşi düştü, perçemlerini yaladı, ışıkta tozlar göründüler, boydan boya uçuştular. Şakire Dudu durmaksızın konuşmaya başladı. "Annenleryokmukimegittilersenniyegitmedingitseydindebir oğlanannesisenigöreydıkızımböyleolmazamadahaneoturuyosundaneyibekliyosunyaşınkaçavardıbircanlanartıkbakNergis'lerdetakmışlarnişanıburunkıvırmatamirciysetamircibaksendeodayokkocamolsunsinekkadarolsunbaşımdabulunsundemişlerkızımyarınöbürgünannenbabankocayacaksenkimekalıcanyapmaböylekızımhem…"

Değişik, geleceğin sisleri içinde bir görünüp bir kaybolan bir gelin teliydi kimi zaman, bazense kasabanın dışına doğru uzanan yollardan tayinle gelecek bir subay, bir öğretmendi. Okuldayken, nakil gelmiş öğrencileri kendilerinden değil diye dışlamış bulunduğundan, şimdi böyle kalakalmıştı fikrince, ama bu günahın bedelini de, tayinden kendisine kısmet çıkmamasıyla ödediğini düşünüyordu. Mesela Sümbül; vaktiyle Nüfus Müdürlüğü'ne gelmiş sünepe Zafir'in çıtkırıldım oğluna herkesler güler, dalgasını geçerken, o bu yabana acıyıp azığını paylaşmıştı ya, okul sırasında hasbıhal etmişti ya, o yüzden Gemerekli Sosyal Bilgiler öğretmeninin karısı olabildi şimdi, bir başka nakille toparlanıp güneye bile vardılar. Kargaburun Sümbül bile gitti. Nasıldır ki oralar? Ey gözüne yandığımın dünyası, iyi olmak lazım aslında, gülümsemek, birilerine yar-

dım etmek, borçlu çıkarmak gerek, dünya böyle döner, bir suç bir ceza, bir iyilik bir sevap. Geçmişin tamiri olsaydı, kimseleri sevmemezlik etmeyebilirdi. Belki. Ama bu kasabada da bunu yapabilmek ne mümkün. Terliksi Hayvan'ın sevmediklerinin listesi kabarıktır. Maalesef. Ota boka gülen manav, elleri arkasında dolanıp duran muhtar, dedikoducu kadınlar ordusu ve onların sümsük oğlanları, meraklı züccaciyeciyle her yaz biri gidip diğeri gelen sümüklü çırakları, sorgu suali kesilmeyen terzi, didaktik öğretmen emeklisi amcalar, yanına varılmayan sert polis abiler, ölmekten ödü patlayan ihtiyar namazcı teyzeler… Kimi sevecek? Kime iyilik edecek? Kimin halini hatrını soracak? Kime gülümseyecek?

Mümkün mü? Neyse sonunda değişik bir şeyler olacakmış. Buna yürekten inanıyor Terliksi Hayvan, inanarak bekliyor.

Koltukta sakince oturdu. Tekinin kenarı hafifçe açılmış terliklerinden gözlerini kaldırmadan Avutucu Şakire Dudu'nun susmasını ve kalkıp gitmesini bekledi. Pencerenin dışında kasaba yılışık bir kızıllığa büründü. Çocukların sesleri kesildi. Karşıdaki elektrikçinin cızırtılı florasanı yandı, çiğ beyaz ışığı duvara dayalı büfenin içindeki bardakları yaladı. Solgun bir matlıkla parlattı.

Terliksi Hayvan, artık akşam olduğunu ve evin erkeği babasının birazdan eve damlayacağını, yani artık kalkıp gitmesi gerektiğini Şakire Dudu'ya anlatabilmek için kalktı, perdeleri çekti. Şakire Dudu, "söylediklerimiyabanaatma" dedi, kalktı, gitti. Terliksi Hayvan, Şakire Dudu'nun ayağından çıkan ev terliklerini portmantoya kaldırdı, holün ışığını kapadı, terliklerini sürüye sürüye mutfağa gitti. Buzdolabından kıymalı biber dolmasını çıkarttı, ocağa koydu. Tarhana kavanozunu aldı, tencerede salça karıştırdı, üstüne su koyup kaynattı. Su tıslarken pencereden şöyle bir baktı, eve ekmek götüren kocalar, misafirlikte dedikoduyu abartınca akşam karanlığında eve geç kaldım telaşıyla koşturan kadınlar gördü. Annesi altın gününden gelirken böyle acele etmez, ne olsa sofra kuruluyor, babası bekletilmiyor, sinirlendirilmiyor. O, sıkılmadan dolaptan tabakları çıkarıp diziyor işte, çatalları kaşıkları sıralıyor, kapılar çalınıyor, gidip gidip açıyor, hoş geldin diyor. Çoban salatanın soğanlarını

elleriyle ezdi, acılarını öldürdü. Yüreğini de böyle ellerine alıp alıp sıksalar, un ufak etseler de hiçbir şey kalmasa. Ruhunu da tarhana suyu gibi kaynatsalar böyle, kaynata kaynata havaya karıştırsalar. Kaynata. Evlenmek de dert aslında, çok da bereket, değişiklik ummamalı insan, hele de kasabadan biriyle, şimdikinden ne farkı olacak? Ancak dışarlıklı biri olursa evliliğe tamam diyecek, kararı kesin, Almanya'dan birileri, öğretmen, memur, polis... Birileri. Gidecek birileri olursa... Burdan olursa babasının yerine kaynatası olacak, hele de kaynanası ölmüşse kesin gelir onlarla yaşar, huyunu suyunu bilmediği adamlar, baba oğul. En iyisi yine böyle anana babana sofralar kurmak, sen boş ver kızım Terliksi Hayvan, iyi böyle, ayaklarını sürüye sürüye yaşlanmak. Kaynata, belki topuğunun üzerinde dört döndürecek, kahve yap diyecek, hele bir de ihtiyarsa geceleri altına kaçırıyorsa. İğrendi. Soğanlar onu ağlattı.

Yemekten sonra babası kahveye çıkınca annesiyle rahatladılar, asmalıkonakı kendilerine ilişilmeden izleyebilecekler. Hemen çay suyu koydu annesi, oturma odasına dönüp koltuğuna oturunca askerdeki oğlunu andı, özledi. Kardeşi Amip, keşke hiç dönmese, asalak gibi omuzlarına binip onları emmese. Maç var deyip hindi gibi kabarmasa ama sonbahar başında gelip kabaracak, yazık. Tabağına yüzünü gömüp homurdana homurdana makarnasını yiyecek yine, sulu köfteye ekmekler banacak şapır şupur. İşerken illa ki, gürültü çıkaracak, şaldır şuldur. "Kalksana kız" diyecek, onu camın önünden kaldıracak. "Bakınıp durma" diyecek. Onu kusturacak. Can sıkıntısından patlatacak.

Oğluna ördüğü atkının ilmeklerinden başını kaldırmadan "Mısır patlatsana da yiyelim" dedi annesi. Terliğini çıkarıp bir bacağını altına aldığı yerinden kalktı, terliklerini giydi, fışır fışır gitti, patır patır patlattı, fıştık fıştık getirdi.

– Seni seviyorum.

– Ben de... ben de sevgilim, binlerce defa.

Bu duygular bir tek televizyonda olur, bir de acıklı liseli mektuplarında belki. Başka yerde kocalarla karıların böyle konuştuklarına hiç şahit olmadı. Zaten muhtemelen görmedikleri için böyle değişik, tabii ki gerçek değil, hele de kasaba yerinde

adamlar böyle konuşacak, yalan, ama bu yüzden izliyor annesi, kıraathanede maç izlemekte ve yıkanmamış bardaklardan acı çaylar içmekte olan çirkin kocasını hiç sevmediği için, olmayan seymen'i seviyor, ona da yazık.

Ordan ya da burdan, evlenip de ne yapacak ki, iğrenç. Bir de bacaklarını açacak koca denen adama, sabahları yıkanacak, acısı paklansa da geçmeyecek. Altın günlerinde gece sanki kederden ölmemiş gibi yalandan gülümseyecek, kek tarifleri verecek, benim adam da bayılır diyecek. Hamarat ve mutluymuş gibi gülecek, yeni kıyafetlerini göstermek için kollarını açacak.

Aşk filmlerde olur.

Kasabalarda evlilik olur.

Bütün kadınlar bilir ya, söz birliği etmiş gibi hepsi bilmezden gelir. Bir de çocuk peydahlatacaklar ona, kucağında adamın çirkin kulakları, ağzı, burnuyla oturan bir top et. Birken iki olacak nefreti, ikiyken üç. Ama sevmiş, bağrına basmış gibi yapacak, ağzına dayayacak elma ezmesini, ağladıkça verecek emziği, susturacak. Kendi ağlayacak.

– Çok güzel bir haberimiz var. Bütün ailenin burda olmasını istedik. Karım hamile, evet, mutluluk yuvamızı perçinleyen karıma kaldırıyorum kadehimi.

Alkışlar... Tebrikler...

Çayını dikti, bitirdi, ağzına çayın küçük küçük parçaları geldi. Yine süzgüyü koymayı unutmuş. Böyle bir perde olsa mesela, görmek istemediklerinin üstünü çekse örtse, sussa seymenağa, ağzına burnuna doluşmasını istemediği çirkinlikleri, fazlalıkları alıp götürecek bir süzgüsü olsa elinde mesela, neleri neleri örterdi, bana gelme deyip süzgüsünü nelere dikerdi.

Düşündü, zaten geriye pek bir şey kalmazdı.

Kapı çaldı. "Ay kim ki bu saatte" dedi annesi, oturduğu yerde toparlandı, açılmış dizlerini örttü. "Baban olmasa bari, en heyecanlı yerinde." Kalktı. Böyle işleri çocukluğundan beri ona yaptırırlar, telefonlara da o bakar, tabii saat geç değilse; o zaman telefonu babası açar. Sert sert "Alou" der.

seymenlebahar'ın vuslatının ortasında, en heyecanlı yerinde şıp diye damlayan, telaşe komşu Ramize'ymiş. Terliksi Hayvan, Şakire Dudu'nun giydiği terlikleri çıkarttı, bu kez de Ra-

mize'ye giydirdi. Annesi içerden seslendi: "Kimmiş?" "Ramize Ablaa." Ramize telaşla yürüdü, salona geçti. "Sabahı bekleyemedim, geldim" dedi, nefes nefese. "Sana kısmet çıktı." Annesi pek sevindi, bahar'ın hamileliğini hemencecik unuttu, damat adayını sordu, soruşturdu. Geçen ay, karşıdaki elektrikçinin yanına giren Enis'miş. İyi insanmış, içkisi kumarı yokmuş. Bir yalnız anacığı varmış, ona bakarmış. Yalnız bir kusuru varmış ki, dulmuş. Ama, çocuğu yokmuş. Neyse ki, analık olmayacakmış Terliksi Hayvan.

Kısmet uzaklarda değilmiş diye düşündü, güldü.

"Olmaz" dedi, kestirip attı. Annesi de Ramize de kızdılar. Niye olmaz, her şeye herkese olmaz demiş, yaşı geçmiş, bak artık kapısını dullar çalar olmuş, toparlansınmış, yüklensinmiş sandığını artık, temiz temiz gitsinmiş, nereye kadarmış?

Nereye kadar gidecek? İşte ancak sokağın karşısına geçebilir, sınavı kazanabilseydi. Okuyabilseydi. Trene binip gidebilseydi. O olmadı hiç değilse, tayinlilerden, memurlardan biri onun olabilseydi, bari böyle gidebilseydi. Kasabalıya varmam diye yemin etti. Bir evden öteki eve ne diye geçeyim dedi hep Terliksi Hayvan, haklı elbet, değişik bunun neresinde, buradan çıkamadıktan sonra?

Televizyonda bir jeep, kıvrımlı yollardan kayarak geçti. Anadolu'nun bozkırı, güzel göründü.

"Ölürüm de gitmem" dedi dicle, "ölürüm de senden ayrılmam." Ağladı.

* * *

Ertesi sabah erkenden kalktı, tülü araladı, Enis'e bakındı. Dükkâna birileri girdi çıktı, hangisi ki kısmeti? Bu adamlardan hangisiyle gerdeğe girecek? Hangisinin çocuğunu doğuracak? Daha neler artık. Girmesin. Doğurmasın. Olmaz. Evlenmeyecek. Ama yine de Enis'e baktı. Kim bu Enis?

Ütü bozuldu deyip dükkâna gitse, görse neymiş Enis? Aaa hallendi Terliksi Hayvan, onun da mı merağı var? Yok artık. Hayatta adımını atmasın dükkâna, girerse, tamam demek olur, ben de sana varım demek olur, gel beni al demek olur. Olmaz mı? Olur.

Terliğini sürüdü, gitti koltuğa oturdu. Demek Şakire Dudu'nun ortalık karışacak dediği şey buymuş. Sakin sular gibi gibi duran hayatına atılan taş, tülün ardındaki bir elektrikçiymiş. Elektrikçi bile değil, geçen ay yanına girdi dedi ya Ramize, çırak gibi bir şey bu herhalde. Çıraklık için yaşı büyük değil mi? Hem dul dediler, demek ki yaşı var. Neden dul? Kiminle evliydi? Öldü mü karısı? Boşandılar mı? Neden boşandılar? Dövmüş olmasın kadını? Kadıncağız da canıma tak etti dedi, baba evine gitti belki. Belki de manyağın biridir bu Enis, kadını öldürmüştür. Ay Allah muhafaza! Kendini, koltuğundan eğilmiş camdan dışarı bakarken buldu. Kendinden utandı.

Neden kimse tanımıyor Enis'i? Ramize de ben ilk dükkânda gördüm dedi ya. Kasabada biri birini tanımayacak, hayret. Sonradan mı kasabaya geldi? Nereli? Neden gelmiş? Kaçak mı yoksa?

Kalktı su içti.

Ramize iyi birine benziyor dediydi, sessiz bir hali tavrı var dediydi. Camın önünden geçti, bir daha geçti. Kimseleri göremedi.

Bakmamak için perdeyi kapadı, salon karardı.

Annesi, elinde pirinç dolu tepsiyle salona girdi, "Ne bu böyle ölü evi gibi, aç perdeleri" dedi. Sonra yüzünden bir karalık geçti, "Rahatsız mı etti yoksa?" dedi. "Yoo." "Doğru söyle, bakıyor mu?" "Yok bakmıyor." Perde açılınca annesi camın önüne gitti, eğildi, tülün ardından dükkânın içini görmeye çalıştı. Terliksi Hayvan yanında, "Gördün mü?" dedi, cıkladı annesi, "İçerde biri var ama, Ercan Abin bu." Derin bir nefes aldı Terliksi Hayvan.

Kim bu Enis?

"Bakınıp durma" dedi annesine, "istemiyorum zaten."

Kim bu Enis?

* * *

Saçlarını taradı, yandan ayırdı beğenmedi, ortadan ayırdı, küçükhüsam'a benzedim dedi, dağıttı, topuz yaptı, dullar gibi

oldum dedi, bozdu, ellerini suyla ıslatıp saçlarını biraz kabarttı, aynı tinaturner dedi, düzleştirdi. Kendine kızdı, tarağı bıraktı. Sallapati bir at kuyruğu sallandırdı arkasından. Terliklerini sürüye sürüye salona gitti, koltuğuna oturdu, oturmadan pencereden baktı şöyle bir, televizyonu açtı. Belli belirsiz saçlarını okşadı, kendi de farkında olmadan. Televizyonda bir ses, üç yumurta, iki su bardağı un, bir paket vanilya diyordu. Kalktı. Yine banyoya gitti, tırıs tırıs. Salondan açık televizyonun sesi geliyor. "Fırını 175 derecede ısıtıyoruz hanımlar." Ter bastı. Hırkasını çıkardı. At kuyruğunu bozdu. Saçları bluzunun yakasından, omuzlarından aşağı salındı. Ensesinden sırtına doğru ince bir ter süzüldü. Eğildi aynada yüzüne baktı, altları morlaşmaya başlamış gözlerine, ince bir çizgi dolanmış alnına baktı. "Kedi dillerini ılık sütle hafifçe ıslatıyoruz." Dilini çıkardı, dudaklarını yaladı. Banyonun kapısını kilitledi. İçerden boğuk boğuk sesler banyonun fayanslarına, Terliksi Hayvan'ın beyninin kıvrımlarına vurmaya devam etti. "Islattıktan sonra hepsini tepsiye sırayla diziyoruz." Bluzunu, dizleri sünmüş ev pantolonunu çıkardı. Fanilasını da sıyırıp attı. Soyundu. Çırılçıplak kalmış bedenine baktı. "Hamurumuz kulak memesi kıvamına geldiyse." Kulaklarından omzuna kaydı elleri, başları kabarmış memelerini sıktı, sımsıkı sıktı, canı acıdı. "Hamur kabarana kadar beklediysek." Ellerini hafifçe kabarmış göbeğinde gezdirdi, ayva tüylerinden ince bir ter geldi. "Kedi dillerinden tam oturmamışları ellerimizle bastırıyoruz." Titreyen ellerini göbeğinden aşağı kaydırdı, kıllı apışarasına bastırdı. Terliklerini çıkarttı, ayağıyla bir tekme attı, giyile giyile yamulmuş terlikleri yerdeki plastik kovaya doğru uçtular. Tangırdadılar. "Hazırladığımız sütlü karışımı şimdi kedi dillerinin üzerine dökeceğiz." Eğildi, yere uzandı. Banyonun soğuk taşı sırtını, belini, kalçasını, bacaklarını yakıp geçti. Titredi. "Döktükten sonra bir güzel yaydıralım." Üşümekten sanki zevk alarak bacaklarını açtı, ellerini apışarasında gezdirdi, bileklerinden, avuç içlerinden bir ter boşandı, parmağını içine doğru ittirdi. Korktu. Geri çekti. Yaparsa, dul Enis'i bile bulamaz artık. Banyonun taşına kanı süzülürse, bu terliklerle bu evde dolanmaya hepten mahkûm olur. "30 dakika pişirdikten sonra, kesip afiyetle yiyebilirsiniz." Aynanın

önünde, babasının jiletinin parıldayan ucunu gördü. Ayakları üşümekten mora çaldı.

Kalktı, sıcak suyun altına girdi, sabunlandı, ısındı.

Ağladı.

* * *

– Nereye böyle, giyinmiş süslenmişsin?

– Ne süsü? Hava alıcam biraz.

Annesi, Terliksi Hayvan'ın kızarttığı yanaklarına, tarayıp omzundan aşağı saldığı saçlarına, olur da birinin nişanına, nikâhına gelirse, dolaptan çıkarıp giydiği gri elbisesine baktı. Şaşırdı.

– Dükkâna gireyim deme sakın, ayıp.

Ne dükkânı der gibi baktı, annesi gözleriyle karşıyı gösterdi. Kaşlarını çattı. Terliksi Hayvan, omuz silkti, odadan çıktı, koridorda terliklerini çıkarıp pabuçlarını giyerken, annesi arkasından bağırdı: "Valla onun da merağı varmış der adam, hemen atladı der, çok ayıp."

Kapı hızla kapandı. Terlikleri kapı eşiğindeki paspasın üzerinde kaldılar, sinsice etrafa bakındılar. Teki, öteki tekine bir pişpirik attı. Öteki teki, yaşlı dişsizler gibi dermansız gülümsedi, "bir şey olmaz" dedi. İçlerindeki tüyler kapının altından gelen rüzgârla kıpırdandılar. Üşüdüler.

Anne, hemen yerinden kalktı, pencereye koştu. Kızını dükkânın önünden afilli afilli geçerken gördü. İçeri girmeyince rahatladı.

* * *

Yemekte, tabağındaki fasulye taneleriyle oynarken, başını kaldırmadan dedi ki:

– Emlakçı Taci Abi var ya...

"Ee" dedi babası cacığındaki salatalıkları çiğnerken, bir nefes aldı Terliksi Hayvan, cesaretlendi: "Dükkânda duracak birini arıyomuş, telefonlara filan bakıcak biri."

Ayağındaki terlikler paniğe kapıldılar, ayaklarına sıkı sıkı tutundular. Birbirlerine korkuyla baktılar.

"Alt tarafı bi sekreter olucan yani, âleme alo diycen, çay taşiycan" dedi babası, sarımsaklı sarımsaklı geğirirken. Terlikler, babaya sevgi ve hürmetle baktılar.

– Değişiklik olurdu bana da, hem biraz para kazanırdım.

"Taci'nin vereceği sadakadan n'olur" dedi babası. "Kazanıp gitseydin, adam olsaydın, okutacağımızı söyledik biz zamanında. Ama bu olmaz. Ben, Şinasi kızının üç kuruşuna kalmış dedirtmem" dedi.

Konu kapandı. Terlikler hislerine hâkim olamadılar, Terliksi Hayvan'ın ayaklarından çıkıp, masanın altından coşkuyla dans ede ede çıktılar, halının gül dalıyla oynaştılar, sehpanın ayakları etrafında döndüler, kikirdediler, duvarlardan duvarlara oynaşarak gezdiler. Sonra hemencecik döndüler, Terliksi Hayvan'ın ayaklarına yeniden yerleşiverdiler, o sofrayı toplamaya kalkmadan önce.

Perdenin aralık kalan kısmından kayan elektrikçinin beyaz ışığı, büfedeki bardaklara dokunuyordu. Bardaklar ışığa hiç yüz vermediler.

Gece rüyasında, floresan ışıklı bir odada kendini gördü, bir yerlerde telefonlar zır zır çalıyordu. Birini açıyor, öbürüne koşuyor ama yetişemiyordu. Birden elindeki telefon, yüzü olmayan bir adama dönüştü, ellerini yakaladı ısırdı, korktu, kaçarken ayağına içi boş bardaklarla dolu bir çay tepsisiyle, beyaz beyaz kablolar dolandı, ayağından terlikleri fırladı. Aaa ayakkabılarımı giymeden gelmişim diye düşünürken, yerde boğazı kesilmiş çıplak yatan ölü bir kadın gördü, parmağında alyansı ışıldayan. Çığlık bile atamayacak kadar korktu. Yüzü olmayan adam arkasından koştu, onu kavradı, omzunda soluğunu duydu. Ölüyorum sandı. Adam, büyük ellerini onun apışarasından içine soktu. Sertçe bastırdı.

Terle uyandı. Yanan dudaklarını suyla ıslattı.

* * *

Telaşe Ramize sabah kahvesini höpürdetirken dedi ki hızlı hızlı: "Bi' düşün, hemen kestirip atma." Bir nefes aldı, sanki soluğu boğazında kalacakmış da tıkanacakmış gibi oldu. "Zaten burda kimi kimsesi yokmuş, bir tek anneciği, ne kaynatayla uğ-

raşırsın ne görümceyle, ne kaynın olacak ne de dedikoduları. Üç kuru kafa siz, geçinir gidersiniz." Terliksi Hayvan, gözlerini terliğindeki delikten kaldırmadı, "Büyümüş bu" diye geçirdi içinden, "küçüktü." "Nerdenmiş?" dedi annesi. "Karısına ne olmuş?" "Valla karısı galiba ölmüş, Termenli'denmiş bunlar aslında, kardeşleriyle husumet çıkmış aralarında toprak mal davasına, karısı da ölünce o da almış anneciğini buraya göç etmiş." Terliksi Hayvan, gözleri hâlâ delikte, "Neden ölmüş karısı?" dedi, sanki hiç önemsemiyormuş gibi görünerek. Ramize kahvesinin telvesini yaladı. "Onu tam bilemeyeceğim. Ecel herhalde." Terliksi Hayvan, demek buraya yerleşmiş, mıh gibi gelip oturmuş demek, demek kalkıp da başka diyarlara gitmeyecek, kendine hane diye bu kasabayı bulmuş, hah, aptalın biri demek, diye geçirdi kafasından. Burayı ev belleyecek, demek bu köhne evleri beğenmiş, bu kıpırdamaz denizi deniz diye seçmiş, bu dükkânları beğenmiş demek aptal, dedi içinden.

Annesi adamın yabanlığından tedirgin oldu, "Kime sorsak soruştursak, tanımadık bilinmedik adam, hırlı mı hırsız mı?" Ramize, "bilemem" der gibi baktı, kaşlarını kaldırıp yüzünü yana düşürdü, küt parmaklarıyla tuttuğu fincanını sehpaya bıraktı. "Bana müsaade" dedi. Terliksi Hayvan bir anda "İstemem" dedi. "İstemiyorum, sakın üstüme varmayın." Annesi "Hemen kestirip atma" diyecek oldu. Lafı ağzına tıkadı, "Ramize Abla, git söyle istemiyormuş de." "Sen bilirsin kızım" dedi Ramize, "ben elçiyim, zorla güzellik olmaz, istemiyorsan..." Anne Terliksi Hayvan'a öfkeyle baktı. Ramize kalktı.

Terliksi Hayvan onu geçirdi, çıkardığı terliklerini kaldırıp portmantoya koydu.

Televizyonda, yüzünü göstermeyen bir kadın ağlıyordu.

"Hep dövdü beni. Evlendiğimden beri bir gün yüzü görmedim. Hep dayak hep dayak. Korkuyorum, öldürecek beni."

Terliklerini fışırdatarak pencereye geldi, Enis'e bakındı. Yine göremedi. İyice meraklandı.

Tam dönecekken dükkândan biri çıktı. Kasabada daha önce hiç görmediği bir adam. Esmer. Uzun boylu. Kısa saçları yana düşmüş. Kara gözleri dalgınlıkla bakan. Adam, bir sigara yaktı. İçine çekti. Tuttu. Bıraktı. Duman burnundan yavaş yavaş çıkıp

hüzünle havaya karıştı. Terliksi Hayvan yutkundu, omuzlarından sinesine doğru sanki bir rüzgâr esti. Ramize paytak paytak karşıya geçti, adamın yanına vardı, bir şeyler söyledi. Terliksi Hayvan, pencereyi açıp Ramize'yi omuzlarından yakalamak, onun şişman bedenini avuçlarına almak istedi, onu durdurmak, sus demek istedi. Adam yüzünü önüne düşürdü. Üzüldü.

Ramize koşu koşu gitti, yan apartmana girdi, gözden kayboldu. Adam biraz daha durdu, kederle bir nefes daha çekti, dumanı yüzünden kayıp havaya karışırken, Terliksi Hayvan'ın penceresine baktı. Yüzünde elemli düşler dolandı. Terliksi Hayvan'ın içli nefesi tülü hafifçe kabartıp indirdi. Adam sigarasını yere attı, içeri girdi. Terliksi Hayvan pencerenin önünde kıpırdamadan durdu, kendi kendine yanan sigarayı, sönene dek, ölü bir izmarit olana dek izledi.

Annesi, elinde bir kap çiğ bezelyeyle odaya girdi, televizyonun karşısına oturup teker teker açtı, taneleri pıtır pıtır ayıklamaya başladı. Terliksi Hayvan, geldi koltuğa uzandı. "İyi yaptım iyi" diye düşündü, kendini rahatlatmaya, avutmaya çalışarak, "burada mı kalacaktım, gide gide karşı apartmana mı gidecektim, öğlenleri ona yemek mi taşıyacaktım" diye düşündü. Habbe habbe kaba düşen bezelyelerin tıpırtısıyla uykuya daldı. Rüyasında yağmur altında yürüyordu. Uzak uzak yollar önünde açılıyor, ama o ufka vardığını sandığı anda yol kapanıyordu. Yağmur altında ıslanıyor, üşüyordu.

* * *

Mevsim bir anda sonbahar oldu. Kardeşi Amip askerden döndü. Ona kan kusturdu. Çarçabuk gömlekler ütületti, kapuskayı görünce onu sofradan kaldırdı, sucuklu yumurtalar yaptırttı. "Terliğimin teki nerde" diye bağrındı. Banyoda ıslak dikilirken, "havlu" diye tepindi. Ablasını camın önünde görürse demediğini bırakmadı. Annesi oğlunun bir dediğini ikiletmedi, onu daha da şımarttı, hükümdarlığını pekiştirdi, otuzuna gelmiş kızı Terliksi Hayvan'ı ezdirdikçe ezdirdi.

Enis'e bir daha bakamadı. Enis de zaten kapı önüne bile çıkmadı. Günler akşama böylece döndü, mevsim bahardan ya-

za, yazdan sonbahara böylece erdi, sessiz sedasız. Hiçbir şey olmamış gibi, sakin sakin fışırdadı ağaçlar. Hani değişik gelecek demişti Şakire Dudu, zaman içinde yalanı kabullendi. Terliklerini eskite eskite giydi, odalarda fıştık fıştık dolandı. Hırkasını giydi. Ev içlerinde kaldı. Dışarılara çıkmadı. Geceleri rüyasında yüzü olmayan adamı gördüğü de oldu, apışarası ıslak uyandığı da. Bunları da unuttu. Çoban salatalar yaptı. Sofralar kurdu. Kaldırdı. Elektrikçinin, akşamları yanan beyaz ışığı büfedeki bardakları her akşam yaladı. Görmemek için her günbatımında perdeleri sımsıkı örttü. Ömrüne bir yaş, alnına bir çizgi daha aldı. Televizyonda diziler başladı, diziler bitti. Tarifler aldı, yapmadan yırttı, attı. Kaldı.

Bir sabah yine Ramize geldi. Kahvesini höpürdetirken, "Seninki gidiyormuş" dedi. "Benimki kim?" dedi Terliksi Hayvan, anlamazlığa vererek ve yanı iyiden iyiye açılmış terliğini gizlemeye çalışarak. Ramize işveyle güldü, "Yüz vermediğin karşıki işte canım, işçi kâğıtları gelmiş, Fransa'ya gidiyormuş." Terliksi Hayvan'ın kalbine bir bıçak saplandı, içerde dönerek bağrını yaktı. "Kestirip atmasaydın bak avrupalara gidecektin" dedi, açık sinesinden içeri kezzaplar döktü. Onu yaktı.

Terlikleriyle evden fırladı. Terlikler sokağın pisliği altlarına bulanınca ne yapacaklarını bilemediler. Mideleri bulandı. Annesiyle, Ramize neye uğradıklarını şaşırdılar, peşinden koşturdular, "dur kız nereye" diyerek. Terliksi Hayvan koştu, sokağın karşısına geçti, bir solukta elektrikçiye girdi. "Enis'e bakmıştım" dedi. İçerdeki adamlar şaşırdılar. "Gitti o" dedi, Ercan Abisi. "Yarın İstanbul'dan uçakları kalkacakmış." Kezzap ciğerlerini yararak geçti. Uçabilirdi. Bir kuş misali. Bu topraklara tepeden bakarak, bulutlara vararak, başı göğe ererek, gidebilirdi.

Annesiyle Ramize soluk soluğa ve utançla dükkâna girdiler. Onu toparlayıp götürmek, yabancı adamların ayıplayan bakışlarından kurtarmak istediler. Ellerinden kaydı, fıştık fıştık terlikleriyle kuş gibi çıktı dükkândan, sokağı yararak geçti, caddeye vardı, terlikleriyle koştu koştu. "Ah delirdi bu" diyerek arkasından ağladı annesi. Terlikleri sokağın kirine dayanamayıp ayaklarından çıkacakmış gibi oldular. Umursamadı. Köşelerden yanarak döndü, saçak altlarından eselekli eselekli geçti, gözlerini

pörtletip kıraathanelerde, muhtarlığın önünde, polisevinin çay bahçesinde Enis'i arandı, delirerek. Terlikler utandılar.

Buldu. Uzun boyu, kara saçları, düzgün elleri, bembeyaz dişleri ve geniş omuzlarıyla otobüs yazıhanesine giriyordu. Yaklaştı. Dükkândan içeri baktı. Terlikleri caddelerin, sokakların pisinden içine kapanmışlardı, ona küsmüşlerdi. İçeri girdi. Enis karşısında pejmürde bir Leyla görünce şaşırdı. "Leyla" dedi.

– Gidiyormuşsun.

– Evet.

Enis, Leyla'nın omuzlarından kaymış ev hırkasına, dağılmış saçlarına, ayaklarındaki terliklerine baktı. Ne diyeceğini bilemedi. Annesiyle Ramize kan ter dükkâna girdiler. Onu toparlayıp götürürlerken, Enis'e "kusura bakma" dediler. Utandılar. Enis, kısa boyu, şişman bedeni, sarı dişleri ve kel kafasıyla kapıdan çıktı, eşikte durdu, Leyla'nın ardından baktı. İçeri girdi, annesi ve kendi için iki İstanbul bileti aldı, bu akşama. Çıktı, bir sigara yaktı.

Terliksi Hayvan'ı evde yatırdılar, uyuttular.

Ramize, annesine dert yandı. "Ben ne bileyim böyle olduğunu" dedi. "Adamı gördü beğenmedi de ondan istemem diyor sandım, malum çirkince biraz, yaradanım sen bana günah yazma, gördün işte, hem kel hem fodul, üstüne ondan varmadım ben. Haklı dedim, çirkin adamın koynuna girmek kolay mı dedim?"

2008

Allah Baba

– Adın ne senin bakalım tatlı kız?

– ....

– Aa dilini yutmuş.

Dilini yutmamıştı. Ağzının içinde uslu uslu durmakta olan dilini, çıkarıp gösterdi.

– Hmm yutmamış. Demek ki, sesini alıp götürmüşler.

– Götürmediler.

* * *

Dilini değil dayısını alıp götürmüşlerdi. Dayısı kışları mektebe, Hakhukuk öğrenmeye Okulşehir'e giderdi ve oradan renkli renkli boyama kitapları, boya kalemleri ve Ayşegül isminde bir kızı, tatilde, okulda, havuzda, alışverişte gösteren resimli kitaplar getirirdi. Sanıyordu ki, Okulşehir'de yaşayan Ayşegül ve dayısı arkadaştılar. Renkli sayfalar içinde koşar, konuşurdular. Mevsim dönüp karlar eriyince ve şeftali sıcakları iyiden iyiye bastırınca, dayısı Ayşegül'e şöyle derdi: "Yeğenimi çok ihmal ettim, biraz da ona gideyim." Dayısı Ayşegül'ün kitabının içinden çıkar, o kitapları ve kendi Hakhukuk kitaplarını valizine doldurur, Okulşehir'den trene binip kasabaya gelirdi.

Dayısının gelişi bir şenlikti. Anneannesi, annesi, teyzeleri evin içinde, mutfakta koşturur, evi düzenlemek isterlerken dağıtır, yemek yapmak için her şeyi birbirine karıştırırlardı.

Kikirderdi.

Yardıma mahalleli de gelir, bir iki yıla avukat çıkacak bu delikanlının gelişine hürmeten baklava sinilerini, mantı tepsilerini, içi pirinçle doldurulmuş biberlerin ve baygın imamların kuşhanelerini getirip dizi dizi dizerlerdi. Dayının, cumhuriyetimizin ellinci sene-i devriyesinde kurulup bir devlet büyüğünün makasıyla kırmızı kurdelesi kesilen, 50. Yıl Lisesi'nden arkadaşları, kendilerinin aksine durmamış ve kasabada kalmamış arkadaşlarının adına hoş geldinler düzenlerlerdi, balıklı, rakılı, rokalı.

Mevsimlerin dönüşü, dayının trenden inişiydi.

Dayısı, onu parka götürürdü. Eline dondurma verir, içinde Ayşegül'ün yaşadığı Okulşehir'i anlatırdı. O, dayısının güzel bakan yeşil gözlerine dalmış, akşam melteminin esintisinde dalgalanan sarımtırak kumral saçlarına bakarken ve güzel yüzünü çepeçevre dolanan sakallarına hayran kalırken, dayısı uzun uzun anlatırdı, içinde okulların, yolların, kalabalıkların olduğu bu şehri. Dayısı diyordu ki, Okulşehir'de iyilerle kötüler de vardır, bir de onların savaşı.

Ancak o bu savaşı, Türk ordusunun tarihte kazandığı şanlı savaşlar sandı.

Hükümet bahçesinin ıhlamur esintilerinin altındaki bir bankta otururlarken, üzerlerine düşen akşam güneşinden ve evlerin bahçelerinden, balkonlarından duyulan, kurulmakta olan sofraların çatal kaşık seslerinden anlarlardı ki, artık eve gitme vaktidir. Bedestenin taş duvarlarının önünden kıvrıla kıvrıla akarlarken, dayısının kemikli elini sıkıca kavrardı. Dayısı, pencereden görünen Ağdacı Balçiçek Abla'nın, az ilerdeki bir başka evin bahçe kapısında beliren Bastoncu Halim'in "hoş geldin yavrum"una gülümseyerek karşılık verirken, "dayım" derdi içinden. "Benim dayım, uzaklardan geldi." Evlerinde, karılarının ve kızlarının sofraları tam tekmil hazırlayışını, kahvehanenin önündeki sandalyelere kurularak bekleyen amcalara "iyi akşamlar" derlerken de dayısının elini bırakmazdı. Küçük ve sessiz çocuklara sataşmayı âdet edinmiş kahveliler, kendisine "yavuklun gelmiş, hadi iyisin" deyip güldüklerinde ise, dayısının bacaklarının arkasına saklanırdı. Küserdi.

Anneannenin evine vardıklarında, masanın etrafına sıralanmış meraklı yüzleri ve masanın üzerine dizilmiş köfteleri, patlıcan ezmeleri, börekleri görürler, nefis kokularla sarhoş, masaya ilişiverirlerdi.

– E anlat bakalım oğlum, derlerdi sonra sözü tek tek alarak. "Oralar nasıl?"

"İyi" derdi dayısı.

"Burası mı daha iyi, orası mı?

"Burası" derdi dayısı.

Oysa, dünyanın henüz pek azını görebilmiş gözleriyle bile olsa anlardı ve kimsenin göremediğini o çocuk kalbiyle görürdü ki, dayısının bir derdi vardı ve aslında her gelişinde biraz daha uzak, biraz daha suskun olmaktaydı, yeğenine karşı olmasa da. Dayısı, kuytu köşelerde gazeteyle kaplanmış kitaplarına gömülmüş okurken, yüzünü dolanan kumral sakallarını sıvazlardı ve o her seferinde onu kapı aralarından görür ve onun bu gamlı kederine üzülürdü. Belli ki, Okulşehir'in bir yarası vardı, dayısını da dağlayan.

"Okul ne zaman bitecek avukat oğlum" derlerdi.

"İki yıla bitiyor inşallah" derdi dayısı.

Yıl hesabını tutamazdı tabii ama bilirdi ki, dayısının savaşı uzun olacaktı besbelli. Mevsimler boyu olacaktı belki, birkaç bağbozumu kadar, sayfalarca mektup yazımı kadar, bahçedeki bodur ama hışırtılı ağaçların birkaç sonbaharlık elma verişi kadar belki.

Anneannesi bilezikli iki kolunu böğründe kavuşturarak, kıvançla göğe bakardı.

"Maşallah oğlum kıymetlime maşallah... Tü tü tü..."

Gülerlerdi.

O zamanlar böyleydi.

* * *

Annesiyle babası, onu dayısına kavuşturacak otobüse bilet alırlarken, sandalyede sessizce oturup pencereden dışarıya baktı. Dükkânların önündeki boş alana yanaşmaya çalışan otobüslerin ve üzerlerinde siyah paltoları, ellerinde valizleriyle oradan oraya

dolanmakta olan tek tük insanların üzerine ince ince yağan sulu karı seyretti. Sulu sepken, camı iğne topuzu darbelerle parçalara bölerken gözlerinin dibinde; kenardaki esnaf lokantasından bir elinde pembe kâğıtla çıkan bir adam gördü. Adam bıyıktan görünmeyen dudaklarını silip kâğıdı da kocaman tekelerleklerin açtığı çukuru dolduran yağmur birikintisinin içine attı. Pembe kâğıt suyu emerek koyulaştı, ağırlaştı, battı.

Kâğıdın kayboluşunu gözleri acıyana, dünya üzerindeki ağaçları, bankları, otobüsleri, insanları bir aslı bir sureti olarak ikiye bölünmüş halde, çifter çifter görene dek izledi.

– Kızım bak, amca sana soru soruyor.

Duymamıştı ki, sanki birikintinin içindeki kâğıt değildi de kendisiydi, ağırdı incecik kolları ve kırmızı külotlu çorapla sıkı sıkı sarılmış ince bacakları; bir uyuşukluk vardı çocukluğunun tazeliğine inat. Sonra, sanki biri ellerini tutmuş da onu bulanık suyun içinden dünyaya doğru ağır ağır çekiyormuş gibi, üzerinden tatlı bir karabasan, mıymıntı bir eşik cini geçti, onu anın mat soğuğuna, seslere, nefeslere uyandırdı.

Yerdeki gaz lambasından bir sıcaklık uman otobüs yazıhanesi, belli ki kışa karşı biraz yenikti. Beyaz badanayı, üzerine sarı sarı yuvarlaklar çizerek dalgalandıran nem, önlerinde valizleriyle bekleyen insanların etlerine, etlerinden kemiklerine, kemiklerinden ciğerlerine doğru ilerliyor, üşütüyordu. Dalgalı neme tutunan ve üzerinde otuz bir şubat bin dokuz yüz seksen üç yazan saatli maarif takviminin yanında Atatürkümüz, bir çerçeveden bakıyor, yanı başında, fırça darbeleriyle ülkeyi baştan başa boyayan ve kendine yer edinen bir paşa, üstünde yaldızlı üniformasıyla, bir resim olmuş, duruyordu.

Usul usul geldi, annesinin paltosunun eteğine saklandı. Yüksekçe bir masanın ardından, anne ve babasına bilet veren adamın sadece başının görülebilmesine şaştı. Başlımasa adını takıverdiği bu adam, zeytin çekirdeği büyüklüğündeki gözlerini kırpıştıra kırpıştıra ona sorular sorarken, o duvarda asılı resimlere baktı.

– Adın ne senin bakalım tatlı kız?

Cevap vermiyordu. Çünkü ilk kez gördüğü bu Başlımasa'ya cevap vermek, sessiz dünyasından zorla çekilip çıkarılması demekti.

Hem onlar, dayısına gitmekteydiler. Ayşegül'le dayısı, şimdilerde bir kapalı odada oyun oynamaktaydılar, dertleşip konuşmaktaydılar. Hem sonra dayısı, Ayşegül'ün seyahatlerini ona anlatmak için, kilitli odasında oturmuş onu bekli...

– Aaa... dilini yutmuş.

... yordu.

Dilin yutulamayacağını Başlımasa'ya göstermek için, ağzını açıp dilini gösterdi.

* * *

Ağdacı Balçiçek Abla'nın evindelerdi o gün. Anneannesi, annesi, teyzeleri toplanmış, süt beyazı bacaklarına çambalı sakızlarını yapıştırıp yapıştırıp çekiyorlardı. Sehpaların üzerine konmuş taslarda, yaz sonunun üzümleri tepeleme doluydu ama o şekerli ağdadan bir tutam da diline koyuverirler diye umarak, ağzını açıp dilini çıkarmış, teyzesinden annesine, annesinden Balçiçek'e, oradan da son bir medet anneannesine koşuyordu.

"Sok o dilini içeri, koparırım" demişti annesi.

Gülüşmüşlerdi.

– Balçiçek Ablaaaaaaaa, Balçiçek Ablaaaaaaaaaaaaaaa...

Balçiçek, bir hayırdır nefesi alarak, pencereye koştu. Bakışlar pencereye yönelince, o, fırsattan istifade, bir parmak çam balını ağzına çalıverdi, telaşlı, küçümen, hınzır.

– N'oldu Duriye, yangın mı yanıyo, ne bağrıyosun?

Kasabanın ulağı, Güğümleri Kalaylı Duriye, şaşkınlıktan yuvalarından fırlamış gözleriyle bahçede, asmanın altında bağırıyordu.

– Hafize Ana burda mı? Ona telefon varmış. Şehirlerarası.

Anneannesi şaşkın, üstünde yeşil asma dallarının dolandığı jarse elbisesini dolduran ton ton vücuduyla merdivenlerden koşarak indi, peşinden kızlarını, torununu ve Balçiçek'i de sürükleyerek. Kuruyup bahçeye düşüvermiş asma yapraklarını koşar adım ezerek, sokağa, sokağı meraklı bakışlar altında geçerek, kasaba meydanına çıktılar, kahvehaneye vardılar. "Nolmuş nolmuş" diyen yüzlerine verilen kulaktan kulağa cevapla

başlarını önüne düşüren kasabalılar bilmekteydi ki, böyle canhıraş gelen şehirlerarası telefonlar hayra alamet değildirler. Çaylarını, tavlalarını yarım bırakıp Hafize Ana'nın gelişini sessizce bekleyen kasaba erkekleri, Hafize Ana ve ardındakiler kahvehaneye girince, üzgün ve sessiz yüzleriyle telefonun yerini gösterdiler.

– Alo, Alooo!! Oğlum... Niçin yavrum?... Neden oğlum?... Ne zaman?... Kapatma yavrucum... Alo... Alo!!!! Aloooo!!!!

Anneannesinin altına bir sandalye verildi, eline kolonyalar döküldü, ağzına bir yudum su verildi. Annesi ve teyzeleri başında "nolmuş anne" diye bağırırlarken, onun Duriye'nin sesiyle, gizliden gizliye bir parmakçık çalabildiği çambalı dilinde büyüdükçe büyüdü. Ağzının içini bal bulamaç bir yapışkan kapladı.

"Hapse koymuşlar" dedi anneanne.

Dünya ağdalaştı, ağırlaştı, çiğ bir şekere bulandı. Anneannesinin üstündeki entarinin asma dalları uzadı, kahvehanenin ahşap masalarını, sandalyelerini dolandı sarmaşık misali, insanların kolları, bacakları, kafaları yandan, yukarılardan çekilmiş gibi uzayarak göklere erişti. Dilindeki şekerli bal, dilinden, içine, içinden yüzüne, yüzünden parmak uçlarına doğru yayıldı.

Kustu.

"Büyükşehirler karışmış Hafize Ana, kardeş kardeşi vurur olmuş" dediler. "Oğlan olaylara karışmış belli ki" dediler. "Birşeycik olmaz, birkaç güne kalmaz salıverirler" dediler.

Birkaç haftaya kalmadı, radyolardan bir ses, halkına sokağa çıkmamalarını buyurdu.

* * *

"Demek ki, sesini alıp götürmüşler" dedi Başlımasa.

Gözleri duvarlarda, duvarda asılı resimlerde olan kız, "götürmediler" dedi.

"E o zaman söyle bakalım" dedi Başlımasa, "o baktığın resimler kimin? Bu mavi gözlü adam kim?"

"Atatürkümüz" dedi.

Annesi ve babası bir kusmukla susuveren kızlarını ilk kez konuşturabilen bilet kesiciye müteşekkir baktılar. Çok zaman olmuştu ki, anneannenin durmayan gözyaşlarını kurutmaya çalışıyor, ağzından tek kelam çıkmayan kızlarını ise konuşturmaya uğraşıyorlardı.

"Peki ya, yanındaki kim?" dedi Başlımasa.

Gözlerini, koyu yeşil elbisenin üzerinde parıldayan düğmelerde, apoletlerde gezdirdi. Düşündü.

"Allah baba" dedi.

2007

Ademlerin Havva

– Kız Hala, gelsene, Ademlerin Havva'ya gidiyoruz.

Kız Hala, cevabını yüzünü ekşiterek, sonra da bulutlardan yana dönerek verdi. Ellerinde mis kokulu zeytinli poğaçalar ve pırasalı Arnavut börekleri taşıyan pembe-beyaz yüzlü kadınlar, fazlasıyla gudubet buldukları Kız Hala'ya bakıp kikirdeşerek, pencerenin önünden geçip gittiler. Kız Hala aralarına beyazların karıştığı ondüleli saçları bozulmasın diye, pencereyi açmadan, kendini, yaşlandıkça saydamlaşan tenini rüzgâra bırakmadan, otururdu. Sardunyaların kırmızısıyla tezat solgun yüzü, çivit mavisi gözleri, pencerenin önünde, sünnetten kaçan donsuz çocukları ve peşlerinde usturayla koşturan berberleri, gelinleri yeni evine taşıyan gelin alaylarını, anasının karnında ılık sular içinde canına can alan bebeleri, sonra onların bir kara delikten dünyaya varıp boy vermelerini, sokak boyunca koşturmalarını görürdü. Pencerenin önünde oturup yağmurları yağdırdı Kız Hala, karları döktürdü, güneşleri açtırdı, yıllarına yılları ekledi.

Kocaya gidemeyince baba evinde kalan kızlar, kocayınca erkek kardeşlerinin başına kalırlar, memleketindendi.

* * *

Gülizar'ın çeyizleri tamdı. Biri dantel, öbürü nakış, öteki iğne oyası üç yatak örtüsü ki, kan ter içinde yazılmış mahrem sırları, sabah olunca örtebilsinler, fısıltıları silsinler diye temiz

pak hazırdılar. Büfenin içindeki likör bardaklarının, Doğu işi kahve fincanlarının altına yayılsınlar diye badem figürlü tığ işi örtüler ütülü, kın gibi, çakı gibiydiler. Külle ovulmuş gümüş çatallar, bıçaklar, kaşıklar eksiksiz tamdılar, parlaktılar, apoletler kadar göz alıcıydılar.

Hepsi sandıkta dizili, hazır bekleyen bir alay orduydular. Komutanın gelişini beklediler.

Hazır'ol! Kıt-a dur!

Gülizar'ı sandığıyla beraber alıp götürmeye istekli adımlar, bir gün geliverdiler. Rap Rap Rap. Kapıyı çaldılar. Tak Tak Tak.

Almanya'da işçiydi damat namzedi.

Binbir marifetle donattıkları körpecik kızları Gülizar'ın, bir göçmen elinde, harpten yeni çıkmış Alamanya'nın fabrikalarında, savaş yıkıntıları yok olsun diye durmadan fır dönen dişlileri arasında heba olmasına gönlü razı olmayan aile, gelen Alamancı işçi komutanı fazla beğenmedi. Naz yaptılar. Sonra cevap verelim dediler.

* * *

– Gülizar, Avrupa'ya mı gidiyosun? Hiiii.... Kısmete bak.

Kasabanın bütün gelinlik kızları Gülizar'ı çepeçevre sarmış, onun çivit mavisi gözlerine bakıyor, omuzlarından aşağı dökülen, dökülürken altın gibi ışıldayan sarı saçlarına gıpta ediyorlardı. Kendi diktiği ipekli elbisesinin içinde Gülizar, Almanya'ya gelin gitmeyi hak edecek kadar güzeldi onlara göre. Havva Anaları gibi, Meryem Anaları gibi masumdu güzelliği. Film setlerindeki uykusuzluktan, çalışmaktan, rol kesmekten kurtarılıp prenses edilen hani şu hep özendikleri Grace Kelly gibi güzeldi, mağrur. Pamuk beyazı yüzü arada bir utançla pembeleşiyordu Gülizar'ın, diğer kızların ortasında prensesler gibi dalgalanıyordu. Talih ona vurmuştu demek, bir kutu kadar kapalı bu küçük topraklardan dışarı, bir tek o çıkıyordu.

Gülizar, Avrupalı oluyordu.

* * *

Kız Hala, ellerinde eksikliğini bir ömür hissettiği alyans boşluğunu tutmayı âdet edinmişti. Eli, sol elinin boş yüzük parmağını belli belirsiz dolanırken, ıssız içi daha da çoraklaşırdı sanki. Hayatı boşluktan ibaretti, yarımdı, bütünleşememiş içi kurtlu bir parçaydı Kız Hala. İnsanların evde kalmışlığını yüzüne nasıl da vurduklarını göre göre, sevilmek için özlemle yanan taze kalbi giderek taşlaştı, kurudu. Genç ipek bedeni kimseler göremeden kırıştı, her ay ıstıraplarla gelen kadınlığı, görevini tamamlayamadan, döllenip çocuklar yaratamadan bitti, kesildi, akmaz oldu.

Evlenmek için doğmuş kadınlar, memleketindendi. Evlenemeyince, dünyaya boşuna geldiğine kanaat getirdi.

Dünyayla bağı, beklemek olan Kız Hala, kardeşlerinin evinde, demir başlı tek kişilik somya yatağında gece yarıları yan odadan gelen iniltileri dinleyerek, kardeşlerinin karılarının, mide bulantılarıyla nazlanıp gözleri yerde, utangaç, "yüklüyüm" demelerine iç geçirerek, doğum vakti karda kıyamette koşup ebeyi getirerek, su kaynatıp acıyla ciyak ciyak bağıran gelinlerin ağzına ısırsın diye kendi ellerini vererek yaşlandı. Zifaf yatakları hazırladı; üstü tüllü, işli, boncuklu lohusa yastıklarını kaz tüyüyle doldurdu; tarçınlı, kan kırmızı lohusa şerbetleri kaynattı, sünnet yataklarını süsledi, pipisinin acısıyla kıvranan yeğenlerini memelerine bastırıp avuttu.

Kaderin kendisine başrol vermediği ömründe, başkalarının evliliklerinin kıyılarında dolaştı, kuytu odaların karanlık dehlizlerine giremeden, koklamakla yetindi.

Bekledi.

* * *

Gülizar'ın, kasabanın dikiş bilen diğer kadınları gibi kendisine terzi diyen annesiyle, kasabanın tek manifaturacısı babası biri öğretmen diğeri subay iki damadın elinde, kasabadan kasabaya, şehirden şehire, diyardan diyara savrulan kızlarının hasretiyle öylesine yanmaktaydılar ki, anne ölürüm de kızlarımın en iyisi, biriciğim küçük kızım, gülizarımı, alamanyalara vermem dedi. Uzun yüzlü, uzun burunlu, birazcık da sarsak en

büyük ablayla, kulakları azıcık az işiten, kafası da az birazcık ağır işleyen küçük abladan sonra, Gülizar, ailenin en nadide, en güzel, en becerikli, en mis kokulu, en gülden daha gül yegânesiydi; en nadide, en okumuş, en akıllı, en zengin damada gelin edilmeyi hak eden. Vakt-i zamanında Atatürkümüz, binbir belayla eriştiğimiz aydınlık günlerimizde yazılacak, okunacak, yeni harflerimizi halkımıza tanıştırmak ve soldan sağa ilerleyen bu yeni yazıyı öğretmek için kasabaya gelmiş, Gülizar'ın çocuk annesine, kendi adını yeni Türkçeyle yazmasını öğretmişti. Yurdun ilkokul kitaplarında, ortaokulların koridorlarında bir resim olup kalan Gülizar'ın çocuk annesine Atatürkümüz, o anda şöyle diyordu: "İlim irfan sahibi olması en fazla gereken evlatlarımız kızlarımızdır ki, bu vatanın kadın doktorlara, kadın sanatkârlara, kadın öğretmenlere, kadın mühendislere, kadın pilotlara ihtiyacı vardır. Bizi medeniyete sizin zekânız, sizin bilginiz taşıyacaktır. Kemal Atatürk." Kasabanın diğer kadınları, erkekleri, yaşlıları ve çocukları gibi, Gülizar'ın çocuk annesi de, kadın demenin anne demek olduğunu sandığından ve bundan ötesini de ömrü billah bilmediğinden, Atatürkümüz'ün bu medeni dileklerini şuna yordu: "Ben ve büyüyünce doğuracağım kızlarım, doktorla, mühendisle, pilotla, öğretmenle, sanatkârla evlenmeliyiz ki, vatanımızı muasır medeniyetler mertebesine yükseltebilelim."

Çocukluğundaki bu hatırayla her daim gurur duyan Gülizar'ın annesi, alamanyalardaki bir işçi parçasıyla kızını evlendirmeyi, vatanı için büyük bir kayıp, koca bir ayıp, gelişme ve çağdaşlaşma yolundaki güzide ülkesinin istikbaline atılacak en kötü, en karanlık, en musibet adım olarak görmekteydi. Ne de olsa, Atatürkümüz'e olan bağı sonsuzdu.

Mademki en güzel, en marifetli, en akıllı kızı Gülizar'dı, en iyisinin, damatların en kıymetlisi saydığı doktoru beklemek olduğuna kanaat getirdi. Elbet gelirdi, gelecekti.

Gülizar doktorun olacaktı.

Adı, Doktorun Gülizar olacaktı.

* * *

Bir duvarla bölük alamanya'ya gitme hayaliyle yanan Gülizar, dünyanın epeyce uzağında doğdukları için kendisinin ve diğer hemşehrilerinin mutfağına kadar henüz erişememiş, kahve makinası, gazlı fırın, buzdolabı gibi nimetlerden faydalanacağı günleri, iple çekiyordu. Büyükşehirden kasabaya bir sonraki ay ancak ulaşabilen mecmualarda okumuş, resimli romanlarda görmüş, kasaba meydanına kurulan yazlık sinemanın, film başlamadan önce çıkan, yabancı diyarların kısacık bölük pörçük makaralarından görmüştü ki, ecnebi dillerde konuşan memleketlerde kadınlar çamaşırlarını sodayla beyazlatmıyor, tenlerini Gülizar ve arkadaşlarının yaptıkları gibi balbademsüt bulamacıyla parlatmıyordu. Oralarda kadınlar, saçlarını beyaz sabun zeytinyağıyla ışıldatmıyor, oralarda bütün güzellikler, kutu kutu edilmiş satılıyor, kadınların önüne sürülüyordu.

Oralarda kadınlar, içinde siyah beyaz resimlerin oynaştığı bir kutuya bakıyor, içindekileri seyreyliyordu ki, Gülizar bunu daha ömründe yakından görmemiş, eğilip dokunmamıştı.

Avrupa dedikleri bir duvarla ikiye ayrılmıştı. Duvarın öte tarafı, öte dünyanındı, Gülizar'ın da içinde olduğu.

Ama seyr-ü sefer başlayacak, Gülizar yüklenip gidecekti. Duvarları geçecekti. alamanyalara varacaktı.

Dünyanın, Gülizar'ın emrine amade olacağı günler yakındı.

* * *

Kız Hala, köpüklü telvesini yudum yudum içip sarma sigarasını üfürdü, camın arkasından sokaklara doğru. Bir zamanlar gençti Kız Hala, sonradan yaşlandı. O günler ki, adı başka, şanı başkaydı. Çivit mavisi gözlerinin etrafından, sarı bukleli saçları omuzlarına inerdi. Emir komuta diyordu ki, kızlar baba evinden koca evine yollanmalıdır. Komşu kadınlar, bohçacı kadınlar, gençliği sandıklarda kakılı kalıp solmuş yaşlı kadınlar onun gül cemaline dalıp dalıp Allah bahtından güldürsün diyorlardı. Oysa baht, onun pırıl pırıl gençliğinin ve altın sarısı, parlak güzelliğinin karşısına geçip kendisine güldü de güldü yıllar yılı. Güle güle güzelliğini aldı götürdü. Tarihin sepya sarısında adı Gülizar'dı vaktiyle. Gülden güldü o. Ama kaderin,

kısmetin, nasibin, bahtın elinde güllüğü alındı. Baht dedikleri, yüzünden çizgiler geçirdi, saçlarından beyaz unlar akıttı, ince beline bekleyişin yağlı katmanlarını doladı. Bu yeni haline güle güle bir hal oldu bahtı ve Allah da Gülizar'a yazdığı bahta güldü, yukarılardan. İnsanlar evde kalmışlığına, dalında solmuşluğuna güldü. Koklanmadan solan güllüğüne güldü.

Bir zamanlar duvarın ardındaki alamanya'da göreceğini, doya doya bakacağını umduğu o siyah beyaz resimli kutu, çoktan kasabasına girmiş, üstelik de renklenmişti. O cam önlerinde kahvesini içip, cam ardındaki renkli sokakları seyreyleyip, başkalarının cama şavkı vuran saadetlerine özlemle yanarken ve kendisinin doğuramadığı bir dolu çocuğa, yeğene analık ederken, ülke devlet televizyonunda çivit mavisi gözlü, altın sarısı saçlı emelsayınımız çokluk içli, bazı bazı neşeli, bazen kıvrak şarkılarını söylemekteydi, Kız Hala'nın gençliğine ithafen:

kıskanmakta haksız mıyım gülizar! bu sevdada bahtsız mıyım gülizar! gönlünde ben tahtsız mıyım gülizar! aşk bahçemiz gülsüz gülizar!

Dünya karman çorman talanken, Gülizar'ın gül bahçesinin bütün gülleri, evlerin duvarlarında yapışıp kaldı. Alamanya'nın koca duvarının ardında eriyen hayalleriyle Gülizar, önce babasını topraklara verdi. Başöğretmenimizin sözlerini yanlış anlayan ve kocayan, sonra da yatağa düşen annesinin altını aldı Gülizar, sırtı çürümesin diye önce sağa sonra sola çevirdi Gülizar, çişlileri altından çekip aldı, temiz çarşafları gerdi Gülizar, evinin duvarının ardında, memleketin istikbali parlak kardeşleri Habil ve Kabil gibi birbirlerini boğazlarken. İstikbali parlak ülkemizin topraklarını tanklar ezerken, anasını toprağa verdi Gülizar. Fabrika bacaları tütsün istenilen memleketinin kasabasında Gülizar, anasının babasının ruhuna helva kazanları tüttürdü.

Ölmüşlerin ruhuna değsin.

Amin.

Anası babası ölünce kardeşlerinin evine yollanan kocamış kızlar memleketindendi. Bir ağbiden ötekine gitti Gülizar. Bir duvardan ötekine girdi Gülizar.

Kıskanmakta haksız mıydı Gülizar.

Bu sevdada bahtsız mıydı Gülizar.

Gönüllerde tahtsız mıydı Gülizar.

"Almanya'yı doğu ve batı olarak ikiye bölen duvar, bugün yıkılıyor" dedi henüz renklenmiş kutuda bir ses, emelsayınımız'ın şarkısının ardından. Titredi Kız Hala'nın içindeki Gülizar. Tomurcuk gül desenli fincan elinden kayıp gitti. Halıdaki pembeli gül dalı, telveyi içine çektikçe çekti, şişti. Çivit mavisi gözleriyle Kız Hala, televizyona baktı. alamanya'da neşeli bir dolu insan, ellerinde balyozlarla duvarı parçalıyor, ardından gözükenlerle kucaklaşıyor, ağlaşıyordu. Orda mıydı? alamancı damat? Hangisiydi? Telve gül dalından geçti, evin karo taşlarına vardı, dayandı.

Kız Hala'nın kaderinin kendisine dayadığı mühleti dolmuş, beklenen gün gelmiş miydi? Bir mevsim, ardından bir yaz daha bekle dedilerdi hani, kış çıksın dedilerdi, duvarın ardından gelecekti hani, onu alıp götüreceklerdi, geldi mi? Biraz daha zaman dedilerdi, ömür geçmişti, bir müddet biraz daha zaman... Geldiler mi? Evin içinde, odaların dibinde münzevi bekle dedilerdi, kısmet gelecek dedilerdi hani. Her falda duymuştu hani, hayırlısı, yolda, hazırol dedilerdi, her dilekte, her hıdrellezde hani bir beyaz gelinlik dilemişti. Bak duvarı da yıktılar, artık duracak değildi ya alamancıdamat, elbet geri gelirdi, annesi de öldü ya zaten, hayır, vermem diyecek kimi kaldı. Tık tık tık. Tak tak tak. Geldi mi? Yıktılar duvarları. Alacaklar Gülizar'ı. Duvarsız avrupalara götürmeye gelecekler. Bir türlü bereketlenemeyen şu mımıntı, kıtipiyöz kaderi döndü mü, duvarın ardından talihi çıktı mı? Hani önce yatalak anana bak öyle evlen dedilerdi. Bakmıştı, üç kulluvallahlarla ahirete yollamıştı, ne dedilerse yapmıştı ya Gülizar, artık günü gelmişti demek? İki dirhem bir çekirdekti ya hani hep, bakla sofalara konmayı beklemişti. Duvarın ardına çıkmamıştı. Yıkılıyordu sonunda duvar. Istırabın sonu bugündü demek. Olacaktı bu iş, telli duvaklı varacaktı avrupanın koynuna.

Gülizar'ın üstüne gelip yerleşen Kız Hala, soyunup dökündü. Erkek kardeşinin balyozunu koşup aldı Gülizar.

Bir vurdu, inledi ev.

Bir daha vurdu Gülizar, öldü Kız Hala.

Bir balyoz inişiyle, şangırdadı o kazulet vitrindeki, üzerine şahmeranın sereserpe uzandığı tepsi. Kristal cam bardaklarının içindeki çay kaşıkları titreyerek bağrıştı. İndi balyoz, hop hop etti avize. İndi balyoz, sandıkta sararan iğne oyaları inledi. İndi balyoz, yılların derin uykularına dalmış yatak örtüleri kâbuslarla uyandılar. İndi balyoz, badem, gül dalı, zeytin dalı, sümbül, süsen işli örtüler korkudan kırışıp köşelere saklandılar. İndi balyoz, çocuk annesinin Atatürkümüz'ün yanında karatahta başında adını yazdığı fotoğrafı duvara tutunamaz oldu.

İndi balyoz, yıkıldı evlerin duvarları.

İndi Alamanya'da duvar. Yıkıldı ev. Dünya sınırsız, duvarsız, yasaksız yekpare bir tamlığa kavuştu.

İndi balyoz ve Adem'in eğe kemiğinden yaratılmış bütün Havvalar, müptezel elmalarını dişlediler gülerek.

2007

Resimli Gazete

– Dağda ölü ele geçirilen teröristler ile çok sayıda patlayıcı bomba... dedi ülke devlet televizyonunda bir ses ve bu sese nicedir aşina olan ve artık duymaz olan aile büyükleri, leblebili ve demlenmiş çaylı, mırıltılı sohbetine devam ettiler; sonra "interpol ve kaçakçılık" dedi ses, ki onu da duymadılar, ilkokula yeni başlamış, evin küçüğü Ali Gel'in, gözlerini, televizyonun içindeki yüzü duvara dönük adamlara diktiğini ve onları teker teker saydığını fark edemediler. İçlerinde ne olduğunu anlayamadığı zulalı paketler, deste deste paralar, boy boy tabancalar; annesinin kaynatarak parlattığı ve gerim gerim gerinerek serdiği çamaşırlar kadar beyaz bir örtünün üstüne dizilmişti bu gece de. Arkasına, yüzünü ne tabancalara ne de televizyon başındakilere göstermeye niyeti olmayan adamlar yine sıralanmıştı, geçen geceki gibi.

– Bir adam, iki adam, üç adam, dört adam, altı adam, ay! altı değil beş adam, altı adam, yedi adam. Kasabanın okula o yıl başlamış çocuklarının, okulda sayı saymayı öğrendikleri vakitti, yüze kadar eksiksiz sayabiliyordu artık Ali Gel ve annesi "Afferim benim koca oğluma" diyordu, "mühendis olsun başka bir şey istemem" diyordu. "Kurtuluş devlet kapısında" diyordu. Ali Gel, kasaba kahvehanesinde çay getirip götüren fırlama ve çevik Kurtuluş Abi'nin devletle işini çözemiyordu ama sormuyordu da. Mühendis, ders kitabına çizilmiş üstü dört bacalı siyah fabrikalarda çalışan adamlarmış, öyle demişti öğretmeni. İçinde, bir mühendis, iki mühendis, üç mühendis, dört mühendis, beş mühendis varmış.

– Resmî gazetede yayımlanan... dedi ses, bu gece de.

Ali Gel, okuma yazmayı öğrenmişti artık. Cin Ali'nin maceralarına gülebiliyor, Oya ile Tekir'in yaramazlıklarını ayıplayabiliyor, Ayşegül'ün gezentiliğini şehirliliğine verebiliyordu. Dedesinin, gözlüğünü burnunun ucuna düşürerek okuduğu ve adına illaki mecmua dediği gazetesinin büyük harfli yazılarını bile, okuyabiliyordu. Hatta babaannesinin, duvara asılı saatli maarif takviminin her gün birer birer kopardığı yapraklarını da okuyordu. Babaannesi gururdan eriyerek torununa okutur olmuştu çünkü, hele bir de komşuları gelmişse, hemen cümle âleme, Ali Gel'in aklını gösterirdi.

"El-ma ho-şa-fı pi-lav köf-te zey-tin-yağ-lı fa-sul-ye
Kız is-mi ni-gar, oğ-lan is-mi hil-mi.
İm-sak dört el-li se-kiz yat-sı yir-mi iki on ye-di."

Televizyondaki, bu yüzü olmayan adamların kim olduklarını bilmiyordu Ali Gel, ama bir kabahatten ötürü utandıklarını düşünüyordu. Çünkü annesi, eğer o ya da kardeşi Çitlembik Ayşe kazara vazoyu devirirlerse yahut koltuğa limonata dökerlerse, ikisini de duvar boyuna diker, akşam babaları gelene kadar bekletirdi. Ali Gel, çok utanırdı, arkadaşlarından biri gelecek de onu böyle görecek diye ödü kopardı. Bu yüzden evdeki, içi, annesinin Kız Sanat Okulu'ndaki ev kızı arkadaşları ve ev kızı kuzenlerinin yaptıkları birbirinden çirkin ve sallapati yapma çiçeklerle dolu vazolara, Bulgar göçmenlerinin küçük arabalarıyla getirip kasaba meydanına kurdukları pazarda sattıkları ve annesinin takım takım alıp konsola dizi dizi dizdiği Rus işi biblolara elini sürmezdi. Babaannesinin "mâcırın süprüntüleri" dediği bibloların sayısı;

Bir biblo, iki biblo, üç biblo, dört biblo, beş biblo, altı biblo, yedi biblo, sekiz biblo, dokuz biblo idi ki, bir düzineden üç eksik, bir desteden bir eksikti. Bu konuyu yeni öğrendiler.

Bir gün, okulda elması kızardı, artık her şeyi okuyabilecek, yirmi dokuz harfi eksiksiz bir arada görüp şaşırmasız, kekelemesiz birbirine ekleyebilecek kadar okur olduğuna kâni olan Ali Gel, kasabanın bakkalı Peltek Tultan'a gitti. Tultan, gündüzleri evde yatıp çizgili pijamasının altındaki göbeğini kaşıdığın-

dan, bir saksıda oturur gibi dükkân bekleyen kızı Hatmiçiçeği yine oradaydı ve adi bisküvi rafının önünde sakız çiğniyordu.

– Bi' tane resmi gazete alacaktım.

– O ne be?

– Gazete işte.

– Yok o bizde.

– Niye ki?

– Ne bileyim, gelmiyo o. Hürriyet al.

– Dedemde var ki...

– İyi, püsküüt al o zaman.

Ali Gel, omuz silkti, dükkândan çıktı, gitti.

Dedesinin, pencere dibindeki, kenarı tahta oymalı tek kişilik koltuğuna oturup canı hiç sıkılmadan, satır satır ve bütün bir öğleden sonra boyunca okuduğu ve adına mecmua dediği gazetesinin kocaman harfli yazılarını bile okuyabilen Ali Gel, gelgelelim, televizyonda hep kendisinden bahsedilen ve resimli oluşundan ötürü muhtemel ki çocuklara mahsus olan resimli gazeteyi, resmî gazeteyi okuyamayacaktı. İçini derin bir keder kapladı. Arnavuttaşlı sokaklar boyunca üzgün yürürken arkasından bir ses duydu. "Ali Gel, hadi gel de maç yapalım oğlum" dedi, sokakta rastladığı sınıf arkadaşı Ömer Topu Tut. "Cık" dedi Ali Gel. "Canım istemiyor." "Niye ki" dedi Ömer Topu Tut, lastik topunu zıplatarak. "İşte" dedi Ali Gel, bıkkın, omzunu silkti, yürüdü. Ömer Topu Tut, çakır gözlerini hınzırca parlattı, dudağını birazcık aşağı doğru kıvırarak güldü ve arkasından "Ama Yeliz Yelek Giyer'i de çağırırız" diye bağırdı. "İstop oynarıız!!" Ali Gel, biraz durakladıysa da yine de geri dönmedi.

Ali Gel'in, istop eden çocukluk düşünün yerini, minik gönlünü utangaçlıkla kıpraştıran türkanşoraykirpiği motifli ve camgöbeği rengi yelekli, yeşim taşı gözlü Yeliz Yelek Giyer'in alamayacağı belliydi, en azından bugünlük.

Yeliz Yelek Giyer, Mustafa Kemal İlkokulu 1-A sınıfının en güzel kızıydı, yok yok kasabanın en güzel kızıydı, aslında kâinatta ondan güzeli yoktu. Ali Gel'in bu naçizane fikri, Yeliz Yelek Giyer'in henüz patates doğramaya başlamamış narin parmaklarında, henüz kırıtmayı öğrenmemiş kırılgan yürüyüşünde, sabahları dalga dalga yayılan martı seslerine benzer ince ve

cıvıltılı sesinde gizliydi. Yeliz Yelek Giyer'in yeşim taşı gözleri, Ali Gel'in hep mahsustan evde unutup kendisinden istediği kokulu arı maya silgisini ona verirken sevgi ve utangaçlıkla bakar, tereyağı ve balla pembeleştirilmiş yanakları, Ali Gel'in eline silgiyi koyarken, eli değince al al olurdu. Yeliz Yelek Giyer, kasabanın berberi Sinek Kaydı Ramiz'in kızıydı ve Ali Gel, hangi damadın tıraşını kayınbabası yapmış, diye düşünürdü ve kasabalılar gibi kocaman şaşırıp minik başını yana eğip mahcup gülümserdi, geceleri yatağında Yeliz Yelek Giyer'le kendini evleniyor düşlerken. Ve üzerinde sakalların bitmesine daha yıllar olan kendi körpe yanaklarını sıvazlardı. Utanırdı.

Ali Gel'in ömrü belliydi, üstü dört bacalı siyah fabrikada mühendis olacak, akşamları kapısını Yeliz Yelek Giyer'in gülümseyen gözlerle açtığı tek bacasından dumanı tüten evine gidecekti.

Ama şimdi resmî gazete yoktu.

Ali Gel, ülke devlet televizyonunda işte yeniden gördüğü bu resmî gazetenin varlığıyla bir daha kederlendi bu gece de. Onun da kasabaya gelmeyen pek çok şeyden biri olduğunu ve şehirli çocuklara mahsus olduğunu düşünmekten kendini alamadı. İçini bir küskünlük doldurdu.

Dedesinin, reis-i cumhur dediği gözlüklü ve tonton bir amca çıktı, yedi adamın çekilmesinin ardından.

"Sevgili vatandaşlarım" dedi ve anlatmaya başladı, çenesinde gamzesiyle. Ali Gel'in ne okulda ne de evde duymadığı bir dille konuşuyordu sanki. "Atılım" diyordu, "milli hasıla" diyordu, "serbest piyasa", "ekonomi" diyordu. Ali Gel bunun büyüklere ait olduğunu düşünüp sıkıldı ve izlemekten vazgeçecekti ki, reis-i cumhurun yerinde bir anda göllü dağlı yeşilli bir resim beliriverdi.

"Hah koptu" dedi babaanne.

Resmin altında "Şebinkarahisar" yazıyordu.

"Radyoyu açın da ajansı dinleyelim" dedi dede. Annesi "Ajansı demin verdiler ya baba, izlemedin ki" dedi. "Olsun dinlerim" dedi dede, inat etti. "Bitmiştir artık" dedi baba. "İyi ya, biraz şarkı dinleriz" dedi dede, Şebinkarahisar çıksa da radyoyu açabilsek diye beklemiş gibi bir ısrarla.

İkna edilemeyeceğini görünce açtılar.

Kalabalık bir topluluğun "Kırmıııızı güüüüül üüün âââliiiiii var ammaaan aman" diye giden kımıldak kerizleri salona yayılıverdi, yaylılar bağrıştı, dümbelekler kapıştı.

Dede rahatlamış gibi koltuğuna yayıldı.

Annesi tepsiye boş ince bellileri topladı. "Bi' çay daha dökeyim mi baba?" dedi. "İstemem" dedi dede. Bir bardak, iki bardak, üç bardak, dört bardak.

Bir biblo, iki biblo, üç biblo, dört biblo, beş biblo, altı biblo. Bir kırlent iki kırlent üç kırlent, bir büyük sehpa, bir küçük sehpa, iki küçük sehpa. Bir konsol, bir konsol kapağı, iki konsol kapağı, üç konsol kapağı, bir sandalye, iki sandalye, üç sandalye, dört sandalye, beş sandalye, altı sandalye, bir büyük halı, bir paspas, iki paspas, annesiyle babasının Şipşak Necati'de çekilmiş gelinlik damatlıklı resimleri, Çitlembik Ayşe'nin doğumunda çekilmiş, annesinin başı kırmızı kurdeleli resmi, etti iki resim, Ali Gel'in okulun ilk günü çekilmiş kara önlüklü resmi, eder üç resim. Bir küllük, iki küllük, üç küllük, bir dantel, iki dantel, üç dantel, annesinin bir tığla fıtı fıtı büyütüp ördüğü. Annesinin yaptığı! Bir gazete, bugünün; kenarda kalmış dünün gazetesi, iki gazete, dedesinin okuyup hatmettiği. Dantel! Annesinin yaptığı! Bebeklik resmi! Resim!

Bir anda minik aklına bir fikir geliverdi Ali Gel'in, kendi yapsa?

?

Dede gözleri yarı kapalı, kırmızı güllerin âllerine dalmışken, Ali Gel bir anda onun kucağına atladı, dedesini salonun mırıltılı konuşmalarına, biblolarına, ince belli bardaklarda şıkır şıkır dönüp duran çay kaşıklarının sesine, dizine ilişiverdiği kendi zayıf bedenine uyandırıverdi.

– Dede, ben resimli gazete yapmak istiyorum.

"Mecmua mı çıkaracaksın evladım?" dedi dedesi, gülümsedi, gönendi, ev ahalisine bakıp, "Çok başka olacak bu çocuk, büyük olacak" dedi, gözleri yaşardı. Annesi gazete işini tırıvırı bulup ciddiye almadı, aklı erince vazgeçer zaten dedi ve bir çocuk oyunu saydığı gazete çıkarma işine şimdilik ses etmedi. Baba, yaşıtları üç taş oynayıp bahçede aşık çevirirken kendi oğlu-

nun büyüklerin dünyasına ait işlere şimdiden gönül vermesine şaşırdı. Oğlunu diğer oğlanlardan daha akıllı görüp sevindi. Babaannenin, komşularına torununun yeni bir marifetini anlatıp gösterecek olmak çok hoşuna gitti. Evcek, onun yana taranmış saçlarını okşadılar. "Afferim" dediler.

"Yarın Kara Kurşun Nedret'e gidelim de, büyük boy kâğıt alalım" dedi dede. "Defter yaprağına karalamakla olmaz." "Boya kalemlerim de var ya dede" dedi Ali Gel. "Onlarla da boyarım." Torununun gencecik heyecanına gülümsedi dede.

"Ne yazıcan ki, koca gazeteye?" dedi annesi, burun kıvırdı biraz. "Yazıcak neyin var?" Dede gelinine sert sert baktı. "Her bir şeyi yazar elbet. Kasabadan havadisleri yazar, doğumları, ölümleri yazar, düğünleri yazar..."

"Hadi bakalım" dedi anne, "bana dağınıklık çıkarmayın da" kaynaya kaynaya acımış çayını höpürdeterek çekti.

Çayın koyusundan, deminden, vaktin geç olduğunu anladılar. Babaanne ve dede, ertesi sabah kahvaltıda yeniden görüşeceklerini bildiklerinden fazlaca vedalaşmaya gerek görmeden, kalktılar, alt kattaki dairelerine çekildiler.

Pencerenin dışında sokak lambalarına sinekler uçuyor, kuytularda köpekler havlıyordu. Bir rüzgâr, uğultusuyla camları belli belirsiz tıngırdattı. Yatakları hazırladılar. "Şebinkarahisar", donukluğu ve yalandan parlayan havası ve kıpırdamayan yeşilliğiyle, odadaki devrilmiş kırlentleri, ortası oturmaktan çukurlaşmış koltuk minderlerini, içi boşalmış ince bellileri yaladı, durdu.

* * *

Ali Gel, okulda arkadaşlarına müjdeli haberi verdi. Yeliz Yelek Giyer, kasabalı kadınlara özgü tedirginliğe ve tutukluğa şimdiden sahipti belli ki, sordu: "İyi de, nasıl yapıcaz ki?" Eğilip dokunabileceği bir gerçeklik arıyordu Yeliz Yelek Giyer, muallaklarda kalmak istemiyor, adımını bir avuntu hülyasına atmaktan çekiniyordu. "Nasılı var mı" diyordu Ali Gel, gözlerini heyecanla açarak. "Büyük boy bir top kâğıt alıcaz, sonra kendimiz elde yazıp boyayıcaz, çoğaltıcaz." "İyi de ne yazıcaz ki" di-

yordu Yeliz Yelek Giyer, bu işin oluruna, tamamına pek yakın olamadan. "Her şey" diyordu Ali Gel, kendinden emin, kadınını daha şimdiden derinliği belli olmayan karanlık sulara doğru çekiyordu. Bir durdu düşündü Yeliz Yelek Giyer ama aklına pek yatmadı yine de. Bu işin sonundan emin değildi, gönlü rahat değildi ama işte Ali Gel'in yanında olmak için "peki madem" dedi, kasabalı kadınlara has, kocalarımızın arkasında olalım desturuyla. Nasılsa sonrasında, "ben demiştim" denilebileceğini de öğrenmişti.

Ömer Topu Tut, hemen atladı bu habere. "Ohooo, tamamdır bu iş" dedi, "ben fitbol haberleri yazarım." Kasabanın iki çapulsuz takımı birbirine ezeli rakipti, Loto Dede'nin boş harman yerinde, çamur sahalarında koşup dururlardı, sonra da dövüşür, kavga ederlerdi; Gündöndü Sipor ile Ayazma Sipor.

Annesiyle kabul günlerini dolaşıp kurabiye börek tıkınmayı pek seven tombik göbekli, Memet Mısır Sever'i de aldılar. O da altın günlerinde pişen en lezzetli böreklerden haber verecekti.

Sınıfın en çalışkan kızı, manici, Şeyma Şiir Başı da katıldı. O da manileriyle gazete sayfalarını renklendirecek, Recep Resim Yap, resmî gazetenin resimlerini süsleyecek, Kamil Kitap Al, sevdiği kitapları yazacak, Demet Dedikodu Yapar da, kimin gönlünün kime düştüğünü, kimin kiminle sözünün kesildiğini, kimin oğlunun kimin kızını gelin diye aldığını, ecel hastalığına düşüp ölüveren yaşlıları, doğum şerbetlerinin hangi evlerde kaynatıldığını yazacaktı. Herkes bir yanından mesul, yeni bir dünya yaratacaklardı.

Her gün, okul biter bitmez, evlerde toplaştılar, annelerin "siz iyice abarttınız" diyen bakışlarına rağmen limonatalarını içtiler, keklerini yediler. El işi makaslarıyla sayfaları kırptılar, yazdılar, sildiler, yeniden yazdılar, çizdiler, boyadılar, bazen karar veremeyip kendi aralarında dalaştılar, sonra barıştılar yeniden boyadılar. Evlerde oturup onları izleyen büyükanneler, bir iki fıkra anlattı yazsınlar diye, bir iki bilmece sordu, "cevabını arkaya yazın" dedi.

"Merdivenden attım kırılmadı. Suya düştü kırıldı."

"Kâğııııııt" diye bağırıştı çocuklar.

Kâğıda kâğıdı yazdılar.

Baş sayfaya büyük harflerle renkli renkli boyayarak adını yazdılar.

"Resmî Gazete"

Bir kasabanın gazetesini yapıverdiler, elbirliğiyle. Gururlandılar, sevindiler. Pakize Paralarını Sayar'la dükkân dükkân, hane hane dolaşarak gazetelerini sattılar. Kasabalılar onların başlarını okşadılar, gülümsediler, "Şimdiki çocuklar başka türlü" dediler. Ali Gel'in dedesi akşam gazeteyi görünce çok gururlandı. "Görüyor musun çocukları" dedi, "öyle çocuk oyuncağı bir isim de vermemişler. Ciddi bir isim koymuşlar, afferim" dedi. Torununu büyük şehrin gazete odalarında, masa başında, takım elbiseli gördü.

Ali Gel o gece heyecanından uyuyamadı, bir sayfa, iki sayfa, üç sayfa, dört sayfa, sonunda bir gazeteleri vardı artık, hem herkes beğenmişti, hem de ona bu gazete konusunda tam olarak güvenemediğini hep anladığı Yeliz Yelek Giyer'in gururlu bakışlarını görmüştü sonunda, yüzü kara çıkmamıştı. Hem Yeliz Yelek Giyer, eğilip yanağından öpmüştü onu. Deniz gibi gürül gürül sular, yanağından karnına doğru çağıldamıştı.

Ertesi gün öğretmenine gösterecekti. Öğretmeni ona yıldızlı pekiyiler verecekti. "Tebrik ederim Ali Gel" diyecekti.

* * *

Elinde gazeteyle sırasından gururla kalktı Ali Gel.

"Örtmenim" dedi, "size bir hediyemiz var."

Öğretmen masasına, resimli gazetelerini bıraktı. Öğretmenin önce hafifçe gülümseyen dudakları sonra bir anda katılaşıp durdu, gözlerini çattı.

"Siz devletinizle alay mı ediyorsunuz?" dedi.

Öğretmenlerinin "tebrik ederim"ini sıralarında mahcup bekleyen tüm çocuklar, öğretmenin kızmasıyla küçüldüler. Utandılar, bir olmamışlık bütün küçük bedenlerine gelip yerleşti, onları kıpırtısız bıraktı. Önce birbirlerine baktılar, anlamadıklarından. Sonra başlarını önlerine düşürdüler.

Devleti, "İcraatin İçinden"de anlatılan "milli hasıla" sanan çocuklar, gazeteleriyle alayı bağdaştıramadılarsa da, sustular.

"Nasıl Resmî Gazete dersiniz?" diye bağırdı öğretmen.

Ali Gel, Yeliz Yelek Giyer'in "ben demiştim" bakışlarını gördü, onun kendine sırtını dönüşünü gördü. Öğretmen masasının önünde Ali Gel'in gazetesi kendiyle birlikte kıvrılarak küçülürken, onun dört bacalı fabrikadaki mühendisliği bacalardan çıkıp göklerde kayboldu. Bir mühendis, iki mühendis, üç mühendis, dört mühendis…

"Ama ama... resimli..." diyebildi.

* * *

Evde, televizyona bakan babaanne "Hah gene koptu" dedi.

Ekranda, Şebinkarahisar'ın "resmi" belirdi.

2007

Yarın

Geceleri böyle kâbuslarla uyanalı, epeydir. Yatakhanede kimseler duymasın da onu ayıplamasın diye sesini çıkarmadan kâbustan uyanmayı öğrendi artık. İnsan dediğin her şeyi öğreniyor. Zamanla.

Rüyasında annesi, topukları çatlak ayaklarına giydiği arkası açık, bilekten kayışlı gezmeklik ökçeli ayakkabılarıyla okulun kocaman kapısından içeri giriyor. Okulun heybeti önünde kasabanın terzisi, eli kın Dilaver'in diktiği kahverengi etek ceketiyle yürürken, oğluma yaraşırım sanarak, gülümsüyor, oğlunun bu koca okullarda okumasından ağladı ağlayacak, göğsü kabarıyor, gururla alnı açılıyor. Oysa bu model takımlar, İstanbul'da çoktan unutuldu, hanımların gardıroplarından gündelikçilerin gecekondularının duvarlarındaki çivilerine düştü, müteşekkir boyun eğmelerle. Annesinin hamamda paklansa da geçmeyen, kavrulmuş soğan kokan saçlarını, iki yanda sıralanan ağaçların efil ve yumuşak esintisi ayıplıyor. Büyüklüğüyle onu dışarı dışarı ötelese de, sonunda kapıdan içeri giriyor annesi, boynunu mahcubiyetle yana düşürerek. Çocuk büyütmekten kütleşmiş parmaklarını okulun girişindeki kenarı yaldız kaplamalı koltuğun kadife döşemesinde gezdiriyor. Kayınvalidesinin gencecik bir gelinken, büyük savaşta kasabayı tutan Yunan'a vermemek için yutup bağırsağında sakladığı, savaş bitince ıkına ıkına çıkardığı elmas yüzüğü, kısa ve şişman parmağının iki boğumunun ortasına geçmiş oturmuş, sıkmış. Boklu elmas bile bu parlak bordo kadifenin yanında sönük, ışıltısız.

Oysa bu yüzük ki, kasabada ne muteberdir. Kadınlar kasabada ikiye ayrılır. Elması olanlar. Olmayanlar. Broşu kabanında parıldayanlar. Parıldamayanlar.

Elmas kasabanın Avrupasıdır. Olana şenlik, olmayana hiçlik getirir.

Annesi, ne zaman başka olmak istese parmağına kın gibi oturan bu yüzüğü takar. Belediye Reisi'nin karısı çaya geldiğinde, Kaymakam'ın eşinin kibar toplantısına davet edildiğinde. Annesi bu yüzüğü taktığında yapıyo-ruz der, gidiyo-ruz der, seviyo-ruz der, siz der. Annesi seviyo-ruz dediğinde bacak bacak üstüne de atar. Ama olmaz. Kaymakam'ın eşinin ince ve düzgün bacakları yanda bitişik durur, bir pabucu öteki bacağının ayak bileğine yapışırken, annesinin kısa ve tombul bacaklarından biri illa ki, havada asılı kalır, çay servisindeki kıza köstek olur. İlla ki. Olmaz. Kaymakam'ın eşinin zarafeti, ne kadar özense de annesine bulaşamaz. Güzel giyinse de, lütfen dese de, rica etse de. Çayını içerken küçük parmağını yukarı kaldırsa da. Olmaz.

İki bacağı birbirinin üzerinden geçirip yanda eşit ve eğik tutabilmek, kasabanın şehridir. Yapabilen şehirlidir. Yapamayan değildir.

Şimdi annesi okulun girişindeki şarabi kırmızı kadife bekleme koltuğunun üzerinde de bacak bacak üstüne atarsa, tombul ayağı havaya dikilirse, altı çatlamış topuğu, arkası çıplak pabucundan çıkar da görünür olursa.

Terleyerek uyandı. Bir dolu soluk duydu, ince ince kımıldanan bıyıksız dudaklar, kadın düşüyle kabarmış ergen önler gördü. Annesi şimdi yatağında uyuyordur, yorgundur, gündüzden Zarifanne'yle turşu kurmuşlardır, zamanı çünkü, kapakları sıkılasın diye Zarifanne'nin kocasının bağdan gelmesini beklemişlerdir. Akşam olunca, fırında etli patates yemişlerdir, sonra Zarifanne'nin pilavı... Yutkundu. Tereyağını köylüler getirir. Çoban salata... Elma hoşafı da kaynatmıştır Zarifanne, bahçedekiler erdiyse artık, İbrahim'e toplatmışlardır. Yoğurt da yemişlerdir, kaymağı tutmuştur. Babası, bağdan dönünce bir bardak hoşaf içmiştir sofraya oturmadan, soğuk soğuk, tanesiz, babaannesi süzdürüp vermiştir eline, "yarasın" demiştir. Ha-

minneye dokunmasın da tansiyonunu fırlattırmasın diye hiçbirinden yedirmemişlerdir yemekte. O lapasını yemiştir. Sonra mısır da patlatmışlardır belki, televizyon alındı ya eve, ona bakmışlardır. Kardeşi matematiği anlayamıyor, ödevini boşlamıştır. Bu kız okumayacak, yazık. Kollarını iki yana açmış uyuyordur şimdi. Haminnesi uyanıktır. Evde dolanıp kilere inmiştir, turşuların kapaklarına bakıyordur. "Yapamadılar ki" diyordur. "Olmadı" diyordur.

İstemediği ne varsa, özlem olup içini pare pare belertti. Başını yastığa gömdü, ağladı. Pencerenin önünde kıvrılan boğazdan gemiler geçti ağır ağır, düdüklerini çaldı.

Terleyerek uyandı. Naftalin kokusu geldi burnuna, bir minik kelebek pırpırlanarak geçti. Odalarda baygın sıcaklıklar dolandı, duvarlardan yapışkan terler aktı.

Kasabadaymış meğer. Rüya içinde rüya. Buhran içinde buhran. Kardeşi Elif'in kestane saçları yastığına dağılmış, kollarını iki yana açmış, pikesini üstünden atmış karşıki divanda uyuyor. Gene gelmiş demek. Özledim deyip deyip odasına gelir bu kız, büyüdü halbuki, Zarifanne kızıyor, odaları ayrılsın istiyor ya bütün kış özlüyor demek, abimi isterim diye tutturur böyle. O özlememeyi öğrendi artık. Çünkü artık geri dönmeyecek, okul bitsin hele yazları bile gelmeyecek, bunun için hasret nedir unutması gerek. Hem... Özlemek acıdan başka bir şey değil ki...

Bungun hava, sıcak. Kalkıp pencereyi açsa sivrisinekler içeri doluşur, tel yırtılmış. Sabah kahvaltıda Himmet Efendi'ye söylesin de yenisini geriversin. Hemen koşarlar, özlemişler onu, bir sözüne bakarlar.

Hem belki Elif, açık pencereden üşür. Soğuklar bilmemiş ki alışık değil, başka iklimlerle tanış değil, en ufak esintide ürperir bu kız. Elif'in okumakta birazcık merağı olsa, onu da yanına aldırır. Hah! Okumakta merak demeyecek artık. Kardeşi Elif'in okula, derslere ilgisi biraz zayıftır. Kendisi daha çok toprakla alakadardır. O bağları işlemeyi tercih etti. Diyecek. Buraya döner dönmez dili de değişiyor. Of! Oysa İstanbul'da ne güzel konuşuyor, kibar kibar. Ağzından kasabalılık kaçırmamak için sussa da olsun, bir gün hızlı hızlı konuşmayı da öğrenecek, ye-

ni lisan öğrenir gibi. Gün gelir. Bazı bazı demiyor mesela artık. Zaman zaman demeyi öğrendi. Kusmuyor artık. İstifra ediyor. Bu sabah trenden indiğinde, koşup valizlerini alan, valizleri taşırken de, "Ne ediyon oralarda Hüseyin, çok özlüyos seni valla" diyen İbrahim'e "Teşekkür ederim, iyiyim, sizler nasılsınız" dedi mesela. İbrahim'in ona belli belirsiz güldüğünü hissetti. Orda gülerler, burda gülerler. Gülsünler. Kentli olmayı kafasına koydu bir kez.

İstanbul'da da kentli olacak. Kasabada da.

* * *

Kahvaltıda ballar çıktı, tereyağlar tepelendi, francalalar dilimlendi, hamur kokusu sofranın tepesinden gül fidanlarına doğru yürüdü. Reçeller yaz güneşinde ışıldadı, içindeki vişneleri süt toplamış meme başı gibi toparlaklandı. Zarifanne'nin kocası Himmet'in arabaya atlayıp teneke teneke aldığı mandıranın peynirleri dilim dilim uzandı, yana doğru yattı. Köylülerden alınmış yumurtalar, haşlanıp sofraya dizildi, kabukları, yaramaz ellerde çarpıştırılıp da kırılsınlar diye gerim gerim gerindi. İçine çift sarısını gizlemiş bereketliler beni al beni al diye yarıştı. Tekerleğinden kesilip dilimlenmiş eski kaşar çubukları, bahçenin genç kız memesi gibi dolgun domateslerinin yanında görücüye çıktı, kendini beğendi. Zarifanne'nin kalın tuzlarla tenekelere bastığı kara zeytinler beyaz tabak içinde oğlan gözü gibi kara kara dönendi, üzerlerinden zeytinyağı gezdirilince duygusallaştılar, aşk yaresinden belermiş yaşlı çeşmiler gibi parıldadılar, yürek burktular. Uzakça bir memleketten getirilip kilerin duvarına dizi dizi asılmış sucuklar göz göz yanarak, cızırdaya cızırdaya tavasıyla getirildi, kokusu, en uzaktaki kedileri bile çıldırttı. İstekle yanan adamlar gibi hoplattıkça hoplattı. Daha sofra kurulmadan masaya oturmuş Haminne, "Git be, pist" dedi, buruşuk ayağını kaldırıp kovaladı. Kediler başta kaçıştı, sonra daha da sokuldu, bir medet. Zarifanne çooook uzak memleketlerden kaçırıla kaçırıla getirilmiş çayları bardaklara dökü döküverdi. Annesi, babası, babaannesi, Elif, Zarifanne'nin kocası Himmet Efendi, oğulları safça İbrahim sofraya

oturdular. Zarifanne son bir eksik var mı diye baktı, bulamayınca o da Haminne'nin yanına oturdu, Haminne'nin ılık süt kâsesine küçük ekmek içleri doğradı, bal katıp karıştırdı. İnsan yaşlandıkça bebekleşir. Ölemedikçe çürür. Haminne "Bi dilimcik sucuk verin kız" dedi, acıdılarsa da çocuğa kızar gibi kızdılar, vermediler. Hüseyin hâlâ gelmiyor. Her biri başlarını indirip kaldırıp onun penceresine bakarak oldular. "Nerde bu oğlan?" dedi babası. "İlişme, uyusun" dedi annesi. "Havasını özlemiştir" dedi babaannesi. "İstanbul'un egzozundan sonra, bu bağlık bahçeler yaramıştır torunuma" dedi. "İnsanın evi gibisi var mı?" Derin derin iç çektiler, anlamlı anlamlı baş salladılar. Üzüldüler. Annesi nemseklenmiş gözlerini kasabanın tepelerine doğru dikti, uzaklara gamlı gamlı bakındı.

Hüseyin inmedi. Babası kaşlarını çatıp yüzünden de bir karalık geçer olunca Zarifanne korktu, "Hüseyiiiiiiiiiiiiiiiin!!!"

Hüseyin ahşap kapıyı araladı, evin önündeki basamakları ağır ağır indi. Masaya geldi. Tane tane konuştu.

– Zarife Anne, rica ediyorum böyle bağırmayın. Ne diyecekseniz yukarı gelip söyleyin.

Peynirlerin beyazları, Hüseyin'in burnu büyüklüğüyle, düğün sonuna doğru uçları kararmış gelinlik etekleri gibi karardı. Vişneler sündü, ekmekler bayatladı. Zarifanne yutkundu. "Olur çocuğum" diyecek oldu ki, babası: "Sütanneni ayağına getirteceksin öyle mi? Paşa oğlu musun sen!" dedi Hüseyin ince boynunu dikti. Paşa oğlu elbet, bu bağlar bahçeler kimin? Hem öyle adını beller gibi ciyak ciyak bağırmak da ne? Gelsin ne diyecekse söylesin. Böyle yüksek sesle konuşulmasın artık. Hoş olmuyor. Demek isterdi. Diyemedi. "Bi' de sizli bizli konuşur olmuş edepsiz" dedi babası. "Ulan seni kim büyüttü?" Annesi, hiddetlenen kocası sussun da iş büyümesin diye, masa altından kocasının bacağını şöyle bir dürtükledi, ağzının içinde uysal uysal geveledi: "Yeter yeter, tamam, hadi."

Haminne dişsiz ağzında eme eme sütünü bitirdiği ekmek parçasını diliyle ağzının kenarına yerleştirdi. "Sinemadan çıkmış bu çocuk, sanırsın sinema oynuyor."

Anne gücendi. "Haminne, torununun çocuğu bu. Hüseyin."

Haminne "Çıkaramadım" dedi, kestirip attı. Emile emile sünmüş ekmeğini kaşığına çıkarttı, Zarifanne'ye uzattı.

Hüseyin'in içi bulandı.

Zarifanne sofraya üşüşen sinekleri elindeki mendille kovalayıp dursa da, sinekler ısrarcıydı. Domatesten peynire konup kalktılar. Peynir kırıntılarının üzerinde dolandılar. Cam gibi parıldayan sarımtırak balın tepesinde oynaşan arılardan biri, bal kâsesinin içine düştü, çıkmak için debelendikçe bacakları iki yana ayrıldı. Sofralarının altına kediler yanaştı, bir parça sucuk için gözlerini dikip dikip sofradakilerin lokmalarını boğazlarına dizdi. Biri Hüseyin'in bacaklarına kuyruğunu şımarıkça sürttü. Yılışık yılışık yürüdü. Hüseyin debelenen arıdan gözlerini ayıramadı.

Elif, abisine baktı. Çocukluğunun meraklı gözlerinin yerinde, büyükgönüllülüğün yaslı topraklarını gördü, iki yuvarlak öbek gibi tepelenip oturmuş, kopmuş bebek kordonu gibi sallanıp durur. Git desen gitmez artık, ne olsa abisi bir kez dışarılara çıkıp da oraları görmüş. Görmemiş belleyemez artık. Olmamış sayamaz. Buraları beğenemez artık. Bir de onu bilmez sanırlar, matematiği kavrayamadı, coğrafyada şaşaladı diye aptal sanırlar. Abisinin gözlerindeki bütün kara parçalarını, gölleri gördü oysa, denizleri bildi. Hepsini topladı, tek tek saydı. Böldü.

Arı bende bal yok. Arı bende bal yok, dedi.

Küçükken, arı bala yanaştıkça böyle derlerdi abisiyle. İbrahim de katılırdı bazı bazı. Sanki arı iştahından cayacak da gidecek. Gülerlerdi. Haminne arı onları sokmasın diye, gözleri görmese de vızıltıyı yakalar, iki parmağıyla tutar, gül dallarına doğru fırlatırdı. Çocukların bal gibi tatlı pembe derilerine musallat olabilen arılar, Haminne'nin kadim derisini yarıp da geçemezlerdi.

Arı bende bal yok, dedi bir daha, abisinin gözlerinin içine bakarak.

Hüseyin duymadı.

Arı bal kâsesinin içinde kaldı. Debelenmekten vazgeçti. Yavaş yavaş dibe indi. Gömüldü.

* * *

Hüseyin, bu dekar dekar arazilerin, hektar hektar toprakların, dolay dolay bağların ortasında, şehzadesini gösterip cülus dağıtan padişah gibi gururla dolaşan babasının yanında toprağa bata çıka isteksiz yürüyordu. Himmet Efendi arkada, asma kütüklerine eğilmiş kavruk yüzleri ve asma dalı gibi pütürlü elleriyle civar köylerden gelmiş mevsimliklerin doruk almalarına, salkım seyreltmelerine bakıyor, bağcılık bilmeden gelmişlere izan ediyor, eğilip gösteriyordu. Hüseyin'in içinden sanki bir salkım üzüm düştü de, yerlerde habbe habbe yuvarlandı. Şimdi İstanbul'da olsaydı Beyoğlu'na çıkardı, pabuçları temiz kalır, akça pakça dolanırdı, okul yaz tatiline girmeyeydi, gider bir fincan kahve içerdi, girmeden köşeden bir gazete alırdı önce, kıvırır kolunun altına sıkıştırırdı beyler gibi, kahvesini söyleyince açar okurdu, bu ter, toprak ve üzüm kokusunun yerinde frambuazlı pastaların kremasının kayganlığı, taze çekilmiş kaynar kahvelerin enfes kokuları dolanırdı, boynunda, burnunda, tek tek taranıp yana yatırılmış saçlarının telinde. Saçları mis pak kokardı, ışıkta parıldardı. Pantolonu hep ütülü kalırdı. Oturduğu ceviz masanın üzerinden elleri sanki kayardı, iskemlesini altına şehirliler gibi çekerdi, hayat bir gün çilekli pasta, öbür gün çikolatalı pasta olurdu, kıvrımlı ve şekerli, hazmı kolay ve yumuşak. Bir kahve kokardı hayat, acı acı diker, dinçlik verirdi, sonra ertesi gün bir limonata gibi olurdu, ekşiterek ferahlatırdı, parlaklığıyla bütün susuzluklarını giderir, yapamadıklarını yaptırır, olmamışlarını oldururdu. Yüzünü güldürürdü. Hayat güzel olurdu. Haşarat ilaçları genzini yakmazdı böyle, süslü hanımların o gül, misk, nergis fısfısları burnundan karın boşluğuna doğru yürürdü. Güzel kokularının peşinden giderdi, ruhu erirdi, kendi yanar, ağzı kururdu, süslü ve kibar kadının düzgün bacaklarını saran ipek çoraplarının arkasındaki eğrisiz çizgiye bakardı, kadının endamına dalardı, yürüyüşü içine dolardı, bacaklarının arkasındaki o çizgi her adımda yürüdükçe, ileri geri gittikçe, onun beyni kaynardı, şakaklarından kan topları inerdi, elini çizgiden yukarılara, yukarılara değdirmek için... değdirmek için... eteğinin altından... Yutkundu. Dişlerinin arasından, damaklarından, sanki sütsüz bir yudum kahve geçti, kahveden ziyade kadın kadın kokan, sütünü de kahvesini de kadından alan. Şekerini kadın dudağından karan. İkisi karıştı, kaynaştı...

– Hoş geldiniz..

Yaban bir kız dikiliyor önünde, ayva tüyü bıyıkları da kaşları da esmer esmer yanan. Kız ona bir salkım misket üzümü uzatıyor, gülümseyerek. Gül dallı basma entarisinin sardığı kollarının altından, iki ucu mavi boncuklarla tutturulup yaka yapılmış yerden, beyaz sinesinden beyaz sabun kokusu geliyor, bir toprak kokusu, dalında olmuş şeftali kokusu yumuşak ve tüm bu kokuların üstüne, ince bir ter kokusu geliyor Hüseyin'in burnuna, belli belirsiz. Ter, ter, ter... Kız, şakaklarındaki ter boncuklarını elinin tersiyle sildi, salkımın içlerinden bir sinek kalktı, vızıldayarak uçuştu. "Yemez miydiniz" dedi esmer kız.

Yerdi, eskiden. Artık yemez. Yürüdü gitti.

Sonra... Yutkundu. Kadının... Arkası ince çizgili çoraplının, kibar olanın, şehirlinin açık yaka bluzunun içindeki pembe sinesine dalardı, burnunu uzatırdı kadına doğru, iki memesinin ortası, dolgun ve yumuşak... Miskli amberli kokular dolardı burnundan içine, belli ki fransalardan getirtilip sıkılmış.. Memesinin dolgununa tutunmak için, koklamak için... modernliği ve güzelliği, avrupai teni tanımak için... Eğilirdi… Kadın da ona… Derin bir nefes aldı. Aşağı doğru sarkmış alt dudağını toparlamak için yutkundu. Kafasından her şey hızlıca geçti. Sonra kadın onu garsona şikâyet ederdi, garson kadınlara bakıyor diye onu dışarı atardı, utanırdı, toparlanırken kahvesini dökerdi. Ütülü pantolonu, kın gömleği dalga dalga kahvelenirdi, dizi de yanardı. Arkasından ona gülerlerdi. Ceviz masalar, kenarından sarı bir sim şerit geçen beyaz fincanlar, kahveler ve kokuları, pastalar ve kremaları, kadınlar ve onların kokuları ve parlak saçları, güzellikleri, adamlar temiz ve düzgün, gazeteli, hepsi içerde kalırdı. Onun olmazdı.

Başını kaldırdı, fazlalanmış asma yapraklarını toplayıp duran kımıltılı karaltılara, gündelik için doğu denen bir yerden getirilmiş bu öbek öbek insanlara baktı. Sıcak, tepelerinde onları bunalttı. Himmet Efendi, cebinden mendilini çıkarıp kasketinin altına yerleştirdi.

* * *

Eve döndüklerinde İbrahim onu kendi odalarına götürmek istedi. "Gelsene" dedi, "işlik yaptık babamla, tahtaları orda oyuyorum artık, neler yaptım bi' görsen", gururlandı biraz, başını kaldırdı hafiften ve utanarak, "İstanbul'dan bile alıcılar çıktı" dedi, tatlı tatlı gülümsedi, gözlerinden, oyduğu tahta atlar, duvar kabartmaları, ahşap küllükler geçti dönerek.

Bir bey oğlu o, unuttu herhal... yani galiba? Kiminle konuştuğunun farkında değil. İşlik gösterecekmiş tövbe tövbe şey... Toparlandı. Cık cık cık. Sofralarına oturttukları yetmiyor mu, bi' de ayağına gidecekmiş. Bu koca bahçenin içindeki yanaşmalık evlerinde, neydi bunun adı sahi, İstanbul'da sinemada gördüydü hani, müştemilat mıydı neydi? Hizmetçiler orda yaşıyordu, evin sofrasına oturamıyorlar, beylerle konuşamıyorlardı.

İbrahim kolundan tuttu Hüseyin'i, zümrüt yeşili gözlerini kırpıştırdı. Kıvrık kirpikleri birbirinin içine karıştı. Hüseyin, İbrahim'in güneş altında kalıp kavrulup sertleşmiş ellerinin, araları toprakla dolmuş, kararmış tırnaklarının temiz kolunu çekelediğini görünce omuz silkti, onu itti. İbrahim'in gözünden çocukluklarının bütün yaramazlıkları, birlikte kovaladıkları horozların götleri, yokuş boyunca takip ettikleri su yolları, kasabanın Endam Abla'sının işveli apışarasından yayılan ter kokusunu sokak sokak takip etmeleri geldi geçti. Yutkundu. Hüseyin üstünü başını silkeledi. Anılar silikleşti, çocukluk uzaklaştı. İbrahim içeri girdi. Kapıyı kapadı.

İşlikteki masanın üzerine yayılmış yarısı oyulmuş atlar, eşekler ve laleler pencerenin önünden geçen Hüseyin'in dimdik yürüyüşünü ayıpladılar.

* * *

Elif, asmanın altındaki çardakta oturmuş, yanında oturan Haminne'nin sakin soluğunu dinleyerek gergefine laleler, kuşlar, atlar ve bulutlar nakışlıyordu. Haminne ağzını şaplatarak limonata içip Elif'in etamininde kendi gençliğini görürken, başlarının üzerinden zaman yavaş yavaş akarak akşamı getirdi. Gül dalına bir serçe kondu, Elif çok genç olduğundan bunu fark etmedi, Haminne yaşlı olduğundan serçeyle göz göze geldi.

Hüseyin, bir telaş ve öfkeyle bahçeden içeri hızla girdi, serçe uçtu gitti. Gül dalı sallandı. Haminne oğlanı yine tanıyamadı.

"Buyur çocuğum, kime baktın?" Gözlerinde bomboş çöller belirdi.

Hüseyin kızgınlıkla baktı. Elif gülümsedi. "Haminne, abim o benim."

– Sen imamın kızı değil misin? Senin abine yıldırım çarptı, öldü o. Delirmişin sen, ölüler görünüyo sana, tü tü tü...

Elif'le Hüseyin cevap vermediler. Hüseyin, "Ben odama çekiliyorum" dedi, eve doğru, elleri ceplerinde dimdik yürüdü. Elif, abisinin yerinde bambaşka adamları, filmden çıkmış beyleri, gönlü büyük paşaları ve televizyondaki ceyarı gördü.

Haminne limonatasını dikti bitirdi, "Sinemadan getirmişler bunu" dedi. "Sahici değil bu." Bıyıklı dudaklarını eliyle silerken boş bardağını Elif'e uzattı. "Al kızım şunu, Elif."

Gergefteki yarım sümbüllerle bulutlar havaya karıştı, kasabalı Hüseyin'i arandı.

* * *

Hüseyin odasına çıktı, uzandı. Dalgın kafasından türlü türlü hayaller geçti. Büyümüş, bir gazeteci olmuş, yok olmamış, dünya savaşlarla dolu kıran kırana şimdi, uğruna ölmeye değer mi? Bir mimar olmuş binalar yapmış... Sıkıcı. Bakan olmuş, Ankara'ya gitmiş, Atatürkümüz'ün resmiyle pozlar vermiş, ben bakanım demiş, herkeslere tepeden bakmış, yok olmaz. Kasabadan herkes gelir şimdi teker teker, bizim oğlanı şuraya alalım der, biraz para der, iş der. Bir sinek inceden vızıldadı.

Bir adam olmuş. Büyük bir adam. Belki amerikalara bile gitmiş. Uzaklara varmış. Dimdik yürümüş, yanında güzel bir kadın. Bir büyük ev. Şehrin tam göbeğinde. En göbekte göbekli bir adam olmuş, çıkmış. Altında arabası. Yarın.

İçinden koca bir nefes çıktı, tavanın çatlağına kadar erişti, orada takıldı. Evin çatısının üzerinden, denizlerden gelen bulutlar geçtiler nazlanarak, Anadolu'nun içlerine doğru yürüdüler. Leylekler dönendiler.

Sırtını duvara döndü. Uyudu.

2008

Fare Ölüsü

O günden sonra olanları kimseye anlatmadan yoluna devam edebilir ve aslında ne kadar mutlu bir çocukluk geçirmiş olduğu masalını herkesle paylaşabilirdi. Zinde, güçlü, aklıselim, çalışkan bir adam olur, sevilir, saygı duyulur, sözüne önem verilirdi. Bütün bir ömür sütlü, yumurtalı kahvaltısını yapar, sabah koşusuna çıkar, işine yetişir, hep çalışırdı.

Olmadı.

O gün hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını anlamıştı. Olanları kimseye anlatmayabilir ve yoluna kaldığı yerden devam edebilirdi. Kimse duymamışsa onun bildiği de bilinmez olur, göz görmeyince olmamış sayılırdı. Yapabilirdi. Olmamış sayabilir, dünya üzerinde yalnızca kendi gözünün gördüğü bu görünmezliği, yaşanmamış farz edebilirdi. Böylece kendi akıl sağlığı yerinde kalır, kendi de rahat bir nefes alırdı.

Susmadı. Ve hiç soluk alamadı.

Kara gözlerini bir fare ölüsüne diktiğindendir, gözleri başka hiçbir şeyi görmeye yetmemektedir.

* * *

Babanın apansız çıkıveren tayininin onları kör bir kasabaya sürüklediği gün, vıcık vıcık bir yaz sonuydu. Bitmem diye direnen bir yaz ve çekilmem diye direnen bir güneş… Yolun virajı ya da engebesinden değil de annesinin hıçkırıklarından sallanmaktaydı otomobilleri içine anneyi, babayı ve kendisinin çocukluğunu hapsetmiş giderken. O yolculuğa ait hatırladığı tek

şey bu hıçkırıklı sallantı, bitip tükenmeyen dağlar –dağı ilk kez o yolculukta görmüştü ve dağ dedikleri ne kadar korkunçtu– ve gözüne musallat olan mutsuz ruhlarına tezat güneşti. Baba suskun, arabayı kullandı ve İstanbul'dan başlayan kıvrım kıvrım yol, kuzeyden güneye doğru akıverdi. Vardılar.

Burası mıydı? Bundan sonrası... Annenin gözyaşı dinmedi. Baba hiç konuşmadı. Sekiz yaşındaki oğlan çocuğu hali geldiği yeri özlemekten hiç vazgeçmeyecekti. Peki ya bunu kim bilebilirdi?

Issızlıktı kasaba ve hiçlikti gelişleri, onları buraya sürükleyen arabanın kara tekerinin çıkardığı fışırtıdan başka gelişlerine bir kanıt, iz, ibare yoktu sanki. Duyulmadılar ve görülmediler. Kasaba da yoktu sanki onların görülmeyen varlıklarına eş bir biçimde. Kırık tabelanın gösterdiği yön olmasaydı, bir de birkaç adam bir köy kahvesinin önünde bezgin oturmuyor olsaydı ve mahmur kadınlar evlerinin içine gizlenmiş perde aralığından gözlerini yola dökmemiş olsalardı, gelenler burada bir kasaba olduğunu bile anlayamayacaklardı. Öyle bir sessizlik, öyle bir kıpırtısızlık ve öyle bir mahmurluktu işte kasabanın her yanı. Neydi bu görünmezlik? Saydam bir duvar mı örülüydü, ne konuğun ne kasabalının birbirini görmeye gücünün yetmediği... Neydi uzak memleketlerin sırrı? Fırlatılmışlığın hüznü yeni gelenin mi yoksa oralının mı canını yakardı en çok?

Yeni evlerine geldiler. Ev dedikleri kırık camlı iki odaydı, kapısında "lojman" yazan. Annenin konuşması, babanın suskunluğunun onda yarattığı öfkeyle daha da büyüdü, giderek artan ama tek taraflı kalma kaderinden sıyrılamayan bir kavgaya dönüştü.

"Burada yaşayacağız ha! Ev dediğin bu mu senin!"

Baba, cevap vermedi.

"Delik deşik de olsa bir çatısı ve dört duvarı var hiç değilse, yoksa bunun ne olduğunu hiç anlayamayacaktım!"

Baba, cevap vermedi.

"Sus sen böyle sus! Bu mu kocalığın, babalığın! Bizi getirdiğin yere bak!"

Baba, cevap vermedi.

“Ne cam, ne pencere. Hele sıcak suyu arayanda kabahat zaten.”

Baba, cevap vermedi.

“Hani her eşyası vardı. Nerede yatıp uyuyacağız biz? Nerde yemek yapıp da yiyeceğiz? Nasıl ısınacağız? Kışın donarız!”

Baba, cevap vermedi.

“Bir şey de artık be, gençliğim gitti susuşunu görmekten! Bir şey de!!”

Baba, cevap vermedi.

“……..”

Baba, cevap vermedi.

“……”

Baba, cevap vermedi.

Şehirli çocuk karşılıklı konuşamamakta, uzun zamandır konuşamamakta olan anne ve babasına baktıkça yabanlığını hissediyor derinden, bu yabanlıktan korkmakta. Üstelik artık buradalar, daha da yabanlar, üstelik korkudan büyümüş gözlerini bir annesine bir de babasına dikse de bu bakışlar oyuncaklı odasını geri getirmeye yetmeyecek. Onlar çoktan buraya geldiler. Gelmiş bulundular, bir büyük memleketi terk eylemiş bulundular. Gurbetler.

Çocuk koşarak dışarı çıktı. Evi nerede? Bu mu, bu, yeni evleri mi? Bir yalnızlıktan bir fakir yalnızlığa mı düştüler içinde kavganın bol olduğu ama eşyanın hiç olmadığı? Yeni evine bakıyor. Annesi haklı mı? Kışın donarlar mı? Hem burası eve hiç benzemiyor. Onların ne güzel evleri vardı, arkadaşları… Of! Evet, burası bir ev değil. Zaten kapıda da “Loj…”

“Adın ne senin?”

“…man”

?

Bu da kim? Karşısında pejmürde bir kız... Üstelik gözleri de iki kocaman yuvarlak mor! İşte tam o esnada bir ateş, içinden kıvrım kıvrım akıverdi çocuğun.

Kız alayla gülümsedi.

“Lojman mı adın?”

Unuttu. Adı lojman mıydı sahi? Yok, neydi onun adı? Ateş kıvrım kıvrım içinde... Cevap veremiyor. O kızın mor gözleri

var. Gözlere mıhlanmış dikiliyor öylece. Dünya başına yıkılıveriyor o anda. Her yanı bir ateş bir ateş şimdi. Dünyada herkesin bir evi bir de adı vardı da peki onunki neydi? Bu kız kim? Ne güzel bakıyor...

"Benimki Kiraz."

Kiraz? Ama meyve o.

"Senin dilin mi yok?"

Var. Ama konuşmayı sevmez ki o. Hem ağzını açtığında ya ağaçlardaki bütün kirazlar yere düşerse. Yuvarlanıp kanarsa. Kiraz...

"Kasabayı gezdin mi?"

Gezdi mi? O hiç kasaba görmedi ki? Kızın üzerinde pembe çiçekli bir elbise var, yırtık pırtık. Elbisenin çiçekleri solmuş. Kiraz... Sen İstanbul'u gördün mü?

"Örtmenin oğlusun di'mi sen?"

Kiraz'ın ne güzel gözleri var. Rengi aynı mor misket. Bakma Kiraz. Yoksa o şimdi bayılacak. Meyve kız... Kiraz... Bakma; yoksa şimdi gözünün içine yuvarlanacak...

Kara gözlerini o iki kocaman mor deliğe diktiğindendir başka hiçbir gözü görememektedir.

O yaz sonunu Kiraz'ın peşinden hiç ayrılmadan geçirdi. Yaz bittiğinde ise o da bitmiş olacaktı.

"Uyan" dedi Kiraz. Sarstı, sarstı. Şehirli çocuk kasabanın sıcaktan iyice sararmış toprağına düşmüş bir türlü kalkamamaktayken, bu kasabanın sahibi olmanın, orada doğmuş büyümüş olmanın verdiği sahiplikle Kiraz, onu kaldırmaya çalışıyordu. "Ah garibim! Hem dilsiz hem hastaymışsın sen." Kiraz'ın sesi kulaklarından süzülmekte şehirli çocuğun. Hem kalkmak hem konuşmak istemekte ama bir yabancı o. Aitliği kilometrelerce ötedeki kocaman ve kalabalık bir şehrin trafik ışıklarında, atari oyunlarında, otobüslerinde, en yapayından futbol sahalarında, pilli trenlerinde, oyuncak robotlarında, kirli gökyüzünde asılı kalmış. Dilini, adını kalabalıklara bırakmışken kalkmak, anlatmak, reddetmek, karışmak ve kaynaşmak ne kadar zor şimdi. Üstelik böylesine yakıcı çıplak bir güneşi hiç görmemişken ve onun yakıcılığı altında yanmaktayken. Gözle-

rini hafifçe araladığında güneştopuyla harelenmiş karanlık bir Kiraz görüyor, çevresindeki aydınlığıyla gözünü kamaştırdıkça kamaştıran.

O gün, karanlıkla aydınlığın aslında iç içe yaşamakta olduğunu öğrendiği gündür.

Eve geldiğinde annesini bavulun üzerine oturmuş ağlarken buldu. Annesi uzun zamandır böyle ağlar olmuştu, sofralarına daha az et girdiğinden beridir ve bir de o bir zamanlar sık sık gittikleri eğlencelere daha az çağrılır olduklarından beridir ağlardı. Kocaman salonlu evlerine artık pek gelen giden de olmamaya başlamıştı ve annesi buna da pek içlenir ağlardı. Neydi evin boşluğuna öfkesi, hüznü? Annesi yalnızlığı mı sevmezdi? Peki ya şimdi, her şeyden koparılmış olarak buraya gelişleri, yalnızlığın en koyusu değil de neydi? Bir de hani o eski evlerinde babasının gelip bir hışımla annesinin pırlantalarını alıp götürüşü, annesinin böğürmeleri, canından can çekiyorlarmış gibi hıçkırmaları, o kolyeleri, yüzükleri, bilezikleri çekiştirmesi, gözlerini kocaman açıp babasına bağırışı, babasının her zamanki gibi yine hiç konuşmadan hepsini tek tek alışı, gidişi, annesinin duvarları tekmeleyişi gözünün önünde. Sonra burası… Annesinin hiç susmadan ağlayışı Lojman'ın kanını donduruyor hep, İstanbul'da da olsalar bu kasabada da, anne aynı anneydi.

Annesinin önünde öylece dikiliyordu Lojman, ne diyeceğini bilemeden, canı annesini sevmek istemiyordu şimdi. Bu, tek bildiğiydi belki. Gözleri, annesinin üzerinde oturduğu bavulda sabit, öylece durdu ve o an bütün ömrünü Kiraz'la geçirmek istediğini düşündü. Kan bağından sevgi ummak yetmiyordu demek ki…

* * *

İki dağın arasına sıkışıp kalmış bir kasabaydı burası. Sıkışmışlığı önündeki uçsuz bucaksız denizle biraz olsun ferahlardı. Dağın eteklerinden sular kıvrıla kıvrıla aka aka, denize varır, kaynaşırdı. Deniz dereyle çoğalır ama dere varacağı yere vardığında çoktan hiç olmuş oluverirdi.

"Bak! Su aynı su... Niye burada boylu boyunca akarken dere diyorlar da denize girince adı deniz oluyor, kendi kalmıyor?" dedi Kiraz.

Lojman baktı. Dereyi gördü, denizi gördü ama denizin içinde deniz olmuş dereyi göremedi. Dudaklarını büzdü. "İstanbul'u bir görsen; öyle büyük ki!"

"Uzak mı çok?"

Lojman gözlerini kısarak uzaklara daldı. Bu bakışı pek severdi, büyük adamlar gibi. Ağır ağır başını salladı. Çabucacık büyüse, Kiraz'la uzak yolları aşıp İstanbul'a varsa. Kiraz'a uzağı yakın etse.

Lojman'ın bunları düşündüğü sırada Kiraz bir kayaya tırmanmış ve aralarında geçen konuşmayı çoktan unutmuştu. Lojman bu duruma üzüldü ama kırgınlığını Kiraz'a belli etmemeyi erdemden sayıp sustu. Lojman alışıyordu, Kiraz'a ve onun insana hem ateş hem de ürküntü veren koyu mor gözlerine, kasabaya ve onun sessizliğine, hiçbir şeysizliğine… Adı sanı çoktan unutulmuş, kayıtlardan silinmiş bu kasaba bir tek Kiraz olunca var olmuş sayılıyordu onun için. İşte bu yüzden seviyordu kasabayı, kasaba kasaba değil Kiraz diye…

Kiraz'la Lojman'ın dolaştıkları, oyunlar oynadıkları kasaba işte bu yüzden güzeldi, eğlenceye ve meraka imkân tanıyan. Lojman mutlu muydu? Unutmuş muydu eski yaşamını? Çocuklar çok çabuk aldanır, avunurdu, unuturdu hepten. Ağlar ağlar, sonra ellerine çikolata verildi mi de susuverirlerdi işte. Lojman'ın geçmişine ve özlemine ödenen çikolata da buydu demek ki.. Yırtık pırtık bir çocukluk aşkı... Kiraz... İşte bu yüzden Lojman'ın annesi Leyla Hanım'ın kasabası çirkindi, kötüydü, yalnızlıktı, muhtemel ki bir avuntusu olmadığından. Oysa kasaba aynı kasaba, toprak aynı topraktı ve bir anneyle oğulu birbirine bağlayan da, birbirinden uzaklaştıran da bu kasabaydı. Lojman Kiraz'la dere tepe gezerken Leyla Hanım lojmanında oturur ağlardı bir başına. Leyla Hanım'ın farklılığını kasaba kadınlarının yüzlerine haykıran soğukluğu olmasa daha az yalnız kalırdı gerçi ama Leyla Hanım'ın her geleni kapı dışarı etmedeki ustalığı dillere destan oluvermişti bile küçücük kasabada. Ve üstelik iki günde kazanılmış bir özerklikti bu, yalnızlığın ince çizgisi...

Leyla Hanım ne yapsa ne etse, kapısını penceresini de zincirlese sıkıla pıkıla gelirdi kadınlar yine de; böyle öğrenmişlerdi ne de olsa. Gelen yalnız bırakılmazdı, misafirdi, baş tacı edilmesi gerekirdi. Yüzü ağaç yüzeyi gibi pütürlü, vücudu ev yapımı tereyağlı ekmek ve boy boy çocuktan şişmiş birkaç kadın ellerinde bir üzüm sepeti ve bohçalara sarılmış sini sini yemekleriyle geldiler o gün ve o gün Lojman'ın Kiraz'la İstanbul'a gitmeyi hayal ettiği gündü. Çocuklar dışarıda sessizce birbirlerini sevedursunlar kadınlar evi temizlemeye giriştiler Leyla Hanım'ın şaşkınlıktan ve nefretten kocaman açılmış gözlerini umursamayarak.

"Eh, evi eve benzettik az buçuk Leyla Hanım" dedi içlerinden daha yaşlı ve güneşte daha fazla kavrulmuş pütürlü yüzlü olanı günün sonunda.

"Sağ olun" dedi Leyla Hanım; isteksiz gülümsemeye çalıştı. "Orayı ev bellemeye çalışan kim" diye geçirdi içinden. Oralı kadınlarla yabancı kadın arasındaki soğuk "sağ olun" bir an aralarında asılıp kaldı ve sessizlikte yere düşüp parçalandı. Kasabanın kadınları bir yabancının yanında ve üstelik kendi topraklarında yabanlıklarını hissedince derinden, anladılar ki artık gitme vaktiydi.

"Eh biz de gidelim" deyip başlarını öne eğdiler mahcup. Leyla Hanım bakışlarıyla "gidin" dedi. Kasabanın kadınları bunu da anladılar. Toparlandılar. Yerde duran sepet Leyla Hanım'a uzatıldı. "Malum mevsimi, size layık değil ama bizim buranın üzümü güzeldir" dedi ve gülmeye çalıştı, yüzü ağaç gövdesine benzeyen yaşlı kadın ve kim bilir kaç çocuğa can vermiş ve şimdi çoktan sarkmış memeleri gülme çabasından medet umup sallandı. Leyla Hanım üzümle tepelenmiş sepete ve üzümlerin üzerinde oynaşan sineklere baktı. Şarap içtiği güzel günleri hatırladı. Bordo gençliğini, pahalı salonları, kalabalıkları, dansları… Ve şimdi bu kasabada, çıplak ve her şeyden mahrum kasabada, bordo şarapların ham gençliği üzümlerin kasabasında, kendi gençliği boğulmaktaydı. Kadınlar gider gitmez sepeti hemen arka bahçeye fırlatacağını düşündü. Bunu düşünürken gülümsemeye çalıştı ki, ne de olsa kibar bir kadındı, art niyetinin açığa çıkmasını istemezdi. Peki ya kadınlar bu-

nu da anlamış mıydı? Üzümlerin arka bahçeyi boylayacağını? Kadınlar konukseverlik görevlerini yerine getirmiş olmanın memnuniyetiyle içleri rahat ve birazdan çöp olacak el emeklerinin akıbetinden bihaber, yola döküldüler.

Kederiyle baş başa kalan Leyla Hanım'ın hayatının özü yıllar önce zengin bir tüccarın, Eğitim Fakültesi'nde okuyan oğluyla yaptığı evlilikte gizliydi. Ve şimdi okuduğu okulla değil babasının işini batırışıyla öğretmen olan suskun kocasının peşinde bu kör kasabaya gelmekle gençliğini heder ettiğini düşünüp ağlamakta ve yerde duran üzüm sepetine baktığında şarap kadehinde parlayan gençliğinin şimdi bir üzüm sepetinde şapa dönmekte olduğunu görmekteydi ve bu onun canını pek acıttı. Ne de olsa o bir öğretmenle evlenmeyi tercih etmemişti. Aynı adam da olsa onun tercihi tüccar olandan yanaydı.

İşte bu yüzden üzüm sepetini sinekleriyle birlikte arka bahçeye fırlatmakta bir sakınca görmedi Leyla Hanım ve el çabukluğuyla sepeti kaptığı gibi çığlığıyla bahçeye salıverdi. Saldığı an ise iki çift siyah gözle karşılaştı altında onu ezdikçe ezen. Kedere kurban verilmiş kara saçların yokluğuyla, güneşte yanan çıplak bir alnın altında kıpraşan iki çift siyah göz gördü, tehditkâr bakışını Leyla Hanım'a ve yuvarlanan üzüm salkımlarına diken. Korktu Leyla Hanım, ama hayatın kendi içindeki değişimiyle bir sofrada şarap, bir sofrada meyve olan üzümlerin adı artık çoktan çöpe çıkmıştı bile. Suç işlenmişti. İçeri girdi, kapıyı kapadı. Pencereden baktığında adamın ince kemikli vücudu, kavruk teni ve çipil kara gözleriyle hâlâ ona ve yerdeki üzümlere bakmakta olduğunu gördü. Günahı iki çift gözce görülen Leyla Hanım, utanınca, adamı görmemeyi diledi ama adam oradaydı, orada, tam karşısında. Çöp olmuş üzümlerin dibinde. Bahçenin yanından kıvrım kıvrım akan, biraz daha akınca denize karışan, karışınca deniz olan derenin dibinde, suçlayan kara gözleriyle…

* * *

Güz hepten geldi, güz gelince Leyla Hanım'ın kocasının orada bulunması biraz olsun anlam kazandı ve okul açıldı. Loj-

man ve Kiraz okula başladılar. Babasını Lojman'ın ders çalıştırdığı olmuştu elbet ama şimdi onu bir öğretmen olarak görmek Lojman'a çok tuhaf geliyordu. Yani öyleyse şimdi o baba mıydı, yoksa öğretmen mi? Baba, bu kafa karışıklığı için olsa gerek her akşam sıkı sıkı tembihliyordu: "Bak oğlum, evde baba, okulda öğretmen, tamam mı?" Lojman uysal bir biçimde kafasını sallardı ama aynı adamın iki isme sahip olmasını bir türlü anlayamıyordu. Nasıl oluyordu bu? Bir baba orta yerinden nasıl bölünüyordu da, tek vücutta parça parça isimlere sahip oluyordu? Anlayamıyordu. Kiraz mesela, Kiraz öyle miydi? Bir meyve olan kiraz, bir de büyüyünce onun evleneceği mor gözlü Kiraz vardı ki; onun Kiraz'ının adı hep Kiraz'dı, evde başka, sahilde başka, okulda başka olmuyordu. Belki de Kiraz bu yüzden onun Kiraz'ıydı, yekvücut, yek isim diye ve suret değil asıl diye. Onundu.

* * *

Her sabah, Leyla Hanım oğluna, lojmanlarının eski mutfağında sütlü, yumurtalı, reçelli kahvaltılar hazırlıyordu ancak bir şey vardı, ne olduğunu, neden olduğunu bilemediği. Bir koku... Ağır, kekremsi bir koku; rengi olsa sarımtırak, cismi olsa akışkan ve yoğun kıvamlı olabilecek bir koku, yavaş yavaş sofralarını ve evlerini kaplıyor, onları kendisiyle yaşamaya zorluyordu. Peynirden miydi, sütten mi bu koku; yoksa sıkıntılı bir yaşamın ağırlığının, öldüren bezginliğinin ölü kokusu muydu? Neydi? Her ne ise; koktuğunu düşündüğü her şeyi, peynirleri, sütü arka bahçeye fırlatıyordu Leyla Hanım, çelimsiz vücuduyla bahçede öylece dikilen esmer adamın ezici bakışlarına meydan okuyarak ve yeniden bir sofra kurmaya koyuluyordu. Bahçeyi boylayan peynir ve süt, kasabanın güz güneşi altında eriye eriye toprağa karışıyor, süt üzerindeki kaymağı ve yağı toprağın yüzeyinde bırakıp kendisi ise içeriye, daha içeriye doğru karanlık bir yolculuğa çıkıyordu, Leyla Hanım'ın kestiği biletle. Sıkılıyordu Leyla Hanım, her gün yeni şeylere gebe yeni evinde. Bir gün bir adam bahçesine yerleşip suçlayan gözlerini dikmeye başlıyordu ona ve başka bir gün kokular doluşuyordu

evin her yanına. Ve oğlu gitgide o kasabalılara benziyordu, o tam tersi için çabalayıp dursa da... Ve bahçedeki adam, attığı çöpün bekçisi, suçlayıcısı, hâkimi hep oradaydı ve onu Leyla Hanım'dan başka gören yok gibiydi.

Leyla Hanım, eski mutlu ve büyük şehir yaşamlarındayken oğluna mükellef kahvaltılar hazırlamaktan asla vazgeçmemişti. Şimdi olmayan bir yerde, Leyla Hanım'ın kabullenemediği bir gerçekliğin içinde, kalmayan alışkanlıkları yeniden canlansın, yeniden var olsun diye uğraşıyordu. İstiyordu ki; sanki hiçbir şey olmamış, hiç darlığa düşülmemiş, bir kasabaya hiç göçülmemiş gibi büyüsün oğlu. İstanbul'da büyüyen yaşıtları gibi büyüsün, pilli trenlerin tıkırtısında. Arnavut kaldırımlarda hiç yürümemiş, düşüp de dizini kanatmamış gibi ve pahalı mobilyalarla dolu eski evinin salonunda oyuncak arabalarını çarpıştırır gibi büyüsün, burada yaşarken orada olmayı düşünsün istiyordu Leyla Hanım kendi canının zevki için. Leyla Hanım'ın çılgınca öfkesinin gücü işte bu yüzden bir tek Kiraz'a yetiyordu. Bütün annelik düşlerini bozan bu olmayan kasaba değil, adım adım anbean biricik oğlunun içine giren Kiraz'ın yırtık ve kirli elbiseleriydi, onun dik dik bakan inatçı ve vurdumduymaz mürdüm eriği morundaki gözleriydi çünkü. Bu yüzden koktuğunu düşündüğü peynirler ve sütler gibi ve elinden kayıp giden hayatını ona gösteren lanet üzüm sepeti gibi Kiraz'ı da arka bahçeye atmakta herhangi bir sakınca görmüyordu, eğer eline bir fırsat geçmiş olsaydı çoktan yapacaktı da. Çünkü oğlu gitgide Kiraz'ın silik bir suretine dönüşmekteydi. Aslından kopup bir suret oluyordu. Ona göre.

Lojman ve Kiraz o gün okul çıkışında Kiraz'ın gitmeyi istediği yere gittiler, mezarlığa. Lojman korkuyordu, ölülerin yanında ne işleri olabilirdi ki?

"Hayır Kiraz!"

Lojman'ın bir iki adım önünden yürüyen Kiraz bu söyleneni duymadı bile ve adımlarını hızlandırmaya devam etti. Geride kalan Lojman tek başına kalmanın yarattığı korkuyla onun yanına gitmeye karar verdi, yürüdü, adımları kasaba mezarlığına kadar sürükledi onları. Gelmişlerdi. Üzerinde tek tük Arapça yazıların olduğu sıra sıra mezar taşları; üzerlerinde do-

ğum-ölüm tarihleriyle aile mezarları; adamların, kadınların, büyük büyük ninelerin, dedelerin, doğar doğmaz ölmeyi tercih etmiş küçücük bebeklerin minyatür mezarlarıyla kasabanın suskun tarihi işte buradaydı, mezar taşlarına düşülmüş kısa notlarıyla birlikte. Korkuyordu Lojman. Kiraz bir mezar taşına oturdu ve gülmeye başladı.

"Niye korkuyorsun ki bu kadar? Ölü onlar, kalkıp da bir şey yapamazlar, ölüler" dedi Kiraz ve mürdüm gözleri alay ve hinlikle parıldadı.

"Eve gidelim artık" dedi Lojman, korku yoğun yoğun geziniyordu, yüreğinde, karın boşluğunda, ellerinde, yüzünde ve kocaman açılmış gözlerinde. Mezarlıktaki ağaçlara güz rüzgârı değdikçe her şey kıpırdanıyor ve Lojman'ı daha da ürkütüyordu. Bakamıyordu Lojman. Ağaçların arasından süzülen akşam güneşine ise hiç bakamıyordu. *Onun oyuncaklı bir odası vardı, bir sürü elbiseleri, arkadaşları, doğum günü partileri, neşeli çocukluğu ve şimdi bu yolun sonu bir mezarlık mıydı?* Elleri kulaklarında ileri geri sallanıyor Lojman, kafasında aynı düşünceler ve aynı özlem. İstanbul… Hayat…

"Sen daha önce hiç görmedin mi?" dedi Kiraz ve öyle rahat, öyle sıradan bir şey söylüyormuşçasına sordu ki bu soruyu, Lojman yanıt verme gereği bile duymadı. Kiraz o güzel mor gözlerini niye yüzüne dikip konuşuyor. Niye öyle bakıyor, öyle sert, öyle alaycı, öyle tehditkâr bir biçimde? Bakma Kiraz… O mürdüm eriği gözlerini dikip de bakma…

"Mezarın içindeki ölüleri?" Kiraz yarım kalan sorusunu alaycı bir baş hareketiyle tamamladı ve bu Lojman'ın midesine bir kramp olarak saplanıp kaldı, kocaman gözlerinin inanamaz bakışıyla.

Ve Kiraz bir mezarın üzerine çömeldi.

* * *

Leyla Hanım evi karış karış arıyor. Nereden bu koku nereden? Belki divanın arkasında unutulan bir çorap, ya da köylü kadınların getirip Leyla Hanım'dan çekindikleri için kapı önüne bıraktıkları tüyleri yolunmuş tavuk, dolaptaki peynirler, süt-

ler, kâbuslarla dolu ve kan ter içinde bölünen bir uykudayken giyilen bir geceliğin ter kokusu ya da sinek ölüleriydi belki bu sarı ve bayıltan kokunun sebebi… Bir bulsa Leyla Hanım onu da diğer fazlalıkların yanına, bahçeye fırlatacaktı. Evindeki bütün o kokuyu, o sarı ve akışkan şeyi, tuttuğu gibi o çipil gözlü, kavruk yüzlü adamın yanına fırlatacak ve bu kez hiç utanmayacak, üstelik de onun o yargılayan bakışlarına meydan okuyarak, diklenerek yapacaktı bunu. Yapacaktı. Eğer bulabilseydi.

Leyla Hanım'ın oğlunun ismi bir tabelaya yazılmalı, avukat, mühendis ya da doktor olmalıydı. Gurur duymalıydı Leyla Hanım. Eğer biricik oğlu, saygın bir muhitteki bir binanın tabelasına bir isim ve meslek olmazsa analık hakkını helal etmeyecekti. Dünyaya adı bir tabelada asılıp kalsın ve cismi, ismi, varlığı, onu özetleyen şey bir meslek olsun, onun içinde yürüsün, konuşsun, yaşasın, evlensin, baba olsun istiyordu.

"Burada yazan isim kimin biliyor musun?" dedi Kiraz, bir eli mezar taşında.

"Gidelim artık, gidelim, karanlık basıyor." Sanki Kiraz Lojman'ın korkusundan güçleniyordu bu kadar. O korktukça Kiraz daha da cesaretleniyor, Lojman'ın üstüne gidiyor, mürdüm eriği gözlerini ürküntü vererek onun yüzüne dikiyor ve bundan büyük bir zevk alıyordu sanki. Kiraz'ın üzerine oturduğu mezar, üstündeki otlarla ve mezar taşının üzerindeki bir sürü kuş pisliğiyle diğerlerinden daha iç karartıcı ve korkutucuydu Lojman için.

* * *

Leyla Hanım kokunun kaynağını bulamayacağını anlayınca, bütün bir evi bahçeye atmaya karar verdi. Ne de olsa evin tümüyle kokması olağandı ona göre, elbet kokardı, çürüyen her şey kokardı. Her şeyi atmanın en doğru olduğuna kanaat getirdi ve ilk iş olarak kocasıyla ikisinin yattıkları divandan başladı. Evliliği çöpe atıyor olmanın baş döndüren özgürlük duygusuyla ve yatak örtüsü, yorganı, yastıklarıyla birlikte, aynı yastıkta kocanan yatağı bir hamlede kaldırıverdi ve kuvvetine kendi de şaştı. Arka kapıdan zar zor geçirip orada dikilen çipil gözlü adamın, sarı dişli gülümsemesine kulak asmadan, bahçeye sıpıtıverdi. Yatak, bir ce-

sedin yere düşerken çıkardığı sese benzer bir sesle, adamın ayaklarının dibine düştü ve üzerindeki dalga dalga lekeler güneşte iyice belirdi. Adam bahçede birikenlere, en başta da yatağa uzanmak istiyor gibiydi. Ama onu tutan bir güç mü vardı?

"Al, al bekleme, senin olsun hepsi... Lanet kasabanız da sizin olsun" dedi öfkeden çılgına dönmüş Leyla Hanım.

Adam hiç cevap vermedi. Kımıldamadı da.

* * *

"Bence kazıp içindekileri görelim" dedi Kiraz. Lojman çıldırmak üzereydi. Ağaçlar rüzgârda salındı, güneş yavaş yavaş çekilirken. Karanlığın içinde, onunla karışmış, boz, bakırımsı güneş ışığının yansıdığı isimler ve tarihlerle dolu bir mezar taşı, Lojman'a bir an önce, eve gitme, yatağa yatma, gözlerini kapama ve her şeyi unutma isteğinden başka hiçbir şey vermiyordu. Kaçmalıydı.

İstanbul ne de uzaktı şimdi…

Kaçamadı. Kiraz toprağı eşeledikçe Lojman hissediyordu, çocuk aklıyla da olsa hissediyordu ki eğer toprağın altındakini bir kerecik bile olsa görürse, bir daha hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Tam olarak adlandıramıyordu, bilemiyordu bundan sonrasını ama eğer onu görürse bir şey olacaktı, büyük bir şey. Kaçamadı Lojman, gözlerini kapayamadı. Ne olacağını bilemiyordu ya da hissettiğinin ne olduğunu, içi boştu sanki ama bir yaşama kötü başlamakta olduğuna dair bir korku bütün ince bedenini yavaş yavaş sarıyordu. Bir his, bulutlar gibi bir his, yumuşak ve sarmalayıcı bir his, sıcak sıcak akan bir süt gibi, hani ağır ağır gelen uyku gibi içine doğru akmaktaydı Lojman'ın. Ama öyle yumuşaktı ve öylesine uyuşturuyordu ki bu onu, kalkıp eve koşacak gücü kendinde bir türlü bulamadı. Bu his nemli ve ılıktı sanki… Adı merak mıydı?

Kiraz küçük elleriyle toprağı kazıyordu ve alnından yere teri damladı.

"Bak Lojman… Aç gözlerini… Niye yaşarken adımız insan da, ölünce mezar?"

* * *

Leyla Hanım, daha sonra kocasının elbiselerine çöp olma değerini biçti ve gömlekler, kazaklar, pantolonlar bir öfke patlamasıyla kendilerini bahçede buldular. Pantolon olan pantolon artık çöptü. Ne de olsa ona bu hayatı yaşatan ve ona göre bir çöp değerini ancak eden, sünepe kocası değil de kimdi? Öyleyse pantolonlar da gidebilirdi, kocasınındı, kokuyordu. Çok kötü kokuyordu. Ve Leyla Hanım, yabancılara karşı her zaman metanetli, güçlü, sert, soğuk ve kontrollü olan, kendini gizleyen Leyla Hanım şimdi çipil gözlü bir adamın bakışları önünde aklını kaçırmaktaydı ama niyeyse Leyla Hanım hiç rahatsızlık duymadı bundan. Sanki yaptığı, tümüyle sıradan ve her gün herkesin yaptığı bir şeymişçesine, evdeki çöpleri atıyormuş gibi, boş gözlerle adama bakarak hepsini fırlattı. İçi rahatladı.

"Durma öyle... Al hepsini al, işine yarar."

Adam bu kez kıpırdar gibi oldu. Kehribar sarısı yüzündeki solgun dudaklarını yalayarak…

* * *

Kiraz derine indikçe, Lojman en derininde bir daha İstanbul'a dönemeyeceğini, dönse de hiç bir şeyin aynı olmayacağını hissediyordu. Dünya bundan sonra onun için eksik mi kalacaktı? Ya da asıl tamlık bir felaketten sonra mı gelirdi yoksa? Öyle küçüktü ki ve dünya öyle büyük... Olamayacaktı. Biliyordu, bir daha hiç nefes alamayacaktı. Ve koca bir hayat, vızıldayan sinekler gibi, kulaklarının dibinden hızla geçecek ama o hiç içine giremeyecekti. Çocuktu Lojman ama hissediyordu; o isimsiz bir yetişkin olacaktı. Biliyordu, toprak kazıldıkça, yazgısı önünde beliriyordu.

"İşte bak, babam! Çöpçüydü benim babam." Kiraz mürdüm eriği gözleriyle baktı Lojman'a. İçinde yine o ateş Lojman'ın. Bakma Kiraz... Meyve kız Kiraz... Bakma... Öyle canlı ki Kiraz'ın gözlerindeki iki mürdüm eriği, biraz daha kalsa dalında çürüyüverecek sanki. İçinde bir yılan kıvrım kıvrım Lojman'ın... Bakma...

"Bak… Çöpleri topluyor diye, fare derlerdi babama, bak değilmiş. Babam babaymış... Bak! Aynı adam hem fare hem ba-

ba olur mu? Bak!" Ama Kiraz'ın sevinci birden sönüverdi gözlerinde. İki mürdüm bir düşünceyle gölgelendi.

"İsim dedikleri nedir Lojman?"

Lojman dudaklarını büzdü. Bir cevap bulamadı.

Bu soruyu duyduğu o günden beridir cevabını aramaktadır ve hâlâ da bulamamıştır.

* * *

Çipil gözlü, kavruk esmer tenli adam, yarısı dökülmüş kara saçlarıyla çöpleri toplamaya başladı.

Her şeyi temizlediğine kanaat getirdiğine inanan Leyla Hanım, oğlunu bulmak ve birlikte ilk otobüse atlayıp evlerine, İstanbul'a dönmek için lojmandan koşar adım çıktı.

Onun büyük adam olacak bir oğlu vardı, tabelada adı yazılacak bir oğlu...

2004

Hoppalacık

Nereye baksa hep onu göreceğinden habersizdi. O olmayınca dünya sadece ağaçlardan, yollardan, evlerden, meyvelerden ve seslerden ibaret kalacak sanıyordu. Bilmiyordu ki, nereye dönse peşinden gelecek, nereye gizlense bütün kuytularda önüne o dikilecekti. Ölümüyle her şey bitecek ve dünya üzerinde bir varlık olarak bulunmadığı için, yürüyemeyeceği, seslere cevap veremeyeceği ve göremeyeceği için artık, onu yalnız bırakacak sanıyordu.

Bilmiyordu ki, hayat ölümle son bulmuyordu.

"Nasıl bilirdiniz", demişti imam. "İyi bilirdik" demişlerdi. Hakkına helal istenirken susmuş, başını önüne eğmişti. Bilmiyordu ki, her gece kan ter rüyalarla uykusunu heder edip ondan hakkının helalini isteyecek, bu küskünlüğünün hesabını soracaktı. Uyutmayacak, güldürmeyecek, yediği her lokmayı boğazına dizecek, aldığı her soluk, uyandığı her gün için onu bezdirecekti.

Bilmiyordu ki, ölüler cansız değildir.

Mezarlıktaki bir iki ahbap, onun ölümüyle perişan olduğunu sanıyor, onun bedbaht gençliğine acıyordu. "Metanet" dediklerini duyuyordu arada bir, "Hayat bu, ölümü de var doğumu da var" diyorlardı. "Allah'ın verdiğini" diyorlardı, "Allah alır."

Alır mı? Almaz.

Bilmiyorlardı ki, o sonunda ölü ve kendisinin başı sağdı ve bundan memnundu. Sessiz sessiz ağlarken bile akıttığı her

damla aslında ölümünden değil, onun doğumuyla başlayan acıdandı. Ağlayışı çektiğineydi. Bir tül inceliğindeki bedeni kırılıp dökülmesin ve altında ölülerin yattığı toprağın üzerine kendinden geçerek uzanıvermesin diye birileri onu kollarından tutmuş, bırakmıyordu.

Oysa işte artık tek başınaydı.

Bir kerecik bile sevemediği sakat kızı işte artık yoktu. İşte kocaman kafasının içinde bir kıvrımcık beyin getiremeden doğmuş kızının soğuk ve katı bedenini, dibinde kıvrıla kıvrıla dolanarak, bir taze ölü bekleyen aç kurtlarla dolu toprağın içine koymaktaydılar. Onu sonunda yalnız bırakmaktaydılar.

İçine süt kadar ılık bir ferahlık usul usul gelip yerleşti. Ağladı.

Küçücük bedenini, çukurdaki bir tahta altına yerleştirdiklerini gördü. Çocukken annesinin bahçeye ektiği ve sonra da turşusunu kurduğu küçük kırmızı biberlerin acısı kadar keskin bir vicdan gelip ılık sütü kaplamaya başladı. Bir nefes aldı. Geçmedi. İçindeki tatlı ferahlık, vicdanın yakadan düşmez keskinliğinin altında ezilerek kayboluyordu. İşte ölüm buydu.

Şimşek çaktı ve mezarlığın göğünü kaplayan gri bulutlar, üzerlerine yağmur yağdırdı. Sevindi. Su her şeyi temizler, yıkar, ak pak ederdi. Oysa ulu gökler âleme hiç dökmedikleri kadar su dökse de başından, en kaynak hamamlara girip bütün taze bedenini tellaklar ova ova parlatsa da, suçluluk hiçbir suyla temizlenmeyecek, denizler kadar engin suların önünde bile hiç kaybolmadan dimdik duracaktı. Henüz bilmiyordu.

Ellerini açıp avcuna düşen damlalara baktı. Yağmur önce eline, oradan usulca kayarak toprağa düşüyordu. Kızının üzerine tahta kapadılar. Kızı, toprağa düşmeden önce bir küçücük damlaydı, içine düşüveren. Kürekle toprak attılar. Kızının doğup kucağına gelmesinden bir mevsim önce, Alisi geri gelmiş, kapıyı yumruklamış, açılmayınca duvar dibine dayalı kürekle kapıyı kırıp içeri girmişti. Evleniyorum demişti. Gitmişti. Zaman durmuş, hayat bitmişti.

İşte şimdi kızının bir mezarı vardı. Boyu, çocukluğunun evindeki gül fidanı kadar ancak ederdi.

Kızını görmez olunca, genç kızlığında içinde yeşeriveren, o

üstü çiy damlalı yumuşak umut ve her şeyin silinip baştan yazılabileceğine, olmamış sayılabileceğine olan inancı yeniden belirmeye başladı. Ufukta henüz hiç başlanmamış bir temiz hayat yeniden görünüverdi. Gülümsedi. Kendisini başladığı yere geri dönmüş sandı.

Baba evindeyken... Bahçedeki gül fidanları... Annemin gergin yüzü... İşlediğim perdelerde goncagüller, sümbüller... Annem, ablam, abim ben sofradayken... Babam yine kadına gitmiş... Annem dikiş dikiyor... Baharda bizim bahçenin kokusu... Gitmeden önce ben... Daha onu görmemişken... Bir gün..

Hatırlayamadı.

O zamanlar çok gençti.

İçine koyu bir sıkıntı gelip yerleşti. Bütün bu bölük pörçük geçmiş, ulaşılamayacak kadar uzaktaki bir gemi kadar silikti. Uzaktı. Sanki onun yaşadığı hayat, ondan sökülerek alınmış, başkasının kılınmıştı.

Üç beş kişilik cenaze cemaati, onu alıp oradan götürdüler. Arkasına bakmadı.

Gözlerini kapadı ve kızının ölüme atlarken içi gülen kocaman ela gözleri, son kez gördüğü parlak gözleri, canlı gözleri önünde beliriverdi. Korktu.

Anladı ki, kızı ölememişti.

Nikâhsız ama aşkla sevişen kızların, dilencilerin, sakatların, ayyaşların, bir baltaya sap olamamışların atıldığı, kasaba dışındaki çöplüğün içindeki evine getirip onu bıraktılar. "Üzülme artık" dediler. Şarapçı Zakkum, Deli Bekir, yarım akıllı Sümbül Teyze, rengârenk elbiseleriyle süslü Marlin, teker teker evlerine girerlerken, onu ve kızını çarçabuk unutuverdiler, kendi deli ve terk edilmiş ve yoksul dünyalarına daldılar.

Derin bir soluk aldı ve tek odalı ve nemden ağlayan evine girince bir başınalığından mutluluk duydu. Yatağa uzandı. Masanın ayaklarının dibinde, bir karaltı gördü. Kızının kanının kalıntıları, ne kadar silinse de hiç çıkmayan. Başını çevirdi, gözlerini yumdu. Kızı yine kucağına doğru atlıyor. Vicdan ince boynunu sıktı. Annesini hatırlamak istedi. Annesinin siyah uzun saçlarını, uzunluğu daha eskidendi, babası kadına gider oldukça kederinden kesmişti. Yoksa kesmemiş miydi? Annesinin saç-

ları hiç uzun olmamıştı ki. Yoksa hep uzun mu kalmıştı? Babasının gittiği kadın… Kendine bir dost tutmuş, çocuklu bir dulmuş dedilerdi. Dememişler miydi yoksa? Yoksa o başkası mıydı? Hiçbirini hatırlayamadı. Karanlık ve sisli geçmiş parçalanarak dağılmaktaydı.

Her nerede kaldıysa annesi, uzun ya da kısa saçlı, mutlu ya da gamlı, çok özledi. Burnuna bir tütün kolonyası geldi, babasının kapı önündeki tıkırtısını duyar duymaz annesinin çarçabuk sürüverdiği. Son kez burada görmüştü annesini. Karnı burnundaydı, kederi boğazına kadardı, süslü Marlin'in bulup da getirdiği tarhanayı kaynatıyordu. Kapı vurulmuştu. Annesi gelmişti. "Ne halt ettiysen ettin. Gel evine dön" demişti. Nemli taş duvarlarda, kilimsiz çıplak yerlerde, kaynayan tarhanada, kızının kocaman karnında gezinmişti gözleri. "Şu garip de ocağımızda büyüsün" demişti. "Belki sonra dul mul bi kısmetin çıkar da temiz temiz gidersin" demişti. "Evim burası benim" demişti. Annesi küskün ve öfkeli kalkmıştı. Kinle büyümüştü gözleri. "Nankör" demişti. "Suçunla da, piçinle de kabulümüzsün dedik" demişti. Sonra yine acımıştı. "Ne vardı da kaçtın, bu çöplüklerde çürüyeceksin, ölünü bile gömmeye gelmeyecek kimse" demişti. "Gelmesin" demişti, omuz silkmişti. Annesinin kırgın ve acı dolu gözlerini görmüştü, ne de seviyordu oysa, anneciğini. Ama temizlensin diye verildiği bir dulun koynuna girip de kirlenmeye niyeti yoktu hiç. Ah gönlü böyle yanarken, Ali diye diye erirken. Aşkını suç diye her daim yüzüne vuracak, Ali'sinin bebeğini iteleyip kakalayacak bir yaşlı adamın önünde müteşekkir olmaya mı zorlanacaktı. "Kaçtın da kıymetini mi bilmiş ki o sorumsuz Alin" demişti annesi. "Bırakıldın işte bak, sizin gibilerin kaderi bu" demişti.

"Razıyım" demişti.

Annesi yüzüne tükürüp gitmişti. Bir daha da gelmemişti.

O gün Ali, evleniyordu. Telli duvaklı bir kızcağız, nikâhla Ali'sinin koynuna veriliyordu.

Ölüyordu.

Ocaktaki tarhana kabararak taşmıştı. Alevi söndürmüştü.

Hatırlayabildiğine şaştı.

Hava kararıyordu. Şimdi kızı olsa ona yemek hazırlamak icap ederdi. Kızı artık hiç yemek yemeyecekti. Hiç acıkmayacaktı. Büyümeyecekti. Alisinin kendinden geçerek öptüğü, kara saçlı başını dayadığı memelerinden kızına verdiği sütler... Şimdi toprağın altında yatan kızının etinden farelere geçecekti. Onlara can verecekti.

Kızının ölürken aç olup olmadığını düşündü. Açım demişti de, yine duymazdan mı gelmişti? Yoksa dememiş miydi? Yok yok, ekmeği suyla ıslatıp yedirmişti. Belki de nasılsa ölecek deyip yedirmemişti. Akşama kendisi yemişti. Sahi bu kadar kötü müydü içi?

Ali, evlensem de seninim demişti. Başlarda ara ara uğramıştı. Portakal getirirdi, ekmek, peynir, et... Para da bırakırdı ama manav bakkal kasap, nikâhsızlara, orospu saydıklarına bir yudum su bile vermeyi reddediyordu. "Para verme" derdi. "Beni al" derdi. "Al götür" derdi. "Karını bırak" derdi. "Senin yuvan burası" derdi. Ağlardı.

Ali, belki bu çırpınışlardan, belki kızıyla kadınının yakıcı yoksulluklarından, belki kızının, etrafını, kendini bilmez aptallığından sıkılıp zamanla ikisinden de usanmıştı, gelmez olmuştu. Onun içi saman dolu yatağı yerine, evdeki nikâhlısının yumuşak çeyizinde uyumak daha rahattı elbet. Anasının babasının karşı durmadığı, kendisine denk gördüğü evdeki kızcağızla kavgasız gürültüsüz, hesap verme gereği olmadan yaşamak, bu nemli evdeki yalnızlıktan daha sıcaktı. Nikâhlısı, tatlı sözleriyle, yumuşak başıyla, temiz pak hamaratlığıyla Ali'yi eve bağlayıverdi, usul usul. Ali, bir zamanlar tutkuyla sevdiği, uğruna zamanında tüm bir kasabayı karşısına aldığı bu kadının yerine eline tutuşturulan kızcağızla avundu, adı çoktan öteki kadın olanı, çocuğuyla beraber unuttu.

Ali gelmedikçe, günler geçtikçe, kızı olanca aptallığıyla büyüdükçe içine bir nefret yayılmaya başlar oldu. Bir güz başında, bu odada tek başına doğurduğu kızı, kanlı kanlı geldiğinde içinden, hiç ağlamıyordu. Bir iki sarstı bebeciği, ağlamadı, saydam deriyle şöylece örtülmüş yanağına bir iki ufak tokat atıverdi, ağlamadı. Babasından aldığı kocaman gözleriyle dünyaya bakan kızı, anladı ki, gördüğünü anlamıyor, dünyanın kötülüğünü göremediği için de ağlamıyordu.

İşte kendisini annesinin yuvasından alıp bu boklu yerde bırakan, karnına bir bebek koyup sonra gidip karısının koynunda mışıl mışıl uyuyan Ali, işte o, uğruna annesi babasından geçtiği biricik Alisi, dünyanın yüzüne bir bir kapı örtmesine aldırış etmeden ille de Alim, Alim ey Alim diyerek peşinden sürüklendiği, etrafında pervane döndüğü Alisi, ona vere vere bu aptal kızı vermişti. İçini zamanla koyu ve katı bir nefret kapladı ve nefretinin adı kızı oldu. Çünkü Alisine olan öfkesi bir top et halinde kucağında duruyordu.

Kızına "git" diyordu, minik çocuk anlamıyor, hayatta bildiği tek varlığın, annesinin yüzüne, babasından aldığı gözleriyle bakıyor, gülümsüyordu. "Gel" diyordu. Yine aynı ilişiksiz, kesik, dünyadan uzak ruhuyla gülümsüyordu çocuk. "Bak bu kapı" diyordu, "bak bu masa, bu yatak, bu ekmek, bu pencere, bu ağaç, bu yol" diyordu, kızı görmeden dünyaya bakıyor, bir tekini bile anlayamıyordu. "Bak bu yol" diyordu, "gitmeye yarar." Çocuk, buradan olmayan yaban bir gülüşle, dünyadan kopuk iri ela gözleriyle boşluğa bakıyordu.

Kasabalı, kendi kızlarını düğün dernekle gelin ederken ve bu kuralı bozan kızları, haneye değil yüreğe girenleri, gelinlik giyememişleri, nikâhsızken evlat doğurmuşları itelerken, televizyonda hayranlıkla izlediği şarkıcıların devletçe meşru sayılmayan çocuklarının yaş günlerini büyük bir merakla izliyor, Allah bahtını açık etsin diyor, seviyordu. Bir şarkıcının geceden geceye, bir adamdan ötekine gidişini kadersizliğine bağlayıp, adına üzülüp hakkında hayırlı dualar okurlarken kendi kızlarının bir adamı sevmişliğini bir ceza diye ömür boyu boyunlarına dolayıveriyorlardı. Kadına kadın, erkeğe erkek diyen, birinden diğerine meyleneni, azıcık kayar gibi olanı topa tutan kasabalı, erkeklikten kadınlığa bir anda geçiveren bülentersoy'u kadınlık şanında bir numaraya taşımış, giderek ucubeye dönüşen büyüklüğünü, dobralığına, mertliğine vermiş ve ona ana demişti. Gelgelelim, kendi toprağında büyüttüğü kızlarına aynı özgürlükten bir lütuf gibi, bir tadımlık gibi bile olsa vermeye, koklatmaya hiçbir zaman tenezzül etmiyordu. Onu, evlerinin dışına atıveriyor, kasabanın sokaklarla örülü içinden, kasabanın dışındaki bayırlara konuvermiş nemli, kokulu çöplüklere yolluyordu.

Bu çöplüklü tepeler, kıbleye doğru uzatılmış ölülerle kaynayan mezarlıktan sonraki ikinci mezarlığıydı bu toprakların. Ölmeyen ama hayata da alınmayanların, içten içe kuruduğu, ufaldığı mezarlık.

Belki giderse...

"Gidersem" demişti... "Belki o zaman... Beni bilmeyenlerin arasında, bir suçun urganıyla dolaşmadan, hafifleyerek yürüsem bu yollardan, çıksam, uzaklara gitsem" demişti. "Kalabalık caddelerde kimse görmese beni, Ali'nin orospusu geliyo deyip kaçışmasa önümden karılar" demişti, "bize yok mu lan deyip kapıma dayanmasa, beni kuytuda sıkıştırmasa elin herifleri" demişti. "Yeniden olsa ömür, bir daha baştan, kimse beni bilmeden" demişti. Süslü Marlin, "İstanbul'da ne yapıcan ki" demişti. "Şu aptal çocukla oralarda bir başına, zaten iki güne kalmaz ya keraneye düşersin ya pavyona" demişti. "Bir dula vermediğini, bir âlem adama açarsın" demişti, "için kirlenir, kusarsın" demişti. "Oralar bu aptal kızı da alır, koca bir İstanbul şuncacığın içinden geçiverir" demişti.

Onun aptal bir kızı vardı.

Aşkla yaratıp nefretle büyüttüğü.

"O olmasa" demişti içinden. Ali'nin varlığı, bir aptal et olarak önünde büyümese, gözlerini böyle dikip dikip, belki Ali'yi de unutur, bir türlü alıp da sevgiyle göğsüne bastıramadığı Ali'nin bu pıhtısı, son kalıntısı, gözünün önünden çekilirse, Ali'nin hayali de kaybolurdu belki, nefreti diner, öfkesi azalır, ettiği beddualar biraz olsun kaybolurdu belki.

Bu kız olmasa. Ali de olmazdı. Ali olmasaydı. Bu kız da olmazdı.

Keşke unutsaydı.

Hayatı bir yarıkla iki kocaman parçaya ayrılmıştı. Ali'den öncesi. Ali'den sonrası. Ali'den öncesi uzak, çok uzak bir geçmişti, silinen ve hatırlanamayan. Ama Ali'yle başlayan dünya, öyle canlı önünde, etiyle, şehvetiyle, acısıyla, kederiyle. Ah Alim... Eğer kızı ölürse, Ali de ölür sanmıştı. Her bir şeyi unutur, bu hayatta bir başına yürür gider sanmıştı.

Ah işte karanlık bastırdı, tepelerde kurtlar uludu, kargalar öttü, şimşekler çaktı, hava iyice buza kesti. Şimdi kızının başına

üşüştü yılanlar, çok soğuk oldu çok soğuk, üşüdü aptal kızcağızı, üşüdüğünü bile anlamadan. Gidip alsa mı, toprağı kazıp katı ve soğuk vücudunu çıkartsa kendi etiyle ısıtsa mı, öpse mi, koklasa mı? Bunca git derken... Ölsün isterken... Önce neresini ısırdı fareler? Başladılar mı şimdi? Ah Alim... Alisini yiyor böcekler. Kızı... Kızının babasının kocaman gözleri, şimdi toprağa mı akacak, kurtlar mı oyacak, çürütecek. Dünyayı anlamayan aptal kızı, nasıl da gülümseyerek bakardı. Annecim derdi. Hep aynı boşlukta uçarak gülümseyerek uyur, uyanırdı. Sessiz sessiz büyürdü. Nesi vardı? Neden ona atla dedi? Gel bana dedi. Gel deyip kenara çekiliverdi. Onu ölüme gönderiverdi. Ah Ali'nin nefreti neler yaptırdı.

Unutsa bunları.

Bir şeyin yok olabilmesi için en başından hiç var olmaması gerektiğini işte şimdi anlıyordu.

Silinerek yok edilmeyeceğini

Öldürerek can alınmayacağını

Yüreğindeki vicdanla anlıyordu.

Mezarlıkta içinden kayan o ılık süt, o ferahlık ne çabuk geçivermişti. İşte hayat kızının dirisini hep önüne çıkaracak, ona nefes aldırmayacak, kabirde çürüyen kızı, uyandığı her yeni gün için, her sabah için, dünya üzerinde salındığı her an için, gördüğü her güneş, üzerine yağan her yağmur damlası için, her gülüş için, gırtlağından geçen her lokma için, onu paramparça edecek. Annesine ömrünü heder edecekti. Anladı.

Giderim sanmıştı. Unuturum sanmıştı. Olmazsa görmem sanmıştı.

Masanın üzerine sandalyeyi koymuştu.

Bak oyun oynayacağız demişti.

Kızını sandalyeye çıkarmıştı.

Kızı babasının gözleriyle bakıp gülmüş, onu yine çileden çıkartmıştı.

Kollarını açmıştı.

Hadi bakalım bir iki üç. Hoppalacıık…

Atla kucağıma demişti.

Kızı gülümsemişti.

Dünyada annesinden başka kimsesi olmayan, annesinin yüzünden başka bir yüz bilmeyen kızcağızı oyundan mutlu, gülmüştü. Sevildiğini sanmış, ilk defa gözlerinin içi gülmüştü.

Atlamıştı.

Hoooppalaaacık!!

Ona kucağını bir türlü açamamış annesi, kenara çekilivermişti ve o, ana kucağını umarken ölüme kayıvermişti.

Kızının kara saçlı başı, soğuk taşa çarpmıştı.

Anne demişti.

Sonra bir hırıltı duymuştu. Bir küçük inilti.

Mutlak sessizlik.

Öldüğünü anlayınca, masadan sandalyeyi indirmişti.

Evden çıkmış, süslü Marlin'e gitmişti. Marlin ona "napıcaksın İstanbul'da" demişti. "Düşersin" demişti. "Düşkün olursun" demişti.

"Ben artık eve gideyim, uyanmıştır" demişti.

Dar yokuşu çıkarken, birazdan nasıl çığlık atacağını düşünmüştü.

2007

Z

Küçük z, ellerini bitiştirdi, parmaklarını birbirlerinin içinden geçirerek, dolayarak yamulttu, kımıldattı ve ellerini duvara gösterdi. Babası, Büyük Z'nin, beyaz badananın üzerine şaplaklarıyla nakşettiği ve gün günden kabararak katmerlenen, kuruyup katılaşan sivrisinek cesetlerinin üzerinde, kudretli ve büyük, haşmetli ve ürkütücü, ama aslında narin ve saydam bir gölgeden ibaret bir kartal uçmaya başladı. Kartal, dışarıdaki sokak lambasından aldığı ışığı karşı duvara düşüren tül perdenin yol yol çizgilerinin üzerinden, ölmüş dedesi En Büyük Z'nin duvarda asılı yüzünün derin çizgilerinden ve gençken kocaman birer ela yuvarlak olan ama yaşlanınca küçük ve saydam birer bilyeye dönüşen ve şimdilerde toprağın altında çoktan farelerce yenmiş donuk gözlerinden, geçen yıl kocaya varan ablasının, kızken gittiği elişi kursunda canı sıkıla sıkıla ilmeklediği ve şimdi tavandan sarkan makreme saksılığın dolambaçlarından, üzerinde babaannesinin biraz daha yaşayabilmek ümidiyle içtiği tansiyon haplarının ve canını teslim ettiğinde cennetin efil efil rüzgârından, bal akan ırmaklarından sebeplenebilmek için okuduğu Kuran'ın durduğu rafın ahşabından geçti, haşmetli kanatlarını dalgalandırarak. Odanın duvarlarında daha da büyüdü, daha da kan bürüdü gözlerini, kartalken şahine, şahinken akbabaya dönüştü, yırtıcı ve didikleyen. Uçarak, duvarlarda dolanarak geldi geldi, karşı duvarda asılı duran ve amcasının şakağına dayayarak gençliğini birdenbire heba ediverdiği tüfeğin üzerinde durdu.

Gözlerini kocaman açıp durdu, tüfekli kuşa baktı.

Korktu.

Küçük z, kartalın tüfeği alnına doğrultup ateşlemesinden, okulda öğrendiği ve kafasının içinde duran bilgilerin duvarlara sıçramasından korktu. Atatürk 1881 yılında Selanik'te doğmuştu ve annesi Zübeyde Hanım, babası Ali Rıza Bey ve ablası Makbule Hanım'dı. İki kere bir iki, iki kere iki dört, iki kere üç altı, iki kere dört sekizdi ve korkma sönmez bu şafaaak larda yüzen alsancaaaak ve ve ve... onun daha başka bilgileri de vardı şimdi unuttuğu. Kartalın, tıpkı amcasının yaptığı gibi tüfeği şakağına dayamasından, poom diye patlatmasından, limon suyuyla taranarak yatıştırılan dik sarı saçlarının altındaki ufacık başının paramparça olmasından korktu. Kartalın, babaannesi Endam'ın, "Ey yaradanım, benim burnumu alıp torunuma oturtuvermişsin" dediği ufacık, hokka burnunu koparmasından korktu. Ve sonra kartalın pençeleriyle, kendisini tutup yakalamasından, kasabanın etrafını sereserpe uzanarak çevreleyivermiş tepenin en ucuna götürüp orda akbabalarla beraber tıpkı amcasına yaptıkları gibi, çiğ çiğ yemelerinden korktu.

Ve kartalın, doğduğu gün annesi Telaşe'nin memesinden alınıp Dedesi En Büyük Z'nin kucağına verildiği zaman, dedesinin "Aynı benim ferfecir gözlerim" dediği kocaman, ela, yuvarlak gözlerini oyuvermesinden, varken yok oluvermekten ama en çok da bir daha dünyaya bakamama ihtimalinden, korktu.

Küçük z, bilmiyordu ki, eğer ellerini duvara göstermekten vazgeçerse, kartal ölüverecek ve bunların hiçbirisi olmayacaktı.

* * *

Ortanca Z, başının üzerinde dönüp duran martılara baktı ve onların seslerini dinledi. Balıkçı teknelerinin bağlandığı iskelede oturup balıkların karşı kıyılardan kıvrıla kıvrıla kendi kıyısına varmasını bekledi, denizin öte dünyalarda salınan, kabarıp pusan sularının, dalga dalga kasabasına gelişini bekledi. Asker nişanlısı kazasız belasız gelsin de gelip kendisini alsın diye bekleyen saçı örgülü, eli nakışlı kızlar gibi; bir türlü döl tuta-

madıkları için kabaran utançları dinsin de elâlemin önüne bir oğlanla çıkabilsinler diye bekleyen kuru içli kadınlar gibi; sevdası karşılıksız kalan, içi gamlı kederli solmuş nazeninlerin, sevdikleri kendilerini bir kerecik görsün diye beklemeleri gibi; kendilerini bırakıp başka kadınların koynuna giren yahut karanlık ve pis odalarda kumara oturan kocalarının eve dönüşlerini, kıskançlık ve kızgınlıkla kurulmuş sofralarının başında pilavlarını katılaştırarak, çorbalarını soğutarak, etlerini taşlaştırarak bekleyen kadınlar gibi, ha oldu ha olacak tedirginliğiyle, ağzı açık, elleri dizlerinde, gözleri ufuklarda beklerdi. Uzaklardaki son model arabalar, ucu belirsiz trenler, dünyanın en güzel kadınları, uzak memleketlerin kalabalıkları, bir gün bu kasabaya da gelecekti, kaçışı yoktu.

Beklemek kadınların tekelindeydi, onlardan beklenendi, onların işiydi elbet ama Ortanca Z de onlar gibi sağlam akıllı görülmediğinden erkek sayılmazdı iktidarı elinde tutanların gözünde ve bu yüzden, tüm kasaba onun beklemesine müsaade etti, beklemelerini görmezden geldi, beklediklerinin gelmeyişini olmamış saydı.

Ortanca Z, deliydi.

– Şehir geleceeeek... Şehir geleceeeeeeeek...

– Gelin lan gelin hadi burdayım ben, korkmuyoom ulaaan... Ayağıma geleceksiniz uzaklar. Siz bana geleceksiniiiiiiiiiiiiiiiizzzzzzzzz…

Balıklar da, dalgalar da gelmediler. Gelmeyen şarkılar gibiydiler.

Onun gaipten sesler duymasına, uzaklardan resimler, sesler, mektuplar, şarkılar, arabalar, kadınlar beklemesine, bekledikleri gelmeyince de tüm genç nefesi gür sesiyle bağırmasına tüm kasaba alışkındı. Duymazdan gelirdi.

Ortanca Z, bilmezdi ki, olacak sandıkları hiç olmayan kadınların, sevdiklerinin yerine sevmediklerine verilen kızcağızların, rahminde bir gül açsın diye bekleyen ama o canı hiç yaratamayan kuru kadınların, sevmeden evlendikleri kocalarının evinde can sıkıntısından kurtlanan kocamış kadınların, doğmamış evlatlarının süt kokulu nefeslerini koklayacakları günü beklerken, bir düşmeyle, bir acıyla, bir istenmemezlikle bacak-

larının arasından süzülüverişini gören gencecik annelerin sesiydi. Onların çıkaramadığı öfkeyi o bağırırdı.

Ortanca Z kadınlar gibi sebepsiz yere ağlar, kikir kikir güler, ya yere göğe koyamadan sever ya da nefretten kudurur, en çok da deli divane beklerdi. Ama onlar gibi sessiz değildi. Kasabalılara göre erkeklere bahşedilmiş reddi, öfkeyi, kavgayı, sesi, gürültüyü, gücü o da almıştı.

Kasabalılara göre kadınlık yarımlıktı, dedikodudan ibaretti, daha çoğunu isteyen aza tamah etmeyendi, sinsilikti, ağlayıp durmaktı. Kadınlık sert kılıçtan öfkelerle birleşir, orda burda bağırırsa adı delilik olurdu ve bunun da tezahürü Ortanca Z idi.

Kasabanın, toptancılıkla uğraşan, balıkçılık yapan, esnaflıkla geçinen, tamircilik eden erkekleri sokakların, kahvelerin, dükkânların, denizlerin, yolların, bedestenin, evin dışında kalan bütün resimlerin, bütün duvarların, bütün ağaçların, bütün toprakların, bütün erklerin tek sahibiydi. Kavruk elleriyle paraları o sayar, cebine o koyar, pişip önüne konacak pirinçleri, tavukları, patatesleri eve o taşır, örülüp sırtına giydirilecek kazakların, süveterlerin ipi yine ondan gelirdi, çalışkandı, yorulurdu. Hürmet edilesiydi. Yok bütün bunları şayet yapamaz ise; hanesinde çorbayı kaynatamaz, çoluğunun çocuğunun kursağına ekmekleri dizemezse ve gece yarısı kanını şöyle bir kaynatmayı beceremez, erkekliğini sert ağaçlar gibi dikemezse, kadınının gözünde şanı lekelenir, adı günbegün silinirdi. Erkeklerin ödevleri pek çoktu ve kasabanın kurnaz ve içten pazarlıklı kadınları, kocaları istedikleri kumaşları alsınlar, boyunlarına altınları taksınlar diye kocalarının omuzlarına en ağır çuvalları dayarlardı, sezdirmeden, sessizce bekleyerek, ama işleye işleye kanlarına da girerek, nazlanarak. Eğer ki, erkek denilen tüm bunları yapamaz, adına halel getirip hele üstüne bir de ağlarsa, işte bu dünyanın sonu olurdu.

Erkekler ağlamazdı.

Ortanca Z, erkekler gibiydi, açıktı, olduğu gibiydi ve kadınlara mahsus işkilleri, kadınların kocalarını eve bağlayabilmek, sevdiklerine varabilmek, sevilmeyi sağlayabilmek için yaptıkları suskun kurnazlıkları, ince hesapları, dolambaçları,

katakullileri bilmezdi. Kadınların sesini çıkarıp da yapamadıklarını ve durmadan beklediklerini, onlar gibi dualarda, dileklerde, ağaca bağlanmış çaputlarda, kurşun döktürmelerde, fallarda, büyülerde aramazdı. Erkekler gibi karaya kara derdi, aka ak. Kadınların dünyasının dalga dalga grilerinden habersizdi. İşte bundan sebeptir ki erkekti. Ama Ortanca Z'nin güçle ilişiği de yoktu. Para ne bilmez, bilek güreştirmez, ne bir mal satar ne bir mal alır, ne bir meslek bilirdi. Ve bir gün olsun bir kadına dokunmamış, doğduğu gün ve sünnet günü kim görmüşse mahremini, öylece kalakalmıştı ve canı sıkıldığında ağlayabilirdi de ve bunun aksinden habersizdi. İşte bundan sebeptir ki, erkek değildi.

Deliydi. O bir kadın-adamdı.

Bazen düğünlük bayramlık elbisesini giyip beklerdi uzakların güzel kadınlarını, saydam beyaz bir derinin doladığı bedenini uzaktan esecek rüzgârlar yalasın diye omuzları çıplak dolaşırdı bazen. Şarkılar söylerdi, gülüp eğlenirdi. Kimselerin duyamadığı seslere cevaplar verir, kimselerin göremediği misafirlerle ahbaplık ederdi. Bazen tepenin ucuna oturup uzaktan gelecek bir konvoy beklerdi. Bazen ağaç altlarına kıvrılır uzaklardan kıvrık kirpiklerini oynatarak gelecek türkanşoray'ı beklerdi, tütün kolonyası kokarak. Bazen caminin avlusuna oturur, musalla taşına konacak, uzakların ölüsünü gözlerdi. Kahveye oturup uzakların çayını isterdi, önüne konanı beğenmez, bir el atar devirirdi.

Gelen giden olmazsa bağırır, ağlardı.

Kasabadandı. Ama oralı değildi ve ne erkekti ne de kadındı.

* * *

Küçük z, uslu durduğu zamanlarda ödül niyetine bir dondurma yesin diye eline tutuşturulan harçlıklarıyla aldığı ve binbir özenle sakladığı ve kendi kendine oynadığı saydam ve şıkır bilyelerini, Muhtar'ın oğlu Tayyip'e kaptırınca ne yapacağını bilemedi ve çaresiz, salya sümük eve döndü. Babaannesi Endam'ın, annesi Telaşe'nin, Ev Ödevi'nin Annesi'nin, Melissa'nın annesi Gülnur'un, kasabanın kocabekleri Ağlakayşe'nin,

Ağdacı Balçiçek'in, hiç evlenemeyerek çürüyen Kız Hala'nın arada bir gülüşerek, dedikodu yaparak ve limonata içerek bir divanın üzerine inip çıktıklarını ve kedi merdivenlerini, balonları, grapon kâğıdından yapılma tırtıklı davulları, katlıyken tek, açılınca el ele tutuşmuş on iki çocuğu bir arada gösteren kırpık kırpık kâğıtları, bu divanın dört köşesine eklenmiş uzun direklere asmakta olduklarını gördü.

Giden bilyelerinin yenikliğinden bile daha korkunç olanın, pek yakınında olduğunu anladı. Korktu.

Küçük z, kasabalı erkek çocuklar gibi, mahalleli çocuklarla dövüşmeyi beceremez, top oynarken gol atmayı da kalede gol tutmayı da kıvıramaz, gece karanlığında bahçede fışırdayan ağaçların gölgeleri altında kalamaz, pipisini tutup da en uzağa işeyemez, babaannesinin sürüp eline tutuşturduğu yağlı ekmekleri mahalleli oğlanlara kaptırınca lokmasının hesabını soramaz, aç kalırdı. Çokluk yalnız gezer, günbatımında ağaçlar altına oturup bir başına hayaller kurar, şarkılar söyler, geceleri babaannesi Endam'la kaldığı odasında duvara ellerini gösterir, kıpraşan gölgelerden korkardı. Tüfeğin saçmalarıyla beyni patlayan amcasını düşünür, ölürken canının ne kadar acıdığını tasavvur eder, kara toprağın altında şimdi biricik amcasını hangi farelerin, hangi tırtılların, hangi böceklerin nerelerinden tırtıkladığını düşünür, sonra kafasından geçenlerden boğulur, korkar, ağlardı. Küçük z, bahçeyi yıkayan suların kıvrıla kıvrıla sokak boyunca ilerleyişine bakar ve bu suların şimdi böyle hızlı ve neşeyle süzülüp giderlerken aslında yokuşta yok oluşa, bitime gittiklerini bilmenin kederi çocuk yüzüne vururdu. Eğer bir günah işlemişse ertesi sabah affolunsun diye namaza kalkan babaannesinin tıkırtısından uyanıp sabah alacasında ötüşe ötüşe çatılarının üzerinden geçen martıların seslerini dinler, üşüyorlar mı diye merak ederdi. Kasabanın oğlanları, oyuncak tabancalarıyla damdaki kiremitleri, sapanlarıyla hop hop canlı serçeleri teker teker vurup yerlere indiredursun, küçük z, nicedir kızlara atfedilmiş acıma, merhamet duygularıyla ağlamaklı, kırılanları alır ve kırık kanatlı serçelerin acıyan yerlerine amcasından öğrendiği gibi bir dal parçası bağlardı, incitmeden. Kasabanın oğlanları dondurma teknesini çalıp cırcır olana dek iç-

lerini dondurmayla bulayadursun, küçük z, yaz günlerinde babaannesinin kestiği ince bir dilim sıyırtma karpuza tav olmakla yetinirdi, kızlar gibi dökmeden yiyerek. Erkek çocuklar, karpuzun çekirdeklerini en uzağa kim fırlatacak diye savaşıp ortalığı tükürük yağmuruna tutarken, o, kızlar gibi çekirdekleri kibar kibar çıkarır, şayet çıkaramayacağını anlarsa yutardı. Kasabanın erkek çocukları gibi saldırgan, yaramaz, huluz, öfkeli, kavgacı, kuduruk, açık, halledici, işbitirici, müdahaleci, iktidara muktedir değildi ama kasabanın kızları gibi, nanemolla, nazlı, sinsi, kötü niyetli, kindar, küsçü, dedikoducu, kulağı kesik ve güce tapan bir itaatkâr da değildi. Kasabanın kızlarının bebeklerine diktikleri çaputlara, kulaktan kulağa fısıldaşıp sonra da kikir kikir gülmelerine tenezzül etmezdi ama onların kafalarından geçen dolambaçlı sırları merak ederdi. Kaderleri şimdiden çizilmiş bu kızlar ve oğlanlar büyüdüklerinde birbirleriyle evlenecek, anneleri babaları gibi yaşlanıp kalacak, yaşlanırken dizi dizi çocuklar yapacak, geçinip gideceklerdi. Ve gelecekteki hayatlarına hazırlığı evcilik oyunlarıyla yapan, küçük tencerelerde yemek kaynatan, bebek kundaklamayı oyuncak bebeklerinin katı vücutlarına bez germeyle öğrenen, koca idare etmeyi analarının işvesi cilvesinden kapan bu kızların gizli ve kapalı dünyası gibi, küçük z de bir küçük dünya kurar, orada yaşar, dışarıdaki koca dünyadan ödü patlardı. Kızlar gibi kiraz işli elbiselerle gezmezdi elbet, erkek çocuklar gibi kısa pantolonlar giyerdi. Ama pantolonunun bir gün olsun söküldüğü, poposundan yırtıldığı görülmüş şey değildi, onlar gibi yerlerde dövüşmeyi bilmediğinden, düşüp kalkmayı beceremediğinden, tozlu, kirli yerlerde sürünmeyi sevmediğinden ve kızlar gibi evlerde kaldığından.

Berberde tıraş edilmiş her daim kısacık saçları, incecik omuzları, bir silindirden çıkmışa benzeyen yuvarlaksız çocuk bedeni, dümdüz poposu, ince kemik bacakları ve yakında sünnet edilecek pipisiyle bir erkekti elbet ama incelikli duruşu ve ağır halleriyle kızlara da benzerdi. İki ayrı varlığın arasında birinden ötekine uçardı bulutsu, saydam bir tüle benzeyen ruhu. Küçük z, kasabanın ağaçlarının fışırtılarını gözleri kapalı dinlerken, bir kız ya da erkekten ziyade keşişe yakındı belki; düşü-

nüp, tasalanıp, gamlı kederlere boğulurken de ne kıza ne erkeğe, ancak bir deliye yaraşırdı taşıdığı ağır melankolisi.

Ancak bunları kimsecikler göremedi.

Kasaba, kadına kadın derdi, erkeğe erkek. İkisi de olamamışların, arafta arada kalıvermişlerin, kadınlığı, adamlığı, kocalığı, karılığı, analığı, babalığı, dedeliği, neneliği, çocukluğu, bebekliği, ustalığı, çıraklığı, dindarlığı, kâfirliği bir entari misali üzerine giyinemeyen, kendine bir yer bulamayanların, olmak istemeyenlerin, ne yerde ne gökte dolaşanların, uçanların dibinde biterdi kasaba. Bu tül gibi esintili, bir orda bir burda, kimsesiz, kimliksiz, tanımsız, tarifsiz, eselekli tuhaf ruhlara tebelleş olur, onlarla uğraşır, kendi gibi kılmaya çalışır, cemiyete benzetemezse de deli deyiverirdi.

Küçük z, bir kız-erkek çocuktu. Yazgısı belli ki delilikti, amcası Ortanca Z gibi.

Ve yakında sünnet edilecekti. Ona sormadan süslenen yatağında canının acısıyla kavrulacak, ona hürmeten kaynatılan şerbetlerden başkaları sebeplenip serinleyecek, güya onun adına çalınan davulla dümbelekle başkaları göbek atacak, kurulan sofralarda başkalarının tumbağı doyacak, başı dumanlanacak ve o ağlarken, başkaları erkek oldun deyip akıttığı yaşına gülecekti. Canı acısa da ağlamayan, kırılmayan, bükülmeyen sert bir ağaç olacaktı. Saydam teni tıraşlanacak, pütürleşecek; kımıl kımıl derbeder içi, yamulmaz bir kabukla sımsıkı çivilenecekti.

Erkek olacaktı.

* * *

– Gün gelecek, hanelere bir pencere girecek, hepiniz bu pencereye bakıp duracaksınız.

– Nereden gelecek?

– Uzaklardan... Dünyadan...

Tüm kahvehane, Ortanca Z'nin bu sözlerine güldü, abuk subuk buldu, deli deli konuşuyor dedi, geçti.

Kimse bilmemekteydi ki, dâhiler bu pencereyi sahiden yaratacak, adına televizyon diyecek ve çok yakında tüm bir dünya ona bakacak, içinden geçen renkli suretlere dalacak, yerine mıhlanıp kalacaktı.

Ortanca Z, kocaman ela yuvarlak gözleriyle geleceği görür, gaipten duyduğu sesler ona, henüz gerçekleşememişlerin olacağını fısıldardı. Kasabayı boydan boya arabalar alacak, televizyonlar zaptedecekti. Ortanca Z bütün deliliğiyle görüyordu ki, vakti dolduğunda küçük dükkânlar talan olup dağılırken yerine kocamanları dikilecekti. Gün gelecek, kasabanın gençleri buralarda darlanacak, alıp başını gidecek, mektep kapılarına dizilecekti. Gençsiz, dölsüz, yarınsız, pulsuz, işsiz, aşsız kalan bu toprakların bütün içi geçmiş, ölüme varmış yaşlılarını alacak mezarlar bir gün tükenecek, herkes bir kuytu kabir için azap çekecekti. Ortanca Z, bunları ne zaman dillendirse, görmezden gelindiğinden, beklemeye başlamıştı, göstermek için, alın işte şehir arabasıyla, fabrikasıyla, dükkânıyla, apartmanıyla geldi demek için.

Ortanca Z, ne abisi Büyük Z'nin, babaları En Büyük Z'den yıllar içinde öğrendiği gibi bakır dövmeyi bildi ne de kasabanın bütün tencerelerini, tavalarını, maşrapalarını, kazanlarını kalaylamayı öğrendi. Ortanca Z, En Büyük Z'nin kafasına bakır tokmaklarıyla vurmasına da, bağırıp çağıra, evden kasaba meydanına kadar çifteyle kovalamasına da bir cevap veremedi ve kendisinden beklendiği gibi doğruca dükkânın yolunu tutamadı. Tam gidecekken bile nereye gittiğini hemencecik unutuverdi, rüzgâr ne yandan eserse o yola döndü Ortanca Z, işleri güçleri değil ama sesleri takip etti. Cırcırböceklerini, köpeklerin havlamalarını, gök gürültüsünü, martıların döne döne göğü kaplamalarını takip etti, uçarak. Bacalardan tüten dumanlara, ocaklardan yükselen börek kokularına, çiçeklerin boy verişine tapındı, abisi, babası ve kasabanın birbirine benzeyen bütün adamları, camide eğilip eğilip kalkarken. Kimin kime verildiğine, neyin hesabının kimden görüldüğüne, kimin çocuğunun hangi kabadayının oğluyla dalaştığına, hangi yaşlının hangi ecelle ölüverdiğine ehemmiyet vermeden, dedikodusuz, olaysız yaşadı, bir tütünün dumanı gibi ince ince yükselerek. Gönül meselelerine, kalpteki sevda damarlarına, kabaran nefret kılcallarına kulak asmadı ama asmaların yapraklarının, yaz sonu yağmurlarını yavaş yavaş emen ince damarlarını teker teker saydı, bildi. Şafak vakti zınk diye uyanıverdi, muallak ve muğ-

lak uykularından susayarak ama kendini unutup kendi kuru ağzı yerine kapı önündeki ortancaları suladı, sabahın kokusunu kokladı.

Derdest edilemedi Ortanca Z, kasabaya çekilmek istendikçe ordan uzaklaştı, aklıyla para hesabı yapsın istenirken düzgün düzgün, o aklını hepten yitirdi. Hayatın bütün işi, gücü, avuntusu önüne sürülürken o iteledi. Olmadı Ortanca Z. Hiçbir kadını öpüp koklamadığından erkek olamadı, bir taze gelinin yanına koca olamadı, baba demedi ona hiçbir çocuk, bakırcı ustası demedi, kumarcı demedi, iyi insan demedi. Ayakları yerden yükseldi, yürümeden eserek bir o sokakta, bir bu sokakta, bir çayırda bir ağaçların altında peyda oluverdi, derviş misali, hiçbir şeysiz.

– Vurmayın şu bakırlaraaaaaaaaaaaaaaaaa. Bir gün bütün kadınlar yemeklerini dibi kara tencerelerde kaynatacaaaak... Dizi dizi sıralanacak kocaman dükkânlarda bir alay orduyu doyuracak aşı alacak kadar çok, çooooook tencereler. Tencereleeeeeerr. Tencereler gelecek dünyadan, bir sürü gelecekler.. Alay alay, takım takım gelecekleeeer.

Ortanca Z, babası ve abisinin önünde sert tekmeleriyle devirdi kalaylıları. Dur yapmalar, kolundan paçasından tutulmalar set vuramadı deli kuvvetine. Maşrapacıların Z'nin dükkânı yerle yeksan oldu, arnavutkaldırımlar boyunca yuvarlandı tavalar ve siniler şangır şangır.

– Zaten atacaklar bunları, beğenmeyecek taze gelinler, burun kıvıracaklar. Uzaklardan her daim kalaylısı geleceeek... Vurmayın şunlara tak tak tak!!! Dünya kabarıyor, dünya bize geliyooooooooooor... Vurmayııııınn.. Uzaklarda dünya büyüyoooorrr...

"Sıçıcam uzağına be!" dedi babası En Büyük Z. "Otur oturduğun yerde işte, kalay da bizim, yakın da bizim ulan. Yetti deliliğin yetti. Nerden doğurdu anan seni, nasıl yarattın bunu ey büyük yaradanım..."

– Vurmayıııııın!!! Vurmayın bakırlaraaaaaaaaa!!!

Bütün kasaba pişekârla kavuklunun temaşasını seyreder gibi bir anda toplaşıp sıralanıverdi, dükkânın önüne. Gülüştüler, Ortanca Z her "vurmayın bakırlara" diye bağırdıkça ve ba-

basıyla abisi onun kafasına kafasına birazcık akıllansın diye tokmakları indirdikçe. Palandöken kadar kocaman ve ulu olan Kurşundöken Nine, hızır gibi yetişti; yuvar teker dağılıveren bakırların içinde, Ortanca Z'nin tepesinde kurşunları dökü döküverdi. Ortanca Z'nin tarumar kalbinin bir sureti, tasın içinde yamulmakta olan kurşunlarda belirdi.

"Elemterefiiiiiiiiş... Kem gözlere şiş!" dedi Kurşundöken Nine. Başındaki uzun çeşm-i siyah örtü dalgalandı kasabanın rüzgârında, ürkütücü gözleri daha da büyüdü, ulu palandökenliği daha da göklere erişti. "Kem gözlere şiiiişşşş."

Ortanca Z'yi inancın örtüleriyle örttüler, uyuttular, kıpırtısız kıldılar. Ortanca Z'nin kasılan ellerini, bacaklarını, kollarını, boynunu erittiler ve yavaş yavaş bir su kıvamına getirdiler, akışkan ve kaypak. Kurşunun sertliği ve bakırın bozluğu birleşerek Ortanca Z'yi arnavut taşların üzerinde, bir demir kadar soğuk, uyutuverdi.

Perde kapandı, kalabalık dağıldı.

Ortanca Z'nin tüfekle beynini patlatmasından epey bir mevsim kadar sonra, bir pıhtının can alıp, büyüyüp anasının boyuna erişmesi kadar bir zaman sonra ve kasabanın evlerinin teker teker yıkılıp yerine şehirli apartmanlar dikilmeye başlanmasından bir yaz yağmuru kadar önce, uzaklardan yeni tencereler geldi, üzeri tokmaklarla kakmalanmayan, kalaylanmayan ve raflara sıra sıra dizildi.

Maşrapacıların dükkânı kapandı, ekmek dağıldı.

Ancak, bir delinin bugün gördüğünü, kırk akıllı yarın görecekti.

* * *

Dışarıda, küçük z'nin sünnet pilavı demlenirken ve düğünlerin çıplak ampulleri bahçenin bir duvarından ötekine gerilirken, şehirde adına orkestra denen çalgıcı takımı gelip yerine yerleşirken, annesi Telaşe, babaanesi Endam, Kurşundöken Nine ve kasabanın bütün kadınları toplaşıp ağlaştı, içerde erkek edilen küçük z'nin sağlığına dualar etti. Küçük z ise babaannesiyle uyuduğu odasına doluşmuş kasabanın bütün erkekleriyle

beraber, belden aşağısı çıplak, iki ince kolunu sımsıkı kavramış iki güçlü kuvvetli kirvenin arasında erimekteydi. İşte küçük z'nin tuhaflığı, bu odadan çıktığı an ya bitecek ya da amcası Ortanca Z gibi katmerlenerek kabaracak ve sonunda deliliğe varacaktı. Odadaki, elleri çalışmaktan kalınlaşmış bütün erkeklerin içinde küçük z, küçük parmaklarını ve saydam ve ince derisini, içinin incelikli engebelerini kaybedecek, düzleşecek ve erkek olacaktı. Dualar başladı ve önüne eğilmiş berberin makası göründü. Küçük z, babaannesiyle beraber uyuduğu odanın sıvası yer yer dökülmüş duvarlarına, o duvarın bir köşesinde asılı duran dedesi En Büyük Z'nin siyah beyaz fotoğrafındaki buruşuk yüzüne baktı. Ölümü gördü küçük z. Tüfeği kapıp beynini patlatan oğlu Ortanca Z'nin, akbabalardan arta kalan ölüsünü kasabanın tepelerinde bulunca ölüveren dedesinin acısını ve ölümünü gördü küçük z. Dedesinin yüzüne, berberin makasının gölgesi düşüverdi. Duvarlara baktı z, adamların gölgeleri, makasın gölgesi dalgalandı odasının içinde, kendi içinin kuytusunda. Ölümün yanında son bir medet yaşamı gördü z, babaanesinin tansiyon haplarının üzerinde kıpraşan. Makas, hapların üzerinde büyüdü ağzını kocaman açmış bir biçimde. İşte kesilecekti. Küçük z'nin küçük dünyasının bütün korkulu halleri, bütün tarumar ölümlü geçmişi, toprağın altında farelerce yenen bütün ölülerinin gece yarısı fısıltıları makasın ağzıyla kapanacaktı. Küçük z, gördüklerini bir daha görmesin diye, gaipten duyduklarını artık duymaz olsun diye, amcasının canını alan tüfekten bir daha korkmasın, o tüfekle nice turnalar, keklikler avlasın diye, hayatı bir usturayla ikiye ayrılacaktı. Duvardaki tüfeği gördü z.

Üzerine makasın suretinin düştüğü tüfeği gördü.

Amcası Ortanca Z, devran dönünce kasabalarına dalacak yalancı uzaklara uçucu bir divanelikle bakmakta ve beklemekteyken, tüm kasaba onun omuzlarına gerçekliğin matlığını dayamak için didinip durmuştu. Bütün keskinliğiyle biliyordu o günü, herkes iki bakıra dellenen amcasına gülerken ve babasıyla dedesi, amcasının bedenine sussun diye bakırdöven tokmaklarını geçirirken, o, ağacın ardına gizlenmiş ağlıyordu. Siniler, tavalar yerlerde yuvarlanırken, amcası bütün gücüyle bağırı-

yordu ve ağaç sesleri kesmeye yetmiyordu, fışırtısı, duyulmak istenmeyeni gizleyemiyordu. Kurşundöken Nine'nin uçuşan yemenisine, rüzgârla eğleşen hiçbir dal yetişemiyordu ki, küçük z göremesin.

Amcası yerde, başı kanlı...

Amcasının başında dökülmüş kurşunlar görmüştü, ona gülen adamlar görmüştü ve işte kirlenmişti içi dünyanın kötülüğünden.

Dualar başladı, küçük z'nin pipisine ithafen. Korktu küçük z, tıpkı Kurşundöken Nine'nin Elemterefiş deyişiyle açılan karanlık ağzından korktuğu kadar. Ağlamıştı küçük z, amcasının başında bir tasa cıs cıs kurşun yağdırılmasını tasdikleyen kasabalıların kalabalığından ürküp. Şimdi aynı kalabalık, çoktan iğdiş edilmiş dünyasının bölük pörçük erkekliğini dualarla tasdikliyordu. Ağlayamadı küçük z, gözleri tüfekte. Ağacın ardından çıkamadan, amcasının arnavuttaşlarda üşüyen bedeninin derin uykusuna bakmıştı, onu uzaktan sevmiş, kıyamamıştı, yanına gitmeye mecalsiz. Sonra onun akşam güneşiyle uyandığını, hızlı hızlı eve doğru gittiğini görmüştü. İyi diye sevinmişti. Yine birilerine dellenecek demişti, gülmüştü, avunmuştu. Sonra onun elinde tüfekle sokağı boydan boya geçtiğini de görmüştü, yine oyunlarda benim amcam demişti ama gördüklerinden yorgun, yerine mıhlanmıştı, kalkamamıştı, elinden tutamamıştı. türkanşoray'ı beklediği tepeye yine gidecek demişti, denizin kaygan balıklarıyla yine sohbete dalacak, dünyayı bilmeyecek, bizi yine görmeyecek, yine aynı bulutlarda gülümseyerek uçacak demişti. Sevinmişti.

Amcası, gün geceye döndü eve gelmedi, gece güne, sonra yeniden gün geceye, akşam güneşi, şafak rüzgârına dönüştü gelmedi. Onu hep görmezden gelen, bas git diyen kasaba bu kez, onu hep gizlendiği kuytularda, altında serinlediği ağaç altlarında aradı, balıkçı teknelerinin brandalarının altına baktı, üzerine çıkıp uzakları beklediği, bir yıldırımla parçalanmış ağaç kütüğünün yanıklarına bakındı. Bulamadı. Tüm kasaba uzağa gitti, kasabayı çepeçevre dolanan tepelere kadar yürüdü. Bir tepenin en ucunda, akbabalar ve kartalların savaşına şahit oldu yürümekten yorgun düşen kasaba. Amcası Ortanca Z, et-

leri parça pinçik yenmiş, akbabalardan arta kalanlarına sinekler üşüşmüş, yatıyordu. Uyuyor denemezdi çünkü gözleri yoktu. Gözleri, ağzı, burnu yoktu çünkü dünyayı başka başka suretlerle gören gözleri beyniyle beraber çayırın boz çimlerine patlamış yayılmıştı. Onun gerçek olamayacak kadar tuhaf uçuşu, gülüşü, kan ve ete bölünmüştü, her şeyden daha katı ve keskin bir çizgiyle, varlığına tezat.

Duvardaki tüfeğin üzerinde oynaşan usturanın, makasın gölgesi geldi geldi küçük z'nin pipisine dokundu, tekbirlerle, dualarla.

Küçük z, hiçbir acı duymadı.

2007